Begroting 2020

gemeente [gD] Doetinchem

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief ... 4
DEEL 1 – THEMA'S EN MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN ... 5
Leeswijzer programma's ... 6
Programma - Doetinchem centrumstad ... 7
Programma - Sterke samenleving ... 9
Programma - Veranderende leefomgeving ... 12
Programma - Organisatie en financiën ... 14
DEEL 2 – FINANCIËLE POSITIE GEMEENTE DOETINCHEM ... 15
De financiële positie van de gemeente Doetinchem tot 2023 ... 16
1. Toelichting op de financiële positie gD ... 16
2. Hoofdlijnen financieel begrotingsbeleid ... 16
3. Financiële positie vóór de Keuzerichtingen bezuinigingen ... 17
4. Financiële positie na de Keuzerichtingen bezuinigingen ... 18
5. Structureel en reëel sluitende begroting ... 18
6. Het weerstandsvermogen tot 2023 ... 19
DEEL 3 - PARAGRAFEN ... 20
1. Lokale heffingen ... 21
2. Risicogestuurd werken en weerstandsvermogen ... 28
3. Onderhoud kapitaalgoederen ... 31
4. Financiering ... 36
5. Bedrijfsvoering ... 39
6. Verbonden partijen ... 44
7. Grondbeleid ... 54
DEEL 4 – FINANCIËLE BEGROTING ... 57
Beleidskaders en uitgangspunten voor de financiën in de begroting 2020 ... 58
Toelichting op de financiële positie ... 60
1. Het financieel meerjarenperspectief en de algemene reserve 2019 – 2023 vóór en na de Keuzerichtingen bezuinigingen ... 60
2. Het weerstandsvermogen van onze gemeente ... 63
Baten en lasten per programma ... 68
Baten en lasten per programma (meerjarig) ... 69
Inkomsten en uitgaven per taakveld ... 70
Incidentele baten en lasten per programma ... 71
Geprognosticeerde balans, financiële kengetallen en EMU-saldo ... 72
Toelichting op financiële kengetallen ... 74
Toelichting op EMU-saldo ... 76
Reserves en voorzieningen ... 77
Kredieten en vervangingsinvesteringen ... 79
Bijlage 1: Risicomatrix garanties en verstrekte leningen ... 80
Bijlage 2: Vertaling oude programma-indeling naar nieuwe programma-indeling ... 86
Bijlage 3: Verplichte beleidsindicatoren ... 90

Aanbiedingsbrief

Aan de raad,

Bij veel gemeenten in ons land staan de financiën onder druk. Dat geldt ook voor de gemeente Doetinchem. Diverse trends en ontwikkelingen drukken zwaar op ons huishoudboekje. De transformatie in het sociaal domein is een grote operatie waarmee Doetinchem net zozeer als andere gemeenten worstelt. Tegelijkertijd zijn er wensen en ambities op diverse terreinen zoals de energietransitie, een gezonde en veilige leefomgeving en het versterken van de economische kracht van onze centrumgemeente.

We staan als gemeente voor grote opgaven, veelal vastgelegd in het interbestuurlijk programma of als opdracht vanuit het Rijk, terwijl de algemene uitkering die we vanuit het Rijk ontvangen daalt. Deze situatie maakt het noodzakelijk dat we zeer kritisch naar onze uitgaven moeten kijken en deze zullen moeten bijstellen om te zorgen voor een sluitende begroting en voldoende weerstandsvermogen.

Hoewel we de noodzaak voelen om voortvarend te handelen, is zorgvuldigheid voor ons van groot belang. Vandaar dat wij dit proces in een aantal stappen met u willen doorlopen. Als eerste bieden wij u een begroting aan als verplicht onderdeel in de financiële planning- en controlcyclus van de gemeente. Daarnaast worden in een gezamenlijk traject met u de keuzerichtingen in het bezuinigingsproces vastgesteld. Daarbij leiden de mutaties in de jaarschijf 2019 tot wijziging van de begroting 2019. Dit komt in de plaats van de bestuurlijke monitor 2019.

Om verantwoorde financiële keuzes te kunnen maken, zullen we alle gemeentelijke budgetten kritisch onder de loep nemen. In hoeverre dragen uitgaven bij aan onze inhoudelijke doelen en opdrachten? Zijn er mogelijkheden om de kosten te verlagen, andere financieringsbronnen aan te boren of opbrengsten te verhogen? Belangrijk is dat we de keuzes zo maken dat we rekening houden met de belangen van alle doelgroepen die wij als gemeente bedienen. Ook kijken we bij de keuzes die we maken naar de functie die Doetinchem als stad heeft zodat we ook op lange termijn vitaal blijven.

We realiseren ons terdege dat we geen eenvoudig proces voor de boeg hebben. We hebben immers al een aantal jaren van bezuinigingen achter de rug waardoor er geen eenvoudige en snelle maatregelen voorhanden zijn. Desondanks hebben wij er vertrouwen in dat we, samen met uw raad, tot een afgewogen pakket aan maatregelen kunnen komen.

In deze begroting benoemen we de thema's, de doelen per thema en de opgaven die daar bij horen. We vermelden niet wat we willen bereiken en daarvoor gaan doen in 2020. Dat is afhankelijk van de bestuurlijke besluitvorming over de keuzerichtingen. Na besluitvorming over de keuzerichtingen worden daarover afspraken gemaakt tussen raad en college.

Deze begroting dient in samenhang te worden gelezen met de keuzerichtingen. De financiële positie van de gemeente Doetinchem kan worden bepaald door de raadsbesluiten over de keuzerichtingen te muteren op deze begroting. Daarom heeft deze begroting vooral een formele betekenis.

Na besluitvorming over de keuzerichtingen zullen de besluiten worden verwerkt in een geamendeerde begroting 2020. Daarmee beschikt uw raad over een actuele begroting 2020, inclusief de gevolgen van de besluiten over de keuzerichtingen.

Burgemeester en wethouders van Doetinchem,

De heer mr. G.A. Karssenberg
gemeentesecretaris

De heer mr. M. Boumans MBA MPM
burgemeester

DEEL 1 – THEMA'S EN MAATSCHAPPELIJKE OPGAVEN

Leeswijzer programma's

In het verlengde van de doorontwikkeling van de gemeentebegroting heeft de Begroting 2020 een nieuwe programma-indeling. De begroting omvat, in lijn met de thema's uit de coalitieagenda, vier programma's:

- Doetinchem centrumstad.
- Sterke samenleving.
- Veranderende leefomgeving.
- Organisatie en financiën.

Deze worden per programma nader toegelicht. De verplichte taakvelden uit het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn ondergebracht in de programma's. In bijlage 2 van de begroting is een overzicht opgenomen waarin wordt geschetst hoe de programma-indeling van de Begroting 2019 is vertaald naar de nieuwe programma-indeling van de Begroting 2020.

Programma - Doetinchem centrumstad

Voor dit thema zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

A. Doetinchem heeft een herkenbaar profiel als centrumstad van de Achterhoek en vijfde stad van Gelderlande voor bewoners, bezoekers en ondernemers.
B. Doetinchem heeft een spilfunctie in de regionale economie met nadruk op smart industry en innovatie.
C. Doetinchem heeft aantrekkelijke voorzieningen voor bewoners en bezoekers en een gastvrije binnenstad.
D. Doetinchem heeft een aantrekkelijk woonklimaat voor alle doelgroepen.
E. Er is een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en met de auto.
F. Doetinchem is een veilige gemeente.

Opgaven

Opgave 1: Regionale economie als versneller
We zien hier twee opgaven. De eerste ligt op het gebied van het verbinden van werk, bedrijfsleven, economie, onderwijs en maatschappelijke behoeften. Dit in relatie tot de zogenaamde Human Capital agenda. In toenemende mate zien we dat er in de maakindustrie, de techniek en de zorg een tekort is aan goed gekwalificeerd personeel. Door de vragen van het bedrijfsleven scherp te krijgen en zicht te hebben op de personele uitdagingen zien we mogelijkheden om de mismatch tussen vraag van het bedrijfsleven en aanbod vanuit het onderwijs en arbeidsmarkt te verkleinen. Daarbij is het van belang zoveel mogelijk mensen te begeleiden naar werk. Dat vergt een intensieve samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen en de (semi-)overheid, waarbij gebruik wordt gemaakt van reeds opgedane kennis en ervaringen (zie o.m. Transitieatlas Beroepsonderwijs Achterhoek, inventarisatie best practices, etc.)

Een tweede opgave heeft een nadrukkelijker focus op de economische versterking sec: het behoud van het bestaande Achterhoekse bedrijfsleven, het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid, het stimuleren van innovatie (startups, bijvoorbeeld m.b.t. smart industry, duurzaamheid, circulaire economie), aandacht voor positie detailhandel, het maken van goede regionale afspraken, o.a. over bedrijfsterreinen en vervoersverbindingen.

Opgave 2: Verbinden (economische) agenda van Doetinchem en de Achterhoek met die van de Provincie en de Euregio
Naast het samenwerken in de regio, biedt samenwerking met de provincie en met de grensregio in Duitsland kansen voor het versterken van de economische kracht van Doetinchem en de Achterhoek. De focus daarbij ligt wat ons betreft op de thema's economie, arbeidsmarkt, wonen, mobiliteit en veiligheid (ondermijnende criminaliteit).

Opgave 3: Aantrekkelijker maken binnenstad
Een gastvrije binnenstad waarvan bewoners uit onze eigen gemeente, bezoekers uit de regio en toeristen langer verblijven en vaker terugkomen is een belangrijke bouwsteen voor een goed vestigingsklimaat. Aan de binnenstad van de toekomst wordt al enkele jaren hard gewerkt in co-creatie met bewoners en ondernemers.

Opgave 4: Goede en duurzame verbindingen realiseren en verbeteren
Een goede bereikbaarheid van en binnen Doetinchem is van groot belang voor de economische vitaliteit en voor de leefbaarheid in onze gemeente. Zowel per fiets, als met het openbaar vervoer als met de (vracht-)auto is het cruciaal om de doorgaande verbindingen te verbeteren. De focus ligt daarbij op de verbinding Doetinchem-regio Arnhem en de verbinding Doetinchem-Emmerich.

Opgave 5: Verbinden van parels Doetinchem en de Achterhoek
De Achterhoek en Doetinchem hebben voor toeristen en dagjesmensen een aantrekkelijk en divers aanbod aan groen, cultuur, kastelen, water en evenementen. Het is echter zaak om al dit moois beter met elkaar te verbinden en te promoten. Ook zien we kansen om de verblijfsduur van deze

doelgroep te vergroten door een extra attractie toe te voegen, conform de analyse van Hospers, de Doetinchemse nota cultuurhistorie en de koersnotitie toerisme en recreatie van de provincie Gelderland.

Wat is het budget?

Programma: 1. Doetinchem centrumstad								
Taakveld		Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo begro	Mutatie reser	Resultaat
0.63	Parkeerbelasting	parkeerbel. straten en terreinen	R. Steintjes		2.468.111	2.468.111	0	2.468.111
		parkeerbel. vergunningen/ontheffingen	R. Steintjes	7.596	0	-7.596	0	-7.596
		parkeerbelasting parkeergarages	R. Steintjes		707.353	707.353	0	707.353
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	brandweer	M. Boumans	3.171.374	53.710	-3.117.664	0	-3.117.664
		personeelskosten	M. Boumans	87.800		-87.800	0	-87.800
1.2	Openbare orde en veiligheid	bijzondere wetgeving	M. Boumans	334.535	73.390	-261.145	0	-261.145
		openbare orde	M. Boumans	428.340	9.460	-418.880	0	-418.880
			J. Huizinga	85.850		-85.850	0	-85.850
		personeelskosten	M. Boumans	120.720		-120.720	0	-120.720
		veiligheid	M. Boumans	0	109.230	109.230	0	109.230
2.1	Verkeer en vervoer	bruggen	R. Steintjes	147.444		-147.444	0	-147.444
		openbare verlichting	R. Steintjes	363.418		-363.418	0	-363.418
		personeelskosten	M. Boumans	443.883		-443.883	0	-443.883
		wegen	R. Steintjes	7.208.066	382.865	-6.825.201	0	-6.825.201
			J. Huizinga	23.320		-23.320	0	-23.320
2.2	Parkeren	informatiesystemen	J. Huizinga	20.280		-20.280	0	-20.280
		parkeren	R. Steintjes	3.120.594		-3.120.594	0	-3.120.594
		personeelskosten	M. Boumans	14.926		-14.926	0	-14.926
		vergunningverlening	R. Steintjes	70.868	245.850	174.982	0	174.982
2.3	Recreatieve havens	jachthaven	R. Steintjes	5.212	18.763	13.551	0	13.551
2.5	Openbaar vervoer	openbaar vervoer	R. Steintjes	10.750		-10.750	0	-10.750
3.1	Economische ontwikkeling	aanvalsplan binnenstad	M. Sluiter	571.019		-571.019	0	-571.019
		city/parkmanagement	M. Sluiter	497.895		-497.895	0	-497.895
		economische aangelegenheden	M. Sluiter	236.560		-236.560	0	-236.560
		personeelskosten	M. Boumans	161.074		-161.074	0	-161.074
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	bedrijvenpark	M. Sluiter	3.927.939	3.796.824	-131.115	0	-131.115
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	warenmarkt	H. Bulten	122.102	150.140	28.038	0	28.038
3.4	Economische promotie	kermis	H. Bulten	26.838	42.270	15.432	0	15.432
		recreatie en toerisme	H. Bulten	228.772		-228.772	0	-228.772
5.5	Cultureel erfgoed	cultuurhistorie	M. Sluiter	388.134	33.918	-354.216	0	-354.216
		monumenten	M. Sluiter	240.309	79.809	-160.500	0	-160.500
8.3	Wonen en bouwen	grex algemeen	I. Lambregts	232.102	463.855	231.753	0	231.753
		handhaving klandestiene bouw en gebr	I. Lambregts	29.110		-29.110	0	-29.110
		leefbaarheid buitengebied	I. Lambregts	75.810		-75.810	0	-75.810
		leefbaarheid woonomgeving	I. Lambregts	591.061	5.070	-585.991	0	-585.991
		omgevingsvergunning	I. Lambregts	1.346.292	1.653.627	307.335	0	307.335
		panden en gronden	I. Lambregts	622.253	673.428	51.175	0	51.175
		personeelskosten	I. Lambregts	322.860		-322.860	0	-322.860
		volkshuisvestingsbeleid	I. Lambregts	29.060		-29.060	0	-29.060
		wonen en bouwen algemeen	J. Huizinga	33.460		-33.460	0	-33.460
totaal				**25.347.626**	**10.967.673**	**-14.379.953**	**0**	**-14.379.953**

Programma - Sterke samenleving

Voor dit thema zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

A. Iedereen doet naar vermogen mee in de samenleving, via school, werk of met een andere zinvolle daginvulling.
B. Voorzieningen voor cultuur en sport, en verenigingen, dragen bij aan het welzijn van inwoners.
C. Inwoners ontvangen, zo dicht mogelijk bij huis of thuis, de zorg en ondersteuning die past bij hun behoeften en mogelijkheden.
D. Iedereen, hoe verschillend ook, kan meerwaarde bieden aan de samenleving. In Doetinchem voelen mensen zich veilig, is er ruimte om anders te zijn en met elkaar verbonden te blijven.

Opgaven

Opgave 1: We versterken preventie…
Eén van de belangrijkste kaders/uitgangspunten in het sociaal domein is de sterke inzet op preventie. Preventie in het kader van positieve gezondheid is het voorkomen van verlies van het vermogen om je aan te passen en eigen regie over je leven te hebben én het tijdig ondersteunen bij (een dreiging van) het verlies ervan. Dat is beter voor de inwoner, beter voor zijn directe omgeving en beter voor de samenleving als geheel.

Opgave 2: …en we zetten in op andere inzet van hulp en ondersteuning
Naast meer aandacht voor preventieve initiatieven wordt 2019 ook het jaar waarin we stappen maken in de *transformatie* van het sociaal domein. Dat betekent dat we ondersteuning op een andere manier gaan organiseren en inzetten: meer vroegtijdige hulp, waar mogelijke lichtere vormen van ondersteuning en andere sturing van de inzet op 2e-lijns zorg.

Opgave 3: Inwoners voeren zo lang mogelijk zelf de regie over hun eigen bestaan
De eerste opgave is dat de inwoners zo veel mogelijk in staat zijn om zichzelf en anderen te helpen. We blijven inwoners ondersteunen om die eigen regie te houden. Daarvoor willen we inwoners en hun organisaties faciliteren. Daarbij denken we aan de ondersteuning van mantelzorgers en van organisaties voor vrijwilligerswerk.
Het gaat er ook om dat bewoners, waar nodig, op tijd ondersteuning krijgen en dat we voorkomen dat problemen groter worden. De opgave is om dan passende ondersteuning te bieden. Steun waarbij professionele zorg op maat beschikbaar is en waarbij ook de mogelijkheden van de inwoners zelf worden ingezet.

Opgave 4: Vergroten (financiële) zelfredzaamheid en uitstroom naar werk
Belangrijke opgave is dat onze inwoners in staat zijn om zichzelf en anderen te helpen. Vaak zijn financiële problemen het begin van vele andere problemen en is het aandeel financiële problemen ten opzichte van andere problemen relatief groot. Instroom naar werk zorgt er niet alleen voor dat mensen een hoger inkomen hebben maar geeft mensen ook meer kracht om zelfstandig te zijn. We zetten in op school of werk, met name opleidingen die ook echt bijdragen aan het krijgen van een baan en op partnerschap bij werkgevers. Om dit te bereiken zorgen we voor sterkere verbindingen met onderwijs en werk en versterken we de aandacht voor Social Return on Investment (SROI).

Opgave 5: Alle inwoners zijn actief betrokken in Doetinchem
We werken toe naar een inclusievere gemeente. Iedereen doet mee naar vermogen ongeacht afkomst of beperking. We verbinden het sociale en fysieke domein beter met elkaar door integrale benadering van de opgaven om onze inwoners beter te bedienen.
In de gemeente bestaan diverse sociale netwerken tussen de inwoners. Er is een breed palet aan verbindingen en activiteiten, die samen de gemeenschap, het sociale bindweefsel vormen. Het is belangrijk om te faciliteren dat de inzet van inwoners voor een sterke samenleving wordt ondersteund en bevorderd, dat de kwaliteit van voorzieningen in stand blijft (verbetert) en dat alle inwoners in hun diversiteit actief mee kunnen doen. Om dat te bereiken investeren we in de voorzieningen op het terrein van sport en cultuur.

Opgave 6: Jeugd groeit veilig op en talenten worden benut
We vervullen als gemeente een belangrijk rol in de context waarin kinderen opgroeien.
Een centrale taak vanuit de decentralisatie is het bieden van passende zorg wanneer kinderen dat nodig hebben. We blijven inzetten op het tijdig signaleren en oppakken van problemen als die zich voordoen. Daarmee willen we waar mogelijk voorkomen dat problemen dermate groot worden dat er ingrijpende zorg nodig is.
Daarnaast willen we zorgen dat kinderen opgroeien in een stimulerend klimaat. Daarin speelt de kwaliteit van het onderwijs een belangrijke rol. Een sterke infrastructuur in gebouwen, in doorlopende leerlijnen, en in zorg geeft mogelijkheden om onderwijs goed in te vullen. En om kinderen met beperkingen een goede plek te geven op school.

Opgave 7: Inwoners wonen veilig in Doetinchem
Landelijk, dus ook in Doetinchem, zien we een dalende trend in de criminaliteitscijfers. Desondanks is de ondermijnende criminaliteit een belangrijk thema. Door gezamenlijk op te trekken met ondernemers, bedrijven en organisaties willen deze trend tegengaan. Veiligheid en zorg zijn twee thema's die de afgelopen jaren steeds meer overlap en raakvlakken kennen. In wijken en dorpen zien we bijvoorbeeld een toename van personen met verward gedrag die overlast veroorzaken. Een van de oorzaken daarvan is dat mensen meer in hun eigen woonomgeving zorg aangeboden krijgen. Dat vergt een andere en vroegtijdige samenwerking tussen GGZ ,gemeente en politie en andere partijen zoals de woningcorporaties. Van belang is het om de zorg aan de voorkant zo in te richten dat mogelijke overlast voorkomen wordt. Dat geldt ook voor preventieactiviteiten op het gebied van verslaving, waarbij jeugd onze belangrijkste doelgroep is.

Wat is het budget?

Zie volgende pagina.

Programma: 2. Sterke samenleving

Taakveld		Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo begroot	Mutatie reserve	Resultaat
4.2	Onderwijshuisvesting	bijzonder onderwijs	M. Sluiter	1.184.377		-1.184.377	0	-1.184.377
		bijzonder speciaal onderwijs	M. Sluiter	525.011		-525.011	0	-525.011
		bijzonder voortgezet onderwijs	M. Sluiter	1.202.322		-1.202.322	0	-1.202.322
		openbaar onderwijs	M. Sluiter	987.741		-987.741	0	-987.741
		openbaar praktijk onderwijs	M. Sluiter	402.724		-402.724	0	-402.724
		openbaar voortgezet onderwijs	M. Sluiter	82.728	5.750	-76.978	0	-76.978
		personeelskosten	M. Boumans	69.600		-69.600	0	-69.600
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	beroepsonderwijs	J. Huizinga	622.780	622.780	0	0	0
		leerlingvervoer	M. Sluiter	785.180		-785.180	0	-785.180
		leerplicht	M. Sluiter	1.420		-1.420	0	-1.420
		oab	M. Sluiter	987.082	948.632	-38.450	0	-38.450
		overige baten en lasten	M. Sluiter	3.010		-3.010	0	-3.010
		personeelskosten	M. Boumans	276.047		-276.047	0	-276.047
		peuteropvang/kinderopvang	M. Sluiter	437.770	17.777	-419.993	0	-419.993
		peuterspeelzalen	M. Sluiter	0	29.013	29.013	0	29.013
		reservering lasten schoolgebouwen	M. Sluiter	939.765	23.050	-916.715	0	-916.715
		rmc	M. Sluiter	409.400	829.440	420.040	0	420.040
		toezicht	M. Sluiter	6.420		-6.420	0	-6.420
		vandalisme en beveiliging schoolgebou	M. Sluiter	91.290	24.390	-66.900	0	-66.900
		volwasseneneducatie	J. Huizinga	16.720	33.400	16.680	0	16.680
5.1	Sportbeleid en activering	personeelskosten	M. Boumans	146.624		-146.624	0	-146.624
		schoolsport	R. Steintjes	3.740		-3.740	0	-3.740
		sportservicepunt	R. Steintjes	607.269		-607.269	0	-607.269
		stimulering sportdeelname	R. Steintjes	201.259	1.606	-199.653	0	-199.653
5.2	Sportaccommodaties	binnensport	R. Steintjes	2.867.061	794.252	-2.072.809	0	-2.072.809
		buitensport	R. Steintjes	565.480	161.241	-404.239	0	-404.239
		personeelskosten	M. Boumans	68.700		-68.700	0	-68.700
		sport algemeen	J. Huizinga	12.170		-12.170	0	-12.170
		stimulering sportdeelname	R. Steintjes	238.752		-238.752	0	-238.752
		zwembaden	R. Steintjes	1.417.174	486.137	-931.037	0	-931.037
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	amphion	M. Sluiter	1.683.927	67.130	-1.616.797	0	-1.616.797
		cultuur beleid en evenementen	M. Sluiter	-117.130		117.130	0	117.130
		Gruitpoort	M. Sluiter	713.433	139.549	-573.884	0	-573.884
		kunst	M. Sluiter	4.117		-4.117	0	-4.117
		Muziekschool	M. Sluiter	894.829		-894.829	0	-894.829
		personeelskosten	M. Boumans	109.028		-109.028	0	-109.028
5.4	Musea	cultuurhistorie	M. Sluiter	87.860		-87.860	0	-87.860
5.5	Cultureel erfgoed	personeelskosten	M. Boumans	53.558		-53.558	0	-53.558
5.6	Media	bibliotheek	M. Sluiter	1.093.630		-1.093.630	0	-1.093.630
		Mediabeleid	M. Boumans	32.750		-32.750	0	-32.750
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	algemene kosten sociaal domein	M. Sluiter	25.410	4.790	-20.620	0	-20.620
			F. Langeveld	9.418.510		-9.418.510	0	-9.418.510
		algemene voorzieningen	J. Huizinga	32.800		-32.800	0	-32.800
		Jongerencentrum	M. Sluiter	403.825		-403.825	0	-403.825
		kinderopvang toezicht en handhaving	M. Sluiter	122.530		-122.530	0	-122.530
		Noaberfonds	I. Lambregts	105.500		-105.500	0	-105.500
		Ouderenontmoetingspunt	F. Langeveld	147.900		-147.900	0	-147.900
		personeelskosten	M. Boumans	2.164.421		-2.164.421	0	-2.164.421
		Preventie jeugd	M. Sluiter	291.100		-291.100	0	-291.100
		Preventie-alg.voorziening :Stadskamer	F. Langeveld	330.000	330.000	0	0	0
		Preventie-alg.voorziening: Pauropus	F. Langeveld	0		0	0	0
		Racisme en discriminatie	M. Boumans	21.400		-21.400	0	-21.400
		slachtofferhulp	F. Langeveld	13.000		-13.000	0	-13.000
		Vreemdelingen	J. Huizinga	148.710		-148.710	0	-148.710
		Vrijwilligerswerk	M. Sluiter	598.200		-598.200	0	-598.200
		wijkgericht maatwerk & buurthuizen	I. Lambregts	401.848	150.870	-250.978	0	-250.978
			M. Sluiter	34.328	28.830	-5.498	0	-5.498
		ZOOV (regio taxi)	R. Steintjes	800.000		-800.000	0	-800.000
6.2	Wijkteams	Buurtplein	M. Sluiter	9.131.920		-9.131.920	0	-9.131.920
6.3	Inkomensregelingen	armoedebeleid: bijzondere bijstand	J. Huizinga	563.200		-563.200	0	-563.200
		armoedebeleid: bijzondere bijstand (on	J. Huizinga	551.050		-551.050	0	-551.050
		armoedebeleid: compensatie zorgkoster	J. Huizinga	735.200		-735.200	0	-735.200
		armoedebeleid: kwijtschelding	J. Huizinga	797.994		-797.994	0	-797.994
		armoedebeleid: meedoenarrangement	J. Huizinga	695.200		-695.200	0	-695.200
		Buig perioddieke bijstand	J. Huizinga	21.723.100	18.870.000	-2.853.100	0	-2.853.100
		personeelskosten	M. Boumans	412.442		-412.442	0	-412.442
6.4	Begeleide participatie	Sociale werkvoorziening	J. Huizinga	8.249.120		-8.249.120	0	-8.249.120
		werkgelegenheid	J. Huizinga	0		0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	personeelskosten	M. Boumans	79.104		-79.104	0	-79.104
		Reintegratie	J. Huizinga	2.244.000		-2.244.000	0	-2.244.000
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	personeelskosten	M. Boumans	72.628		-72.628	0	-72.628
		Wmo: rolstoelverstrekkingen	F. Langeveld	441.300		-441.300	0	-441.300
		Wmo: vervoersvergoedingen	F. Langeveld	478.050		-478.050	0	-478.050
		Wmo: woonvoorzieningen	F. Langeveld	390.900		-390.900	0	-390.900
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	armoedebeleid: schulddienstverlening	J. Huizinga	109.640		-109.640	0	-109.640
		personeelskosten	M. Boumans	777.095		-777.095	0	-777.095
		Wmo: begeleiding	F. Langeveld	7.257.001		-7.257.001	0	-7.257.001
		Wmo: eigen bijdrage hh/bg/wrv	F. Langeveld		1.325.000	1.325.000	0	1.325.000
		Wmo: schoonhuis	F. Langeveld	4.896.237		-4.896.237	0	-4.896.237
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	Jeugdgezondheidszorg	M. Sluiter	15.952.875	575.000	-15.377.875	0	-15.377.875
		personeelskosten	M. Boumans	38.811		-38.811	0	-38.811
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	beschermd wonen	F. Langeveld	0		0	0	0
		Beschermd wonen: eigen bijdrage	F. Langeveld		1.435.000	1.435.000	0	1.435.000
		Beschermd wonen: reservering	F. Langeveld	33.782.236		-33.782.236	0	-33.782.236
		Maatschappelijke opvang lokaal	M. Sluiter	65.450		-65.450	0	-65.450
			F. Langeveld	16.050		-16.050	0	-16.050
		Maatschappelijke opvang regionaal	M. Sluiter	3.924.375	82.200	-3.842.175	0	-3.842.175
		personeelskosten	M. Boumans	120.190		-120.190	0	-120.190
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	Jeugdgezondheidszorg	M. Sluiter	0		0	0	0
		personeelskosten	M. Boumans	43.989		-43.989	0	-43.989
7.1	Volksgezondheid	openbare gezondheidszorg	J. Huizinga	1.985.200		-1.985.200	0	-1.985.200
		personeelskosten	M. Boumans	52.246		-52.246	0	-52.246
totaal				**150.361.703**	**26.985.837**	**-123.375.866**	**0**	**-123.375.866**

Programma - Veranderende leefomgeving

Voor dit thema zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

A. De leefomgeving laten we 'mooier' achter dan we deze aantroffen in het belang van een duurzame toekomst.
B. Doetinchem heeft een leefomgeving die bijdraagt aan de vitaliteit van bewoners in wijken en dorpen.
C. Bewoners, ondernemers en vastgoedeigenaren zijn betrokken bij de leefomgeving.
D. We verkleinen de ecologische voetafdruk.
E. De leefomgeving is veilig.

Opgaven

Opgave 1: Doetinchem verkleint zijn ecologische voetafdruk
We zien hier twee opgaven. De eerste is dat Doetinchem en de Achterhoek zich hebben verbonden aan de opgave om in 2030 energieneutraal te zijn. Een 'energieneutrale' Achterhoek betekent dat er binnen de grenzen van de Achterhoek net zoveel energie op duurzame wijze wordt opgewekt als er wordt gebruikt. Dat is een enorme transitieopgave die alleen door een gezamenlijke aanpak en inzet van inwoners, ondernemers, organisaties en overheid te realiseren is. De transitiepaden zijn besparen – opwekken – warmte – klimaatadaptatie. We beschouwen de energievisie en de bijbehorende routekaart als ingrediënt en in wisselwerking met de omgevingsvisie.
De tweede opgave is om betekenisvolle stappen te zetten richting een meer circulaire lokale economie. Kernbegrippen daarbij zijn het verder scheiden van afval, het omzetten van afval naar grondstof en het zoveel mogelijk hergebruiken van materialen. We willen deze ambitie concretiseren via projecten met lokale en regionale partners. Denk daarbij o.a. aan Buha BV, Stichting Kringloop Aktief, de Stadskamer, Laborijn, het Graafschap College, De Steck, SIKA, IG&D en bedrijven.

Opgave 2: Transitie van de woningvoorraad en herijken van het woningbouwprogramma
Op de woningmarkt is sprake van een kwalitatieve en kwantitatieve mismatch van vraag en aanbod: de beschikbare woningen voldoen niet altijd aan de woonwensen van bepaalde doelgroepen. Dit betekent toevoegen van woningen waar behoefte aan is en transformatie of sloop van woningen die niet langer aan de vraag voldoen. Daarbij ligt er een relatie met de energieopgave.

Opgave 3: Omgevingsvisie
Uitgangspunt van de omgevingsvisie is een veilige en gezonde samenleving. We willen werken aan een duurzame toekomst voor Doetinchem en al haar inwoners en ondernemers. Dit doen wij in een leefomgeving die sterk verandert en waarin het traditionele onderscheid tussen sociaal en fysiek in een rap tempo vervaagt. Zowel in de bebouwde leefomgeving als in het buitengebied zien wij opgaven die elkaar beïnvloeden en vragen om een integrale afweging. Deze vraagstukken moeten in samenhang en samenspraak worden opgepakt en op een dusdanige wijze dat ze begrijpelijk zijn voor inwoners, ondanks de complexiteit van de materie.

Opgave 4: Meer integraal (her-)ontwikkelen van gebieden
Voor bewoners is het van belang dat er in hun leefomgeving die voorzieningen zijn die passen bij wat in wijk of dorp gewenst is. Daarbij bekijken we op de schaal van de leefomgeving de behoefte aan bijvoorbeeld groen, recreatie, sport, zorg, winkels en cultuur. Ook het vraagstuk van leegstaand maatschappelijk vastgoed wordt daarin meegenomen. Daar waar bewoners of ondernemers zelf initiatieven ontplooien, sluiten we aan of faciliteren we.

Wat is het budget?

Programma: 3. veranderende leefomgeving								
Taakveld		**Activiteit**	**P-houder**	**Uitgaven**	**Inkomsten**	**Saldo begroot**	**Mutatie reserve**	**Resultaat**
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	personeelskosten	M. Boumans	93.754		-93.754	0	-93.754
		wijkbeheer	H. Bulten	174.440		-174.440	0	-174.440
			R. Steintjes	4.796.687	682.412	-4.114.275	0	-4.114.275
7.2	Riolering	openbare gezondheidszorg	I. Lambregts	4.532.684	5.948.548	1.415.864	0	1.415.864
7.3	Afval	openbare gezondheidszorg	F. Langeveld	4.971.237	6.208.923	1.237.686	0	1.237.686
7.4	Milieubeheer	Bodem	F. Langeveld	16.390		-16.390	0	-16.390
		geluid	F. Langeveld	4.580		-4.580	0	-4.580
		lucht	F. Langeveld	10.090		-10.090	0	-10.090
		milieubeleid	F. Langeveld	4.670		-4.670	0	-4.670
		Omgevingsdienst Achterhoek	F. Langeveld	862.572		-862.572	0	-862.572
		overige milieutaken	F. Langeveld	14.210		-14.210	0	-14.210
		personeelskosten	M. Boumans	225.879		-225.879	0	-225.879
		uitvoeringsprogramma duurzaamheid	F. Langeveld	347.967	15.408	-332.559	0	-332.559
		vergunningen	F. Langeveld	28.320		-28.320	0	-28.320
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	openbare gezondheidszorg	F. Langeveld	17.741	49.211	31.470	0	31.470
			J. Huizinga	6.080		-6.080	0	-6.080
8.1	Ruimtelijke ordening	actualisatie bestemmingsplannen	I. Lambregts	249.898		-249.898	0	-249.898
		implementatie omgevingswet	I. Lambregts	5.830		-5.830	0	-5.830
		omgevingskamer	I. Lambregts	440.650	118.400	-322.250	0	-322.250
		overige ro taken	J. Huizinga	60.000		-60.000	0	-60.000
		personeelskosten	M. Boumans	604.145		-604.145	0	-604.145
		Planschades	I. Lambregts	0	3.370	3.370	0	3.370
		ro beleid	I. Lambregts	0		0	0	0
		robuust groen	I. Lambregts	165.913		-165.913	0	-165.913
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	grex algemeen	H. Bulten	109.992	324.000	214.008	0	214.008
		Heideslag	H. Bulten	1.488.883	1.496.735	7.852	0	7.852
		Iseldoks HBB	H. Bulten	2.447.250	2.500.000	52.750	0	52.750
		personeelskosten	M. Boumans	302.043		-302.043	0	-302.043
		Strategische gronden	H. Bulten	93.149		-93.149	0	-93.149
		Vijverberg zuid	H. Bulten	1.310.914	1.315.563	4.649	0	4.649
		Wijnbergen EVZ	H. Bulten	0	90.752	90.752	0	90.752
totaal				**23.385.968**	**18.753.322**	**-4.632.646**	**0**	**-4.632.646**

Programma - Organisatie en financiën

Voor het onderdeel organisatie wordt verwezen naar paragraaf 5 *Bedrijfsvoering*. Voor het onderdeel financiën wordt verwezen naar deel 2 *Financiële positie gemeente Doetinchem* en deel 4 *Financiële begroting*.

Wat is het budget?

Programma: 4. Organisatie en financien								
Taakveld		**Activiteit**	**P-houder**	**Uitgaven**	**Inkomsten**	**Saldo begroot**	**Mutatie reserve**	**Resultaat**
0.1	Bestuur	Bestuurlijke samenwerking	M. Boumans	1.596.950		-1.596.950	0	-1.596.950
		bestuursondersteuning	M. Boumans	98.150		-98.150	0	-98.150
			J. Huizinga	15.210		-15.210	0	-15.210
		college	M. Boumans	1.566.742	1.560	-1.565.182	0	-1.565.182
		raad	M. Boumans	679.255		-679.255	0	-679.255
		raadscommissies	M. Boumans	22.170		-22.170	0	-22.170
		rekenkamer	M. Boumans	48.580		-48.580	0	-48.580
0.10	Mutaties reserves	algemene reserve	H. Bulten	375.939	0	-375.939	375.939	-751.878
		overige bestemmingsreserve	M. Sluiter	895.787	0	-895.787	895.787	-1.791.574
			H. Bulten	45.745	0	-45.745	45.745	-91.490
		reserve dekking kapitaallasten	H. Bulten	609.707	1.772.481	1.162.774	-1.162.774	2.325.548
			M. Boumans	1.078	23.485	22.407	-22.407	44.814
			I. Lambregts	71.207	71.207	0	0	0
			M. Sluiter	919.280	1.046.990	127.710	-127.710	255.420
			R. Steintjes	2.693	6.560	3.867	-3.867	7.734
		reserve onderhoud	R. Steintjes	1.422	0	-1.422	1.422	-2.844
			H. Bulten	1.220.937	337.239	-883.698	883.698	-1.767.396
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	resultaat	H. Bulten	1.466.500		-1.466.500	0	-1.466.500
0.2	Burgerzaken	basisregistratie personen	M. Boumans	49.385	69.310	19.925	0	19.925
		burgerlijke stand	M. Boumans	72.805	73.530	725	0	725
		dienstverlening gemeentewinkel	M. Boumans	51.592	151.296	99.704	0	99.704
			J. Huizinga	78.080		-78.080	0	-78.080
		GEO informatie	M. Boumans	37.414		-37.414	0	-37.414
		naturalisatie	M. Boumans	12.550	17.280	4.730	0	4.730
		personeelskosten	M. Boumans	473.040		-473.040	0	-473.040
		registratie niet ingezetenen	M. Boumans	19.110	205.820	186.710	0	186.710
		reisdocumenten	M. Boumans	689.636	806.700	117.064	0	117.064
		verkiezingen	M. Boumans	73.103		-73.103	0	-73.103
		Overhead huisvesting	R. Steintjes	1.782.690	586.080	-1.196.610	0	-1.196.610
		overhead ict	J. Huizinga	6.700.686	6.367.759	-332.927	0	-332.927
		Overhead overig	H. Bulten	80.005	1.633.986	1.553.981	0	1.553.981
		Overhead personeel	M. Boumans	6.228.081	99.329	-6.128.752	0	-6.128.752
0.5	Treasury	Bespaarde rente	H. Bulten	177.322	1.825.218	1.647.896	0	1.647.896
		personeelskosten	M. Boumans	9.880		-9.880	0	-9.880
		rente	H. Bulten	-36.237	388.701	424.938	0	424.938
		verstrekking leningen	H. Bulten	431.016		-431.016	0	-431.016
0.61	OZB woningen	ozb	H. Bulten	131.385	2.450.039	2.318.654	0	2.318.654
		personeelskosten	M. Boumans	459.937		-459.937	0	-459.937
0.62	OZB niet-woningen	ozb	H. Bulten		9.922.961	9.922.961	0	9.922.961
0.64	Belastingen overig	baatbelasting	H. Bulten	220	42.120	41.900	0	41.900
		belasting biz	H. Bulten		190.000	190.000	0	190.000
		hondenbelasting	H. Bulten		120.810	120.810	0	120.810
		personeelskosten	M. Boumans	287.256		-287.256	0	-287.256
		precariobelasting	H. Bulten		131.810	131.810	0	131.810
		reclamebelasting	H. Bulten		351.260	351.260	0	351.260
		uitvoeringskosten belastingen	J. Huizinga	85.180		-85.180	0	-85.180
			H. Bulten	86.360	361.460	275.100	0	275.100
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	algemene uitkering	H. Bulten	9.880	138.028.000	138.018.120	0	138.018.120
0.8	Overige baten en lasten	kapitaallasten	H. Bulten	-491.541		491.541	0	491.541
		overige baten en lasten	H. Bulten	185.075	0	-185.075	0	-185.075
		personeelskosten	M. Boumans	2.279.498	301.374	-1.978.124	0	-1.978.124
			H. Bulten	458.942	17.613	-441.329	0	-441.329
		reservering doetinchemmer olie	I. Lambregts	53.120		-53.120	0	-53.120
		reservering nominaal	H. Bulten	876.376		-876.376	0	-876.376
		reservering onvoorzien	H. Bulten	-7.377.427		7.377.427	0	7.377.427
		reservering personeelskosten	M. Boumans	821.659		-821.659	0	-821.659
			H. Bulten	456.326		-456.326	0	-456.326
totaal				**25.825.536**	**168.214.001**	**142.388.465**	**885.833**	**141.502.632**

DEEL 2 – FINANCIËLE POSITIE GEMEENTE DOETINCHEM

De financiële positie van de gemeente Doetinchem tot 2023

1. Toelichting op de financiële positie gD

In de informatieve raadsbijeenkomst van 11 juli 2019 heeft het college de kadernota 2020 voorgelegd aan de raad. Bij die gelegenheid zijn ook de actuele ontwikkelingen als gevolg van de meicirculaire 2019 van het Gemeentefonds en de tekorten van het sociaal domein toegelicht. Deze ontwikkelingen waren niet in de kadernota 2020 verwerkt en leiden tot een aanzienlijke verslechtering van de daarin geschetste financiële positie. De raad heeft daarom op 18 juli 2019 besloten om de kadernota 2020 voor kennisgeving aan te nemen.

De vertaling van de hierboven genoemde ontwikkelingen in het financieel meerjarenperspectief 2019-2023 leidt tot forse tekorten op alle jaarschijven van het financieel perspectief. Daarnaast daalt de algemene reserve door deze ontwikkelingen fors en resulteert dit zelfs in negatieve saldi. Dit perspectief en bijbehorende ontwikkeling van de algemene reserve wordt getoond onder het kopje 'Financiële positie vóór de keuzerichtingen bezuinigingen'.

Uiteraard hebben we onmiddellijk verantwoordelijkheid genomen om maatregelen te analyseren die ertoe leiden dat onze gemeente weer een gezonde financiële positie krijgt. De afgelopen maanden is een intensief proces gestart waarbij alle activiteiten en uitgaven in de gemeentebegroting zijn geanalyseerd op mogelijke maatregelen.
Hierbij hebben wij ons de vraag gesteld, wat voor ons van wezenlijk belang is. Waar staan we voor als gemeente en wat willen we daarin, ook op de lange termijn absoluut bereiken. Dit heeft geresulteerd in een voorstel 'Keuzerichtingen voor bezuinigingen 2019-2023'. In deze begroting 2020 is het totaalresultaat van de keuzerichtingen opgenomen in één taakstellende stelpost, die ertoe leidt dat we weer een positief meerjarenperspectief hebben én een algemene reserve die op termijn weer van een voldoende omvang is om de risico's af te dekken. Dit perspectief en bijbehorende algemene reserve, wordt hieronder getoond onder het kopje 'Financiële positie na de keuzerichtingen bezuinigingen'.

De gemeenteraad wordt gevraagd de begroting 2020 vast te stellen met daarin de taakstellende stelpost Keuzerichtingen. Vervolgens wordt de raad gevraagd over de 'Keuzerichtingen voor bezuinigingen 2019-2023'te besluiten. De uitkomsten van deze besluiten leiden:
- Voor de jaarschijf 2019 tot het wijzigen van de begroting 2019. Deze besluitvorming en begrotingswijziging 2019 komt in de plaats van de bestuurlijke monitor 2019.
- Voor de jaarschijven 2020-2023 tot het invullen van de taakstellende stelpost Keuzerichtingen in de begroting 2020 en leidt tot een 1e wijziging van de begroting 2020.

In de volgende onderdelen/paragrafen geven we een samenvattend beeld van de hoofdlijnen van ons financieel begrotingsbeleid, onze financiële positie en het weerstandsvermogen. De uitgebreide toelichting op de overzichten van de financiële positie zijn opgenomen in deel 4 van deze begroting 2020 en worden daar verder toegelicht. Daar wordt ook toelichting gegeven op de omvang van de algemene reserve in relatie tot onze financiële risico's: de weerstandsratio.

2. Hoofdlijnen financieel begrotingsbeleid

De raad heeft twee hoofduitgangspunten voor de financiën in de begroting vastgesteld:
- Een structureel sluitende begroting en een gezond meerjarenperspectief.
- Voldoende weerstandsvermogen.

Een structureel sluitende begroting en een gezond meerjarenperspectief
Structureel sluitend wil zeggen dat we ervoor zorgen dat langjarige uitgaven ook worden gedekt door langjarige inkomsten. Dat is ook het belangrijkste toetsingscriterium van de provincie als toezichthouder. We ramen in de begroting ook incidentele lasten en baten. Die worden voor drie jaren of korter geraamd. Het totaal van de structurele en incidentele uitgaven minus de inkomsten leidt tot het totale resultaat van de gemeentebegroting.

Begrotingsoverschotten of -tekorten worden gemuteerd op de algemene reserve.

Voldoende weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen onze weerstandscapaciteit (algemene reserve en de stelpost onvoorziene uitgaven) en de financiële risico's. Die verhouding drukken we uit in de ratio van ons weerstandsvermogen. Is de ratio tussen de 0,8 en 1,2 dan beschikken we over voldoende buffer om risico's op te vangen zodat ze geen bedreiging vormen voor onze financiële positie. Beneden de ondernorm dienen maatregelen te worden genomen om de weerstandscapaciteit aan te vullen en/of de risico's te beperken. Boven de norm geeft ruimte om de weerstandscapaciteit in te zetten voor andere doeleinden. Bij de afwegingen hierover worden ook de financiële kengetallen 'solvabiliteit' en 'schuldpositie' betrokken.
Het is belangrijk dat raad en college voortdurend het open gesprek voeren over het weerstandsvermogen. Immers, een incidentele uitschieter buiten de onder- of bovennorm hoeft niet onmiddellijk te leiden tot maatregelen of geeft bestedingsruimte. Het gaat om de tendens van het weerstandsvermogen in relatie tot een gezonde financiële positie op langere termijn.

3. Financiële positie vóór de Keuzerichtingen bezuinigingen

In deze begroting 2020 nemen we het financieel meerjarenperspectief 2019-2023 op. Dat start met het structurele beginsaldo uit de begroting 2019. Dat passen we aan met de volgende ontwikkelingen:
- de mutaties van het rijk op het Gemeentefonds tot en met de meicirculaire 2019;
- het resultaat van de jaarrekening 2018 en het Meerjarenperspectief Ontwikkellocaties (MPO) 2019;
- De tekorten op het sociaal domein die zijn gepresenteerd in de informatieve raad van 11-7-2019. Daarbij zijn twee scenario's gepresenteerd: 1) met de landelijke ontwikkelingen; 2) met doortrekking van lokale ontwikkelingen. Het college kiest voor 2019 voor het gemiddelde van scenario 1 en 2 en vanaf 2020 voor scenario 1.

In de begroting 2020 zijn dus geen mutaties opgenomen uit de kadernota 2020. De raad heeft die kadernota immers ter kennisgeving aangenomen. Alle aanmeldingen met financiële gevolgen uit de kadernota 2020 zijn opgenomen in het boekwerk Keuzerichtingen. Daarmee kunnen deze opnieuw worden overwogen in het licht van de actuele financiële positie.
Dit geeft het volgende overzicht van het financieel meerjarenperspectief en de algemene reserve:

Meerjarenperspectief Doetinchem (bedragen x € 1.000)	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Structurele beginsaldi van de begroting:	2.873	1.674	-6.143	-10.051	-12.306
Structurele mutaties op de blokken:					
1. Doorwerking begroting 2019	685	-264	-1.076	-1.104	0
2. sept. 2018-, dec- 2018 en meicirculaire 2019 incl loon- prijsontwikkeling	-1.884	528	-1.153	-1.151	333
3. Tekorten sociaal domein vanaf 2020 obv raadsbijeenkomst 11-7-2019		-8.081	-1.679	0	0
Structureel resultaat begroting voor de Keuzerichtingen	1.674	-6.143	-10.051	-12.306	-11.973
Incidentele mutaties op de blokken:					
1. Doorwerking begroting 2019, Jaarrekening 2018, MPO 2019	-3.928	94	257	91	0
3. Tekort sociaal domein 2019 obv raadsbijeenkomst 11-7-2019	-7.329				
Incidenteel resultaat begroting voor de Keuzerichtingen	-11.257	94	257	91	0
Totaal resultaat begroting vóór de Keuzerichtingen t.g.v./t.l.v. alg. reserve	**-9.583**	**-6.049**	**-9.794**	**-12.215**	**-11.973**

Meerjarenprognose algemene reserve vóór de Keuzerichtingen					
(bedragen x € 1.000)	**2.019**	**2.020**	**2.021**	**2.022**	**2.023**
Totaal algemene reserve per eind van het jaar	8.173	2.328	-7.407	-19.808	-32.276

4. Financiële positie na de Keuzerichtingen bezuinigingen

De voorstellen voor de Keuzerichtingen leiden tot forse incidentele en structurele besparingen vanaf 2019. Ze zijn weergegeven in onderstaand overzicht en in de begroting opgenomen als stelpost. Volledige invulling van de keuzerichtingen leidt tot een meerjarig sluitende begroting en een algemene reserve die in 2023 oploopt naar € 23 miljoen.

Meerjarenperspectief Doetinchem (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal resultaat begroting vóór de Keuzerichtingen t.g.v./t.l.v. alg. reserve	**-9.583**	**-6.049**	**-9.794**	**-12.215**	**-11.973**
Keuzerichtingen voor begroting 2019, 2020:					
Structurele Keuzerichtingen begroting 2020 per jaarschijf		8.253	11.967	14.092	14.092
Incidentele Keuzerichtingen begr. 2019, 2020	3.570	-737	1.289	810	0
Totaalresultaat Keuzerichtingen in de jaren	3.570	7.516	13.256	14.902	14.092
Structureel resultaat begroting na de keuzerichtingen t.g.v./t.l.v. alg. reserve	**-6.013**	**1.467**	**3.462**	**2.687**	**2.119**

Meerjarenprognose algemene reserve na de Keuzerichtingen					
(bedragen x € 1.000)	**2.019**	**2.020**	**2.021**	**2.022**	**2.023**
Totaal algemene reserve per eind van het jaar	11.743	13.503	17.303	20.422	23.052

5. Structureel en reëel sluitende begroting

Uit voorgaande overzichten van de financiële positie, blijkt dat wanneer rekening wordt gehouden met het invullen van de taakstellende stelpost keuzerichting er sprake is van een meerjarige sluitende begroting. Uitgaande van invulling van de stelpost Keuzerichtingen conform het voorstel Keuzerichtingen bezuinigingen 2019-2023 is er sprake van een begroting waarbij de structurele baten in 2020 de structurele lasten in het jaar 2020 dekken, ofwel de begroting is structureel in evenwicht

In onderstaand overzicht is de meerjarige ontwikkeling van het structurele begrotingsaldo weergegeven. Ter bepaling van dit saldo moet duidelijk zijn welke geraamde baten en lasten structureel zijn en welke incidenteel. In deel 4 van deze begroting treft u de onderdelen aan die gebruikt zijn voor dit overzicht:

- het overzicht van baten en lasten (artikel 17 BBV).
- het overzicht van beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves (artikel 19 lid d BBV);
- het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten (artikel 19 lid c BBV) en de toelichting daarop;

bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023
Baten	224.921	231.285	224.675	225.357
Lasten	-223.454	-227.823	-221.988	-223.238
Saldo baten en lasten tgv/tlv AR	**1.467**	**3.462**	**2.687**	**2.119**
Toevoegingen aan reserves	4.144	4.108	4.016	3.930
onttrekkingen aan reserves (exl res kaplstn)	-3.258	-3.233	-3.179	-3.163
Saldo structurele mutatie reserves kap lastn	975	1.965	1.802	1.248
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	**1.861**	**2.840**	**2.639**	**2.016**
Begrotingsaldo na bestemming	**3.327**	**6.302**	**5.326**	**4.135**
Waarvan incidentele baten	-324	-1.716	-901	0
Waarvan incidentele lasten	967	170	0	0
Waarvan incidentele lasten en baten (saldo)	**643**	**-1.546**	**-901**	**0**
Structureel begrotingssaldo	**3.970**	**4.756**	**4.425**	**4.135**
structurele baten	**222.314**	**228.301**	**222.397**	**223.443**
structurele saldo/structurele baten	**1,79%**	**2,08%**	**1,99%**	**1,85%**

Wanneer rekening wordt gehouden met invulling van de stelpost Keuzerichtingen conform het voorstel Keuzerichtingen bezuinigingen 2019-2023 heeft Doetinchem in alle jaarschijven van deze begroting een structureel sluitende begroting.

Reeël evenwicht
Naast structureel evenwicht moet de begroting ook in reëel evenwicht zijn. De geraamde bedragen in deze begroting zijn volledig en realistisch. In het voorstel keuzerichtingen bezuinigingen 2019-2023 is aangeven per voorstel, op taakveldniveau aangegeven hoe de maatregelen worden ingevuld.

6. Het weerstandsvermogen tot 2023

Voor onze werkwijze van het risicomanagement door risicogestuurd werken verwijzen we naar de paragraaf 2 Risicogestuurd werken en weerstandsvermogen; en voor toelichting op de risico's naar deel 4 Financiële positie, onder 2 Het weerstandsvermogen van onze gemeente.
Het samenvattend overzicht van de risico's en de weerstandscapaciteit is hieronder opgenomen. In dit overzicht is rekening gehouden met de invulling van de stelpost Keuzerichtingen conform het voorstel Keuzerichtingen bezuinigingen 2019-2023.

Overzicht risico's en weerstandscapaciteit			bedragen x € 1.000	
Risico's	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Totaal gekwantificeerde risico's	**17.850**	**17.850**	**18.850**	**19.850**
Weerstandscapaciteit	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Algemene reserve per ultimo	13.503	17.303	20.422	23.052
Stelpost incidentele onvoorziene uitgaven	80	80	80	80
Totale beschikbare weerstandscapaciteit	**13.583**	**17.383**	**20.502**	**23.132**
Ratio weerstandsvermogen	**0,76**	**0,97**	**1,09**	**1,17**

Uit dit overzicht blijkt dat wanneer de beschikbare weerstandscapaciteit wordt geconfronteerd met de berekende benodigde weerstandscapaciteit, dat de gemeente Doetinchem in 2020 en 2021 over onvoldoende weerstandsvermogen beschikt. Vanaf 2022 wordt dit hersteld.

DEEL 3 - PARAGRAFEN

1. Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat informatie over de gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke belastingen zijn te onderscheiden in drie typen belastingen. De algemene belastingen, de bestemmingsheffingen en retributies. Na de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn dit de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente.

Kaders
De inwoners van de gemeente krijgen jaarlijks een aanslag gemeentelijke belastingen. Voor de beoordeling van de lastendruk zijn de tarieven dan ook van groot belang. Naast volumeontwikkelingen en ontwikkelingen in de waarde als gevolg van de jaarlijkse herwaardering (in geval van onroerende zaakbelastingen) is uitgegaan van een indexering van de tarieven voor 2020 met 1,4 % voor loon- en prijsontwikkelingen. Dit is in overeenstemming met het percentage BBP (Bruto Binnenlands Product) uit de meicirculaire gemeentefonds 2019. De bestemmingsheffingen en de retributies mogen niet meer dan kostendekkend zijn.

We kennen een gesloten belastingstelsel. Dit betekent dat de gemeente een belasting alleen kan heffen als de wet daar de bevoegdheid toe geeft. Het beleid betreffende de gemeentelijke belastingen is opgenomen in de volgende beleidsdocumenten:

- Landelijke wet- en regelgeving (alle belastingen);
- Belastingverordeningen, raadsbesluit van 20 december 2018 en voorgaande jaren (alle belastingen);
- Coalitieprogramma 2018 – 2022 “DOETINCHEM WERKT SAMEN aan een duurzame toekomst” (alle belastingen);
- Grondstoffenplan 2015 – 2019, raadsbesluit van 9 juli 2015 (afvalstoffenheffing en reinigingsrechten);
- Gemeentelijk rioleringsplan 2016 – 2020, raadsbesluit van 14 april 2016 (rioolheffing);
- Financiële verordening gemeente Doetinchem 2017, raadsbesluit 8 juni 2017 (toerekening overheadkosten);
- Parkeervisie 2017 – 2020, raadsbesluit 8 juni 2017 (parkeerbelastingen);
- Beleidsplan armoedebeleid 2018 – 2022, raadsbesluit 8 juni 2017 (kwijtschelding afvalstoffenheffing en rioolheffing).

De samenhang van het beleid met betrekking tot de gemeentelijke belastingen wordt geborgd in de bovengenoemde documenten. Daarnaast houden we rekening met de aanbevelingen van de gemeentelijke rekenkamer.

Vorming voorziening/reserve
Om een gelijkmatige ontwikkeling van tarieven te bewerkstellingen worden overschotten en tekorten zo nodig verrekend met een voorziening. Dit is het geval bij de voorziening afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Hieronder wordt per type en soort belasting toegelicht hoe dit beleid is verwerkt. Daarnaast hebben we inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Dit hebben we alleen gedaan voor de tarieven van belastingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn.

Algemene belastingen
De opbrengsten van de algemene belastingen komen ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De onroerendezaakbelastingen, hondenbelasting, parkeerbelastingen, precariobelasting, reclamebelasting en de bedrijveninvesteringszone behoren tot deze categorie. Hierbij moet opgemerkt worden dat de opbrengsten van de reclamebelasting en de bedrijveninvesteringszone niet worden toegevoegd aan de algemene middelen, maar worden uitgekeerd aan de verschillende ondernemersfondsen.

Onroerendezaakbelastingen
Onder de naam onroerendezaakbelastingen (verder OZB) worden een gebruikers- en een eigenarenbelasting geheven. Voor woningen wordt alleen een eigenarenbelasting in rekening gebracht. Op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) wordt ieder jaar van elk object de waarde vastgesteld. De waarde vormt de grondslag voor de berekening van de OZB aanslagen. Ontwikkelingen in de waarde als gevolg van de jaarlijkse herwaardering worden gecompenseerd via het tarief. Eigenaren van woningen in de gemeente Doetinchem gaan in 2020 gemiddeld 1,4 % meer OZB betalen.

Hondenbelasting
De tarieven van de hondenbelasting zijn voor 2020 verhoogd met 1,4 %. Net als andere jaren kennen we een oplopend tarief per hond. Het tarief voor de eerste hond is € 25,32 en voor een volgende hond is het tarief telkens € 12,66 hoger dan de vorige. Dit doen we om te voorkomen dat burgers onbeperkt honden gaan houden.

Parkeerbelastingen
Tijdens de behandeling van de Parkeervisie 2017 – 2020 is besloten om de huidige tariefstructuur te handhaven. Dit betekent dat de binnenstad verdeeld blijft in vier tariefzones (€ 1,20, € 1,50, € 1,80 en € 2,40 per uur). Als gevolg van de Parkeervisie worden de tarieven van de parkeerbelastingen 2020 niet verhoogd.

Precariobelasting
Precariobelasting wordt geheven voor het in gebruik nemen van gemeentegrond, zoals het inrichten van een terras of het innemen van een standplaats. Het gebruik van gemeentegrond is gekoppeld aan een vergunning en gebaseerd op het standplaatsenbeleid 2012. De tarieven voor 2020 zijn verhoogd met de algemene prijsverhoging van 1,4 %.

Reclamebelasting
Reclamebelasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemers in vijf afgebakende gebieden. Het gaat om de binnenstad en de bedrijventerreinen De Huet, Keppelseweg, Verhuelsweide en Akkermansweide. De opbrengst van de reclamebelasting wordt, na aftrek van de heffingskosten, uitgekeerd aan de ondernemersfondsen van de desbetreffende gebieden. Hieruit worden activiteiten betaald om de binnenstad en de bedrijventerreinen economisch aantrekkelijk te houden. De tarieven voor 2019 zijn geïndexeerd met de algemene prijsverhoging van 1,4 %.

Bedrijveninvesteringszone (BIZ)
Vanaf het belastingjaar 2020 is voor vastgoedondernemers in de binnenstad de BIZ ingevoerd. Het principe is hetzelfde als bij de reclamebelasting, dit betekent dat de opbrengst wordt uitgekeerd aan het ondernemersfonds van de vastgoedondernemers. Alle vastgoedondernemers in het BIZ-gebied betalen een bijdrage om activiteiten en investeringen mogelijk te maken. Dit zijn extra activiteiten naast dat wat de gemeente standaard aan onderhoud en investeringen doet. De BIZ geldt voor vijf jaren. De tarieven worden in deze periode niet gewijzigd.

Bestemmingsheffingen
Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en de rioolheffing.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten
Afvalstoffenheffing wordt geheven voor het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen. Inwoners krijgen hiervoor een standaard set van vier rolemmers. Bewoners kunnen ook extra rolemmers aanvragen. Voor het gebruik van extra rolemmers moet wel betaald worden.
Reinigingsrechten worden betaald voor het ophalen van bedrijfsafval. De kosten van de afvalinzameling worden gedekt door de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten. Dit gebeurt op basis van 100 % kostendekkendheid.

Omdat een alleenwonende minder afval produceert dan een gezin hanteren we verschillende tarieven voor de afvalstoffenheffing. We kennen daarom een tarief voor een éénpersoonshuishouden en een tarief voor een meerpersoonshuishouden. Het inzamelen en verwerken van afval, wordt door Buha bv uitgevoerd. Gelet op de omvang van de voorziening afvalverwerking is een toename van het tarief met de algemene prijsstijging van 1,4 % nodig.

Afvalstoffenheffing			
Taakveld	*Lasten*		*Baten*
7.3 Afval	4.862.000	Opbrengsten belastingen	5.731.000
BTW	778.000	Overige opbrengsten	89.000
6.3 Kwijtschelding	433.000		
Totaal	**6.033.000**		**5.807.000**
		Dekking	96%

In bovenstaande tabel, is te zien dat er geen sprake is van 100 % dekking. Het verschil wordt opgevangen door de voorziening Afvalverwerking.

Reinigingsrechten			
Taakveld	*Lasten*		*Baten*
7.3 Afval	109.000	Opbrengsten belastingen	132.000
BTW	23.000	Overige opbrengsten	
Totaal	**132.000**		**132.000**
		Dekking	100%

Rioolheffing
De gemeente kan uit de rioolheffing naast de zorg voor het riool ook voorzieningen bekostigen die het mogelijk maken in te spelen op de zorg voor het hemel- en grondwater binnen de gemeente. Op 14 april 2016 is het Gemeentelijk Rioleringsplan Doetinchem 2016 – 2020 vastgesteld. Hierin is bepaald dat het tarief, naast de algemene prijsverhoging, extra moet stijgen de komende jaren (met circa 2 %). Dit doen we om nu en in de toekomst 100 % kostendekkend te werken. Het beheer en onderhoud van de riolering wordt eveneens uitgevoerd en ingekocht bij Buha bv.

Met de vernieuwde BBV is het vanaf de begroting 2018 verplicht om de omslagrente toe te rekenen aan onze taakvelden. Uitzondering hierop zijn de projectfinancieringen en de GREX. Voor nadere info wordt u verwezen naar de paragraaf financiering. Voor de investering riolering hanteren we een ander rentepercentage dan onze omslagrentepercentage. Dit wordt gedaan, gelet op de lange looptijden met een langdurige financiering. Deze vergoeding is voor 2020 berekend op 3,65 % en is gebaseerd op het historisch gemiddeld rentetarief voor leningen met een looptijd van 20 jaar. Ten opzichte van 2019 is dit een daling van 0,15 %.

Door de positieve ontwikkeling van de voorziening ten opzichte van het vastgestelde GRP 2016-2020, is het niet nodig om een extra tariefsverhoging door te voeren. Om de voorziening de komende jaren op peil te houden wordt het tarief alleen geïndexeerd met de algemene prijsstijging van 1,4 %. Bij het nieuwe GRP zal een algehele doorrekening van plaatsvinden.

Het positief effect wordt met name verklaard, doordat we rekenen met een lagere rentepercentage dan was voorzien in het GRP 2016-2020 (3,65 % ipv 4,25 %). Ook blijkt dat nog niet alle voorgenomen investeringen zijn gedaan.

Rioolheffing			
Taakveld	*Lasten*		*Baten*
7.2 Riolering	4.533.000	Opbrengsten belastingen	5.762.000
BTW	541.000		
Rente	447.000		
6.3 Kwijtschelding	428.000		
Totaal	**5.949.000**	**Totaal**	**5.762.000**
		Dekking	97%

In bovenstaande tabel, is te zien dat er geen sprake is van 100 % dekking. Het verschil wordt opgevangen door de voorziening Rioolbeheer.

Retributies
Retributies worden geheven als de gemeente een specifieke dienst verleent. De belangrijkste retributie is het marktgeld.

Marktgeld
Ondernemers die een standplaats op de markt innemen moeten hiervoor marktgeld betalen. Uit onderstaande tabel blijkt dat de markt kostendekkend is. In overleg met de marktcommissie is hiertoe besloten. De tarieven blijven daardoor marktconform en in overeenstemming met de tarieven uit regiogemeenten.

Marktgeld			
Taakveld	*Lasten*		*Baten*
3.3 Warenmarkt	122.000	Opbrengsten belastingen	150.000
0.4 Overhead	23.000		
Totaal	**145.000**		
		Dekking	103%

Leges
De leges zijn belastingen die de gemeente kan heffen voor het verstrekken van diensten. Uitgangspunt bij het vaststellen van de legestarieven is 100 % kostendekkendheid. Er mag geen winst worden gemaakt. Kruissubsidiëring in de legesverordening is wel toegestaan. Onder kruissubsidiëring wordt verstaan: het hoger vaststellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te kunnen houden. Voor bouwwerken met een lage bouwsom brengen we bijvoorbeeld een tarief in rekening dat niet kostendekkend is. Dit compenseren we met een overdekking bij de grote projecten met een hoge bouwsom. Uit de hieronder ingevoegde tabel blijkt dat er inderdaad geen winst wordt gemaakt op de leges.

Titel hfd stuk	Onderwerp	Taakveld	Aan leges toe te rekenen lasten *	Overhead	Lasten totaal	Baten	Dekking
Titel 1	**Algemene dienstverlening**						
1	Burgerlijke stand	0.2 Burgerzaken	73.000	21.000	94.000	74.000	79%
2	Reisdocument	0.2 Burgerzaken	504.000	120.000	624.000	599.000	96%
3	Rijbewijzen	0.2 Burgerzaken	186.000	46.000	232.000	208.000	90%
4	Verstrekkingen uit basisregistratie personen	0.2 Burgerzaken	49.000	5.000	54.000	69.000	128%
5	Verstrekkingen uit het kiezers- register	0.2 Burgerzaken	0	0	0	0	
6	Verstrekkingen op grond van Wet bescherming persoons-gegevens		0	0	0	0	
7	Bestuurs-stukken	0.4 Overhead	0	0	0	0	
8	Vastgoedinformatie	0.2 Burgerzaken	0	0	0	0	
9 t/m 19	Diversen	2.2 Parkeren	226.000	3.000	229.000	228.000	100%
	Subtotaal		*1.038.000*	*195.000*	*1.233.000*	*1.178.000*	96%
Titel 2	**Omgevings-vergunning**	8.3 Wonen en bouwen	*1.346.000*	*430.000*	1.776.000	*1.654.000*	93%
Titel 3	**Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn**	1.2 Openbare orde en veiligheid	50.000	19.000	69.000	73.000	106%
	Totaal		2.434.000	644.000	3.078.000	2.905.000	94%
* inclusief rente en btw							

Naar aanleiding van de bevindingen van het rekenkameronderzoek, wordt in onderstaand overzicht aansluiting gemaakt met de totalen op de taakvelden.

aansluiting leges met	lasten en baten taakveld	lasten			baten
legesactiveiten	0.2 Burgerzaken	812.000			950.000
overige activiteiten	0.2 Burgerzaken	745.000			374.000
totaal taakveld	**0.2 Burgerzaken**	**1.557.000**			**1.324.000**
legesactiveiten	0.4 Overhead	0	644.000		0
overige activiteiten	0.4 Overhead	15.066.000			8.885.000
totaal taakveld	**0.4 Overhead**	**15.710.000**			**8.885.000**
legesactiveiten	1.2 Openbare orde en vei	50.000			73.000
overige activiteiten	1.2 Openbare orde en vei	919.000			119.000
totaal taakveld	**1.2 Openbare orde en vei**	**969.000**			**192.000**
legesactiveiten	2.2 Parkeren	226.000			228.000
overige activiteiten	2.2 Parkeren	3.001.000			18.000
totaal taakveld	**2.2 Parkeren**	**3.227.000**			**246.000**
legesactiveiten	8.3 Wonen en bouwen	1.346.000			1.654.000
overige activiteiten	8.3 Wonen en bouwen	1.936.000			1.142.000
totaal taakveld	**8.3 Wonen en bouwen**	**3.282.000**			**2.796.000**

De ontwikkeling van de tarieven in 2020
De belangrijkste tarieven voor 2020 (in vergelijking met het tarief 2019) zien er als volgt uit:

Belastingsoort	Tarief 2019	Tarief 2020	Percentage
OZB voor woningen			
- *Tarief eigenaar per WOZ-waarde*	0,1242%	0,1155%*	-7,0%*
OZB voor niet-woningen			
- Tarief eigenaar per WOZ-waarde	0,2460%	0,2446%*	-0,6%*
- Tarief gebruiker per WOZ-waarde	0,2327%	0,2313%*	-0,6%*
Afvalstoffenheffing			
- Éénpersoonshuishouden	€ 192,96	€ 195,72	1,4%
- Meerpersoonshuishouden	€ 236,28	€ 239,52	1,4%
- Extra emmer groen voor gft-afval	€ 48,00	€ 48,60	1,2%
- Extra emmer grijs voor restafval	€ 110,40	€ 111,96	1,4%
- Extra emmer blauw voor papier	€ 28,80	€ 29,28	1,6%
- Extra emmer oranje voor plasticafval	€ 28,80	€ 29,28	1,6%
Rioolheffing			
- Per object	€ 209,88	€ 212,88	1,4%
Hondenbelasting			
- 1 hond	€ 24,96	€ 25,32	1,4%
- 2 honden	€ 62,40	€ 63,30	1,4%

*Bij de tarieven OZB voor 2020 is voorlopig rekening gehouden met een (landelijke) ingeschatte waardestijging volgens de meicirculaire 2019 van 9,0 % voor woningen en van 2,0 % voor niet-woningen. Dit betekent dat het woningtarief kan dalen met 7,0 % om de opbrengststijging van 1,4 % te realiseren. Het niet-woningentarief kan met 0,6 % dalen om de geraamde opbrengst te verwezenlijken. Voor de burger betekent dit een gemiddeld hogere OZB belastingaanslag van 1,4 %. De definitieve OZB tarieven worden bepaald op basis van de daadwerkelijke waardeontwikkeling in Doetinchem. De definitieve OZB tarieven voor 2020 worden vastgesteld in de raadsvergadering van donderdag 19 december 2019.

Lokale lastendruk
Onderstaand overzicht geeft de berekende belastingdruk voor Doetinchem in 2020. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing, de zogenaamde gemeentelijke woonlasten. De volgende uitgangspunten gelden bij de vergelijking van de belastingdruk van 2020 met die van 2019:

- de waarde van een woning van € 225.000 (2019: € 206.000 + 9,0 %);
- één- en meerpersoonshuishoudens.

De belastingdruk voor een bewoner die ook eigenaar is ziet er in 2019 en 2020 als volgt uit:

Jaar	Soort huishouden	OZB	Afval	Riool	Totaal
2020	Eenpersoonshuishouden	259,88	195,72	212,88	**668,48**
2020	Meerpersoonshuishouden	259,88	239,52	212,88	**712,28**
2019	Eenpersoonshuishouden	255,85	192,96	209,88	**658,69**
2019	Meerpersoonshuishouden	255,85	236,28	209,88	**702,01**

Het kwijtscheldingsbeleid
In de belastingverordeningen is geregeld dat kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen verleend kan worden voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en OZB. Kwijtschelding wordt verleend op basis van de rijksnormen. De kwijtscheldingsnorm is
100 % van de bijstandsnorm. We hebben dit vastgelegd in het beleidsplan armoedebeleid 2018 - 2022.
In de begroting 2020 zijn de volgende budgetten (exclusief uitvoeringskosten) opgenomen om uitvoering te kunnen geven aan het kwijtscheldingsbeleid.

- Kwijtschelding afvalstoffenheffing € 433.000
- Kwijtschelding rioolheffing € 428.000

Hierbij wordt rekening gehouden met kwijtschelding als gevolg een aanpassing van de momenteel geldende vermogenstoets en de mogelijkheid tot kwijtschelding voor zzp'ers. De kosten voor kwijtschelding worden gedekt door een opslag op de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing.

De opbrengsten van de gemeentelijke belastingen
Het beleid ten aanzien van de gemeentelijke belastingen leidt tot een raming van de onderstaande belastingopbrengsten voor 2020. We hebben deze ramingen vergeleken met die van 2019.

Belastingsoort	Begroting 2019	Begroting 2020
OZB		
- Eigenaar woningen	6.768.000	6.918.000
niet-woningen	2.939.000	3.005.000
- Gebruiker niet-woningen	2.398.000	2.450.000
Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	5.731.000	5.863.000
Rioolheffing	5.631.000	5.762.000
Hondenbelasting	119.000	121.000
Parkeerbelastingen	3.455.000	3.418.000[1]
Precariobelasting	130.000	132.000
Reclamebelasting	346.000	351.000
Belasting bedrijven investeringszone (BIZ)	190.000	190.000
Marktgeld	148.000	150.000
Leges		
- Algemene dienstverlening	993.000	1.173.000
- Omgevingsvergunning	1.631.000	1.654.000
- Dienstverlening vallend onder Europese richtlijn	72.000	73.000

[1] Dit is inclusief de begrote inkomsten voor vergunningen en ontheffingen.

2. Risicogestuurd werken en weerstandsvermogen

In deze paragraaf informeren we u over ons risicomanagement door middel van risicogestuurd werken. We geven een samenvatting van ons weerstandsvermogen. En we geven een samenvatting van de financiële kengetallen.

1. Risicomanagement d.m.v. risicogestuurd werken

In de afgelopen jaren hebben we ons risicomanagement versterkt. Dat doen we door middel van risicogestuurd werken. Het is een voortgaand proces dat deel is van de reguliere werkprocessen in de organisatie. Risicomanagement in deze vorm is onderdeel van de dagelijkse bedrijfsvoering. De informatie erover gebeurt via college- en raadsvoorstellen en in de documenten van de P&C cyclus. Overigens dient te worden opgemerkt dat bewustzijn van en omgaan met risico's in de organisatie en het bestuur al onderdeel is van ons dagelijkse werk. De groeimogelijkheden zitten vooral in een verdere gestructureerde aanpak en informatievoorziening erover.

Wat is risicogestuurd werken?
Risicogestuurd werken is het toepassen van zes risicoprocesstappen in bestaande werkprocessen. De stappen zijn:

1	Doelen vaststellen: welke concrete resultaten willen we bereiken op welke termijn?
2	Risico analyse: breng de risico's en kansen met invloed op de doelen in kaart.
3	Risico perceptie en tolerantie: schat de grootte van de risico's in. Maak afspraken over de (verschillende) waardering van risico's en kansen.
4	Omgaan met risico's: maatregelen treffen? Ja: dan maatregelen selecteren en uitvoeren. Of nee: dan risico's aanvaarden of doelen bijstellen.
5	Maatregelen evalueren: maatregelen effectief? Bijsturen? Van maatregelen? Of van doelen?
6	Informeren: dossier vormen, monitoring, rapportage in bijv. de P&C documenten.

Vijf effecten van risico's
Risico's en kansen kunnen verschillende gevolgen hebben voor je doelen en wel op de volgende terreinen (big five):

Kwaliteit	Het risico is van invloed op de beoogde kwaliteit van je doel
Veiligheid	Het risico is van invloed op de veiligheid van de burgers of medewerkers
Reputatie	Het risico is van invloed op de reputatie van het bestuur of de gemeente
Tijd	Het risico is van invloed op de tijd waarbinnen je het doel realiseert
Geld	Het risico is van invloed op de kosten of opbrengsten van je activiteiten

Risicogestuurd werken richt zich op het managen van doelen én risico's. In de reguliere processen vindt een voortdurende afweging plaats tussen het realiseren van doelen en de big five effecten van risico's. Kunnen we onze doelen realiseren door kansen te benutten of risico's te beheersen? Of moeten we bijsturen en maatregelen nemen? Het bestuur besluit erover via de P&C-cyclus of specifieke bestuurlijke voorstellen.

Wat is de stand van zaken en het perspectief van risicogestuurd werken?
Het is van groot belang dat de zes stappen worden ingebracht in de reguliere werk- en besluitvormingsprocessen die we al doen. We zijn begonnen met de eerste stappen. Die vertalen we in onze P&C documenten en in de bestuurlijke voorstellen.
In onze gemeentebegroting vertalen we het risicogestuurd werken door in de thema's duidelijke doelen te formuleren. Vervolgens beschrijven we de activiteiten om die doelen te bereiken. Het resultaat is dat we doelen scherper formuleren en de daarmee verbonden activiteiten. Dat vergroot resultaatgericht sturen en werken. Bovendien brengen we de belangrijkste risico's in beeld. Voor een aantal risico's brengen we de financiële gevolgen in beeld en vergelijken die met onze weerstandscapaciteit om zo het weerstandsvermogen te bepalen.

Hoe verder?
Met de vernieuwingen in de P&C documenten beogen we de informatievoorziening over doelen, activiteiten en risico's en kansen te verbeteren en het gesprek erover tussen raad en college te ondersteunen. In de komende jaren werken we de volgende stappen van risicogestuurd werken verder uit. Zo gaan we gestructureerd de kansen en risico's beoordelen en maatregelen nemen. Vervolgens evalueren we de realisatie van doelen, kansen en risico's en maatregelen. Tenslotte richten we de informatievoorziening in via de P&C documenten. Dit is een langdurig proces dat een kwaliteitsslag oplevert in resultaatgericht sturen en risicogestuurd werken. Een proces dat de komende jaren de kwaliteit van onze werkprocessen, informatievoorziening en de bestuurlijke besluitvorming positief zal beïnvloeden.

2. Weerstandsvermogen

In deel 2 Financiële positie hebben we ons weerstandsvermogen al beschreven. Daarnaast maken we In deel 4 Financiële begroting een uitgebreide analyse van het weerstandsvermogen. Daarin zijn de belangrijkste financiële risico's en onze weerstandscapaciteit gekwantificeerd. Daarom nemen we in de nu voorliggende paragraaf de conclusies op over ons weerstandsvermogen.
In onderstaand overzicht leest u de weerstandsratio's die we hebben berekend voor de komende jaren. Uit dit overzicht blijkt dat wanneer de beschikbare weerstandscapaciteit wordt geconfronteerd met de berekende benodigde weerstandscapaciteit, dat de gemeente Doetinchem in 2020 en 2021 over onvoldoende weerstandsvermogen beschikt. Vanaf 2022 wordt dit hersteld.

Overzicht risico's en weerstandscapaciteit			bedragen x € 1.000	
Risico's	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Totaal gekwantificeerde risico's	**17.850**	**17.850**	**18.850**	**19.850**
Weerstandscapaciteit	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Algemene reserve per ultimo	13.503	17.303	20.422	23.052
Stelpost incidentele onvoorziene uitgaven	80	80	80	80
Totale beschikbare weerstandscapaciteit	**13.583**	**17.383**	**20.502**	**23.132**
Ratio weerstandsvermogen	**0,76**	**0,97**	**1,09**	**1,17**

3. Financiële kengetallen

Bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente gelden nu primair de twee hoofduitgangspunten die de raad heeft vastgesteld. Deze zijn in de Gemeentewet en het Besluit begroting en verantwoording vastgelegd. Het rijk heeft daarnaast in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) nog vijf kengetallen opgenomen voor het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. De bedoeling ervan is om de raadsleden meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. En omdat de berekeningswijze voor iedere gemeente gelijk is, zouden kengetallen tussen gemeenten onderling kunnen worden vergeleken. De commissie BBV heeft geen landelijke normen vastgesteld om de kengetallen te beoordelen. De gemeenteraad mag per kengetal zelf een norm of een gewenste richting bepalen. De provincie Gelderland heeft zelf kaders voor de kengetallen bepaald. In haar begrotingsbrief vergelijkt de provincie de kengetallen van de gemeente met deze kaders. De kengetallen spelen geen rol bij het besluit van de provincie over het financieel toezicht op de gemeentebegroting.

Hoe kunnen we de financiële kengetallen gebruiken?
De kengetallen zoals de schuldquote (verhouding tussen schulden en inkomsten) en de solvabiliteit (deel van bezittingen dat we met eigen middelen hebben betaald) dienen vooral als indicatieve sturingsinstrumenten. Ze zijn aanvullend op de bestaande financiële uitgangspunten voor de

begroting: een structureel sluitende meerjarenperspectief en voldoende weerstandsvermogen. De sturing op de ratio voor het weerstandsvermogen hebben we in de afgelopen jaren verder ontwikkeld in het kader van risicogestuurd werken. In aanvulling op deze ratio betrekken we de kengetallen.
De kengetallen geven een ontwikkeling aan die het bestuur in acht kan nemen bij de besluitvorming. Daarom zullen bij raadsvoorstellen met grote investeringen of grote financiële consequenties, de gevolgen voor de ontwikkeling van de schuldquote en/of de solvabiliteit worden vermeld. Dit, in relatie tot risico's en kansen van het voorstel en de gevolgen ervan voor het weerstandsvermogen. De raad kan deze aspecten betrekken in de afwegingen bij de besluitvorming. Deze kengetallen zijn echter pas op de lange termijn te beïnvloeden.

De financiële kengetallen in één overzicht
Een uitgebreide toelichting op de kengetallen leest u in hoofdstuk 4 van deze begroting. Hieronder treft u een overzicht aan van de financiële kengetallen.

Financiële kengetallen	Rekening 2018	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1 Netto schuldquote	83%	105%	98%	91%	86%
1a Netto schuldquote gecorrigeerd met alle verstrekte leningen	77%	95%	89%	82%	76%
2 Solvabiliteitsratio	18%	15%	16%	17%	18%
2a Solvabiliteitsratio excl leningen en grondvoorraden	22%	19%	21%	22%	23%
3 Kengetal grondexploitatie	18%	23%	21%	19%	17%
4 Structurele exploitatieruimte	0%	1,8%	2,1%	2,0%	1,9%
5 Belastingcapaciteit: woonlasten als % van landelijk gemiddelde	0%	95%	95%	95%	95%

3. Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding
Buha is de verbonden uitvoeringsorganisatie van de gemeente Doetinchem als het gaat om het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Op basis van de gemaakte afspraken tussen opdrachtgever gemeente Doetinchem en opdrachtnemer Buha BV (OGON) worden de kapitaalgoederen onderhouden volgens de samenwerkingsovereenkomst en bijhorende dienstenkaarten.

Waar gaat deze paragraaf over?
Kapitaalgoederen zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die regelmatig onderhoud vergen, zoals wegen, gebouwen, groen, riolering en watervoorziening. Het onderhouden van kapitaalgoederen is van groot belang voor het zo optimaal mogelijk functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie.

Overzicht beheerplannen voor begrotingsjaar 2020

Beheerplannen	Door de raad vastgesteld in	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting	Achterstallig onderhoud
Wegen	2020[2]	2021	Ja	Nee
Riolering	2016	2020	Ja	Nee
Civieltechnische kunstwerken	2020[3]	2021	Ja	Nee
Groen	2017	2027	Ja	Nee
Openbare verlichting	2015	2020	Ja	Nee
Gebouwen	2015	2021	Ja	Nee

Overzicht per kapitaalgoed

Kapitaalgoed	***Wegen***
Te onderhouden kapitaalgoederen	
De omvang van het gemeentelijke wegennet bedraagt ongeveer 3.787.000 m2[4] verharding. - 53 % elementenverhardingen (betontegels en klinkerverhardingen); - 43 % asfalt; - 1 % cementbeton - 4 % half- en onverhard (zandwegen in het buitengebied).	
Doel	
Het technisch en functioneel in stand houden van de wegen op het kwaliteitsniveau eenvoudig binnen de budgettaire kaders. De gebruikers moeten wegen veilig kunnen gebruiken. Voor het onderhoud werkt Buha BV met een beeldkwaliteitscatalogus openbare ruimte.	
Beleidskader	
De beleidskaders: - Mobiliteitsvisie 2016-2026; - Uitvoeringsprogramma mobiliteit; - Wegcategoriseringplan 2009; - Nota Verkeerslichten 2013; - Beheerplan Verkeersinstallaties 2016; - Richtlijnen, normen en instrumenten voor het wegontwerp van het Centrum voor regelgeving en Onderzoek in de Grond- water en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW). De leidraad voor onderhoud van de wegen is de systematiek voor rationeel wegbeheer van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond- water en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW). Jaarlijks houden we een weginspectie en wordt een meerjarig beheer- en onderhoudsplan opgesteld. In het beheerplan wegen wordt jaarlijks aangegeven welk onderhoud uitgevoerd is, wat de kwaliteit is van het wegennet en welke onderhoudsmaatregelen met bijbehorende financiën de komende jaren uitgevoerd worden. In 2019 is gestart met het beleidsplan Wegen. Deze wordt in 2020 aan het College van B&W voorgelegd. De uitwerking van de bezuinigingen wegen 2016-2019 worden meegenomen.	
Financiële consequenties in de begroting	
De raad heeft besloten in de planperiode tot 2016-2019 jaarlijks €100.000 (totaal €400.000) te bezuinigen op wegen. De bezuinigingen tot en met 2019 zijn doorgevoerd.	
Stand van zaken planuitvoering	

[2] Het nieuwe beleidsplan Wegen wordt in 2020 aan het college van burgemeester en wethouders voorgelegd.

[3] Deze worden meegenomen in het nieuwe beleidsplan Wegen.

[4] Een toename van 87.000 m2 t.o.v. 2019. Dit komt door een aanvullende inventarisatie en door areaalwijzigingen van overgedragen projecten..

De uitvoering van het reguliere onderhoud wegen loopt volgens planning.
Naast de uitvoering van het reguliere onderhoud van de wegen wordt een aantal wegen vanuit de aanmelding begroting 2015 en de voorjaarsnota 2015 "groot onderhoud ontsluitingswegen" (deels) op een later (uitgesteld) tijdstip uitgevoerd. Dit i.v.m. het combineren van de uitvoering van de mobiliteitsprojecten.

Programma begrotingsjaar

Het reguliere onderhoud van de wegen is in 2019 opnieuw aanbesteedt in een "raambestek" voor een periode 3 jaar. In 2020 worden vanuit het "groot onderhoud ontsluitingswegen" i.c.m. de mobiliteitsprojecten de onderstaande wegen in uitvoering gebracht:

- Europaweg;
- Bilderdijkstraat;
- J.F. Kennedylaan (Hofstraat-Bilderdijkstraat);
- Bedrijvenweg (doorgeschoven naar 2020)

Kwalitatieve indicatoren voor kapitaalgoed wegen

Product Wegen	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Kwaliteit totaal areaal verhardingen	95%	2%	3%
Norm CROW totaal areaal verhardingen	77-87%	9-14%	4-9%
Kwaliteit areaal asfaltverhardingen	91%	3%	6%
Norm CROW asfaltverhardingen	75-85%	10-15%	5-10%
Kwaliteit areaal elementenverhardingen	99%	0%	1%
Norm CROW elementenverhardingen	80-90%	7-12%	3-8%

Voor het totale areaal wegen is er nog geen sprake van achterstallig onderhoud. Echter we zien dat 6% van het asfaltareaal onvoldoende van kwaliteit is. Dit valt echter nog wel binnen de normen die het CROW daar aan stelt (5-10%). Om de kwaliteit van het asfaltareaal niet te laten zaken en daarmee de verkeerveiligheid niet te kunnen borgen wordt momenteel het onderhoudsbudget grotendeels ingezet op het asfaltareaal.
Echter op middellange termijn (5 jaar en verder) lijkt het budget ontoereikend om onze asfaltwegen op het kwaliteitsniveau 'eenvoudig' te kunnen onderhouden waarbij de risico's op kapitaalvernietiging en veiligheid in de loop van de tijd oplopen.

Kapitaalgoed	***Riolering***

Te onderhouden kapitaalgoederen

- 359 km vrijverval riool;
- 17,5 km persleiding;
- 8.400 stuks inspectieputten;
- 18.000 straatkolken;
- 25 overstorten;
- 6 randvoorzieningen / bergbezinkbassins;
- 40 rioolgemalen;
- 508 drukrioolunits;
- 123 IBA's (individuele behandeling afvalwater).

Doel

Het uitvoeren van het wettelijke kader (Wet Milieubeheer) voor de gemeentelijke rioleringstaak en het duurzaam in stand houden van het afvalwatersysteem.

Beleidskader

De volgende doelen zijn opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020 (GRP):

- Duurzame bescherming van de volksgezondheid;
- Handhaving van een goede leefomgeving;
- Duurzame bescherming van natuur en milieu.

Deze doelstellingen bereiken we door:

- Het afkoppelen van verhard oppervlak van de riolering;
- Het renoveren van rioolgemalen, mechanische riolering en IBA's;
- Het renoveren, vervangen en vernieuwen van riolen;
- Het dagelijkse beheer en onderhoud aan rioolgemalen, drukriolering, IBA's, kolken en de overige rioleringssystemen.

Door het afkoppelen van verharde oppervlakten wordt geanticipeerd op de klimaatverandering door afvalwater en hemelwater te scheiden. Zo wordt de kans op wateroverlast vanuit de gemengde rioolstelsels verkleind. Jaarlijks inspecteren we een deel van het rioolstelsel, alle gemalen, drukrioleringsunits en IBA's. Op basis hiervan wordt een meerjarenplanning voor het onderhoud opgesteld.

Programma begrotingsjaar

Onderzoek:
We gaan samen met onze partners binnen het afvalwaterteam Etten verder met de uitwerking van de stresstest een en ander overeenkomstig het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018. In 2020 vindt er een actualisatie plaats van het huidige GRP en het daarbij behorende kostendekkingsplan.

Binnen het vervangingsplan zijn de volgende investeringen gepland:

- Vervangen elektro-/mechanische installatie gemalen Kleurrijke buurt (Alpen, Apenijnen, Jura) en het gemaal aan de Nederbergweg; - Vervangen van circa 36 pompunits, 28 pompen en 17 besturingsunits inclusief buiten opstellingskast bij de mechanische riolering; - Jaarlijks groot onderhoud aan IBA's; - Vervangen/relinen riolering. Binnen het verbeteringsplan zijn de volgende investeringen gepland: - Afkoppelen van circa 2,5 ha verhard oppervlak van de gemengde riolering. De definitieve planning voor het vervangen, relinen en afkoppelen van de riolering wordt in het begrotingsjaar opgesteld op basis uit te voeren inspectie van de rioolstrengen en de uitkomst van de stresstest.

Kwalitatieve indicatoren voor kapitaalgoed riolering

Product Afvalwatersysteem	
Aanlegperiode riolering:	
14% ouder dan 1970	Voldoet aan doelen, functionele eisen en maatstaven GRP 2016-2020
34% tussen 1970 en 1989	Voldoet aan doelen, functionele eisen en maatstaven GRP 2016-2020
38% tussen 1990 en 2009	Voldoet aan doelen, functionele eisen en maatstaven GRP 2016-2020
14% na 2010	Voldoet aan doelen, functionele eisen en maatstaven GRP 2016-2020
Ouderdom is echter niet alleen maatgevend voor de kwaliteit van de riolering. De aantasting door afvalstoffen en gassen, invloeden van de omgeving zoals, boomwortels, zettingen van de ondergrond, grondwater ed, zijn mede maatgevend voor de kwaliteit van de riolering.	

Kapitaalgoed	***Civieltechnische kunstwerken***
Te onderhouden kapitaalgoederen	
We beheren 86 grote civieltechnische kunstwerken: - 5 beweegbare bruggen; - 59 vaste bruggen (beton, hout en staal); - 8 tunnels; - 10 steigers; - 1 geluidscherm; - 2 kademuren; - 1 flaneersteiger.	
Doel	
De gebruikers moeten de kunstwerken veilig kunnen gebruiken. In de wegenverkeerswet staat dat de wegbeheerder maatregelen moet treffen om de verkeersveiligheid te waarborgen. Net als bij wegbeheer wordt naar duurzaamheid gekeken ter voorkoming van kapitaalvernietiging.	
Beleidskader	
Het in stand houden van de civieltechnische kunstwerken op het kwaliteitsniveau 'eenvoudig' zoals vastgesteld in de Programmabegroting 2012.	
Programma begrotingsjaar	
- Vervangen voegovergang Europabrug; - Slijtlagen aanbrengen op diverse brugdekken, o.a. Oude IJsselbrug en Europabrug; - Vervangen scheepvaartseinen en landverkeerseinen Energiebrug, gestart in 2019; - Aanbrengen anti-graffiti coating op diverse kunstwerken; - vervangen centrale bediening beweegbare bruggen, gestart in 2019. De definitieve planning wordt in het begrotingsjaar opgesteld op basis van in het begrotingsjaar uit te voeren inspectie van de objecten. In het investerings- programma zijn de maatregelen specifieker benoemd.	

Kwalitatieve indicatoren voor kapitaalgoed civieltechnische kunstwerken

Product Kunstwerken	
	Norm NEN 2767-4
Brug beton	Redelijk: Plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling niet in gevaar
Beweegbare brug[5]	Redelijk: Plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling niet in gevaar
Brug hout	Redelijk: Plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling niet in gevaar
Brug staal	Goed: Incidenteel beginnende veroudering
Geluidsscherm	Redelijk: Plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling niet in gevaar
Kademuur	Redelijk: Plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling niet in gevaar
Steiger	Redelijk: Plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling niet in gevaar
Tunnel	Redelijk: Plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling niet in gevaar

[5] In 2020 worden de centrale bedieningen van de beweegbare bruggen vervangen. Verder uitstellen kan consequenties hebben voor de veiligheid.

Kapitaalgoed	*Groen*
Te onderhouden kapitaalgoederen	
Plantsoenen, bermen, parken, bospercelen inclusief de daar binnen aanwezige technische voorzieningen. - Openbaar groen ca. 524 ha.; - Bomenbestand ca. 33.500 stuks.	
Doel	
Het technisch en functioneel in stand houden van de openbare groen- en recreatievoorzieningen op het kwaliteitsniveau "eenvoudig" binnen de budgettaire kaders.	
Beleidskader	
Met de instandhouding wordt concreet bedoeld het onderhoud en de noodzakelijke vervanging van bomen en overig groen op het land en in het water, zodanig dat de voorzieningen in stand blijven op het kwaliteitsniveau 'standaard' zoals vastgesteld in de Beeldkwaliteitcatalogus (2007) / Structuurvisie (2015) / Groenstructuurplan (2017) In 2017 is het Groenstructuurplan vastgesteld, waarin een visie wordt neergelegd met betrekking tot de groenontwikkeling in en om de stad.	
Financiële consequenties in de begroting	
De raad heeft besloten in de planperiode tot 2016-2019 jaarlijks €100.000 (totaal €400.000) te bezuinigen op groen. De bezuinigingen tot en met 2019 zijn doorgevoerd.	
Programma begrotingsjaar	
De onderhoudsniveaus zoals deze zijn vastgelegd in de beeldkwaliteit catalogus worden gehaald, 1/3 van de werkzaamheden is uitbesteed aan de markt. Doetinchem werkt met het Wijkbedrijf: een slimme combinatie van eigen vakmensen, mensen van het werkvoorzieningsschap en wijkbewoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het wijkbedrijf doet ruim 2/3 van de werkzaamheden binnen de gemeente Doetinchem.	

Kapitaalgoed	*Openbare verlichting*
Te onderhouden kapitaalgoederen	
Tot het openbare verlichtingsnet binnen de gemeente behoren ongeveer 12.950 lichtmasten.	
Doel	
Het in stand houden en verbeteren van de openbare verlichting.	
Beleidskader	
De kaders (Beleidsplan openbare verlichting 2015) voor de komende periode zijn: - verlichten op maat; - het tegengaan van lichtvervuiling en lichtoverlast; - het toepassen van duurzame materialen en het benutten van de technische levensduur; - in 2020 20% minder energie gebruiken dan in 2013; - communiceren en adviseren naar bewoners en gebruikers om voldoende draagvlak te krijgen voor aanpassingen van de openbare verlichting en overige lichtbronnen.	
Programma begrotingsjaar	
Jaarlijks: - 250 oude armaturen vervangen voor LED; - ca. 150 masten vervangen; - 250 masten worden getest op sterkte om de restlevensduur te bepalen; - 1.000 lampen worden vervangen i.v.m. overschrijding technische levensduur.	

Kapitaalgoed	*Gebouwen*
Te onderhouden kapitaalgoederen	
	- 12 binnensportaccommodaties; - 6 buitensportaccommodaties; - 2 wijkcentra; - 3 cultuurgebouwen; - 3 gebouwen voor eigen huisvesting; - 2 centra voor kinder-, en peuteropvang; - 3 gebouwen op de begraafplaatsen; - riool, - trafo en nutsgebouwen; - diverse gebouwen molens, kinderboerderij en opstallen Koekendaal etc.
Doel	
	Het op een duurzame manier in stand houden van het gemeentelijk vastgoed. Doordat er jaarlijks te weinig middelen waren voor het regulier onderhoud, is de reserve vastgoedfonds ingesteld. Het doel van deze reserve is om het jaarlijks benodigd onderhoud uit te kunnen voeren. Het vastgoedfonds wordt naast het structureel bedrag van circa €1 mln. incidenteel gevoed met de verkoop van accommodaties en vrijval van kapitaallasten.
Beleidskader	
	Het gemeentelijk vastgoed wordt beheerd en geëxploiteerd vanuit het vastgoedfonds. Uitgangspunt hierbij is dat er gewerkt wordt vanuit een sluitend meerjarenperspectief. Het doel van het vastgoedfonds is het op een duurzame

	manier in stand houden van de gemeentelijke accommodaties, voor zover het beleidsondersteunend of strategisch vastgoed betreft. Jaarlijks wordt de portefeuille geactualiseerd op mogelijk af te stoten objecten. Bij de instelling van het Vastgoedfonds heeft de gemeenteraad besloten om het onderhoud aan de accommodaties op een sober onderhoudsniveau 4 (volgens de NEN 2767 uit te voeren tot en met 2017. Vervolgens is bij de evaluatie van het vastgoedfonds in 2016 besloten om deze maatregel te verlengen tot en met 2021. Onderhoudsniveau 4 is een sober onderhoudsniveau (matige conditie). Op dit moment is er sprake van onderhoudsbehoefte bij de panden, maar er is nog geen sprake van onomkeerbare schade hiermee voldoen we aan het gestelde niveau. Om met de uitvoering van het onderhoud de toekomstbestendigheid van het vastgoed te kunnen waarborgen, is in 2019 het onderhoudsbeleid geactualiseerd. Op basis hiervan kan de strategie per pand worden bepaald. Implementatie hiervan vindt in 2020 plaats.
Programma begrotingsjaar	
	- Uitvoeren gepland onderhoud; - Actualiseren af te stoten vastgoed; - Evaluatie maatregelen vastgoedfonds; - Implementatie onderhoudsstrategie per pand; - Huisvesting cultuurbedrijf;

Kwalitatieve indicatoren voor kapitaalgoed gebouwen

Product Accommodaties			
Onderhoudsniveau Conditiescore conform NEN 2767	Sober	Sprake van onderhoudsschade en onderhoudsbehoefte	Voldoet aan onderhoudsniveau 4

Financiële overzicht

Voor het uitvoeren van het onderhoud op onze kapitaalgoederen is door de raad budget beschikbaar gesteld. Het onderhoud van de kapitaalgoederen wordt voornamelijk gedaan door Buha bv, hiervoor zijn afspraken gemaakt. Onderstaande tabel laat de uitgaven per product exclusief de investeringslasten zien.

Taakveld nr.	Product omschrijving	Begroting 2020	Begroting 2019
2.1	Wegen, straten en pleinen e.d.	3.794.000	3.726.000
2.1	Openbare verlichting	363.000	358.000
5.7	Openbaar groen	4.757.000	4.679.000
5.7	Speelvoorzieningen (groen)	174.000	172.000
7.2	Riolering en Watervoorziening	1.915.000	1.889.000
	Jaarlijks bedrag voor het periodiek onderhoud voor de gebouwen	1.192.000	1.182.000

4. Financiering

Waar gaat deze paragraaf over?
Om onze bezittingen te financieren is geld nodig. Dit kan ons eigen gespaarde geld zijn of van derden geleend geld. Omdat geld lenen geld kost, is de uitvoering van ons financieringsbeleid een risicovolle taak. Deze taak is daarom gebonden aan wettelijke kaders (met name de wet Fido en de wet Hof) en aan kaders in de door de raad vastgestelde financiële verordening. De nadere uitwerking hiervan is vastgelegd in het door het college vastgestelde treasurystatuut. In deze paragraaf gaan we in op ons financieringsbeleid en de beheersing van de risico's.

Welke beleidsdocumenten vormen de basis voor deze paragraaf?
In de financiële verordening en het treasurystatuut hebben we kaders gesteld ten aanzien van financiering.

Wat willen we bereiken?
Het gemeentelijk financieringsbeleid is er op gericht om:
- te voorzien in de financieringsbehoefte op korte en lange termijn;
- de risico's die met deze transacties verbonden zijn te beheersen;
- de rentekosten van de leningen zoveel mogelijk te beperken;
- de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities te beperken.

Onze uitgangspunten daarbij zijn:
- Onze schulden zijn niet hoger dan de waarde van onze bezittingen.
- In de begroting wordt de rente voor nieuw leningen gebaseerd op prognoses van gerenommeerde instellingen waarbij voorzichtigheidshalve een opslag wordt gehanteerd.
- Wij proberen de kasgeldlimiet optimaal te benutten vanuit de gedachte dat rente van kortlopend geld (bijv. daggeld en kasgeld) vrijwel altijd lager is dan van langlopende leningen.

Wat gaan we daarvoor doen in 2020?
Jaarlijks bepalen we in de begroting de percentages voor de rentelasten over de investeringen in de taakvelden. We rekenen rente over de geldleningen én over ons eigen vermogen (reserves en voorzieningen). De reserves en voorzieningen zetten we namelijk ook in om (deels) onze investeringen te betalen. Doordat we hetzelfde percentage rentekosten berekenen over zowel de geldleningen als over onze reserves en voorzieningen maakt het niet uit of we geld lenen of onze eigen reserves en voorzieningen inzetten.
De rente wordt verantwoord op het taakveld treasury. Vanuit dit taakveld worden rentelasten toegerekend aan de overige taakvelden.

Rentelasten in de begroting.
Rente leningportefeuille
Een groot deel van onze (externe) rentelasten ligt vast omdat in het verleden geldleningen zijn opgenomen waarbij de op dat moment geldende markrente voor langere tijd contractueel is vastgelegd. Het rentepercentage dat we in 2019 gemiddeld betalen voor de opgenomen leningen bedraagt 2,50%.

Bespaarde rente door financiering met reserves en voorzieningen
De rente die we over reserves en voorzieningen berekenen noemen we bespaarde rente. We hoeven immers minder te lenen en dus minder rente aan externen te betalen. We brengen voor de reserves en voorzieningen hetzelfde percentage van 2,50% in rekening. Vervolgens voegen we aan de reserves en voorzieningen een vergoeding toe van (gemiddeld) 1,93%. Daardoor ontstaat een voordelig verschil dat ten gunste komt van de algemene middelen.

Rentebaten in de begroting
Conform het BBV worden alle rentelasten en rentebaten in eerste instantie begroot en verantwoord op het taakveld 0.5 Treasury. Dit betekent dat ook alle rentebaten voortkomend uit het verstrekken

van leningen aan woningcorporaties, sportinstellingen, ambtenaren, etc. op het taakveld Treasury moeten worden begroot en verantwoord.

Toerekening rente aan taakvelden
Rente van de Grondexploitaties
Ook de grexen betalen een specifieke rente die wordt berekend volgens de BBV- voorschriften. De rentekosten voor de grexen mogen alleen gebaseerd worden op de rentekosten van de geldleningen. Er mogen geen rentekosten worden berekend over de reserves en voorzieningen. Omdat onze investeringen voor 18% worden gefinancierd met onze reserves en voorzieningen berekenen we voor de grexen een korting van 18% op de rente voor de geldleningen van 2,50%. Het rentetarief voor de grondexploitatie komt hiermee op 2,05%.

De rente van projectfinanciering
Onder projectfinanciering wordt verstaan het aantrekken van externe financiering voor een specifiek project. Financiering met eigen vermogen wordt niet aangemerkt als projectfinanciering. Er moet extern een lening zijn aangetrokken om het betreffende project te kunnen financieren. Bij het opstellen van de begroting waren twee leningen aangetrokken specifiek voor financiering van het bedrijventerrein aan de A18 en één lening voor de financiering van duurzaamheidsmaatregelen.

Omslagrente
De resterende rente wordt omgeslagen over de taakvelden op basis van de boekwaarden. Deze komt voor 2020 op 2,50%. Bij het renteomslagsysteem worden rentewijzigingen voor nieuwe leningen door al onze taakvelden gedragen. Daar staat tegenover dat al onze taakvelden profiteren van lagere rentes voor nieuwe investeringen.

Renteschema
In dit schema leest u de rentelasten en hoe we dit omslaan op de diverse onderdelen van onze begroting. Bij de berekening van de rentelasten spelen verschillende onzekerheidsfactoren een rol. Zo hangen de werkelijke financieringslasten in 2020 af van de renteontwikkelingen, de investeringen die daadwerkelijk worden gepleegd en het moment waarop deze worden gedaan, de inzet van ons eigen vermogen, etc.
Daarom maken we conservatieve berekeningen voor de omslagrente. Bovendien besparen we rente doordat we onze investeringen deels financieren met reserves en voorzieningen. Op basis van de begrotingsberekeningen houden we rekening met een marge van circa € 405.000. In de jaarrekening 2020 zal het werkelijke resultaat op het taakveld treasury blijken.

De gehanteerde omslagrente in de begroting van Doetinchem voldoet aan de voorschriften van de BBV. Als gevolg van gewijzigde wetgeving in het BBV is de gemeente niet meer vrij in het bepalen van de intern in rekening te brengen omslagrente, maar moet deze binnen de bandbreedte van de werkelijke rentekosten vallen. De commissie BBV vindt een saldo op het taakveld treasury binnen een bandbreedte van 0,5% acceptabel. Het is namelijk niet de bedoeling om de omslagrente zo ver mogelijk naar boven of naar beneden bij te stellen. Dan wordt namelijk het risico gelopen dat de omslagrente meteen moet worden aangepast op het moment dat de rentelasten wijzigen.

Renteschema:	**(x €1.000)**
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	5.361
De externe rentebaten (idem) -/-	-404
Saldo rentelasten en rentebaten	4.957
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (-/-)	-784
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (-/-)	-267
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend +/+ €	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente €	3.906
Rente over eigen vermogen /voorzieningen	1.800
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	5.706
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag) -/- €	6.111
Renteresultaat op het taakveld Treasury	405

Risicobeheersing
Belangrijkste risico bij financiering zijn de stijgende rentelasten. De wet Fido begrenst deze risico's. Enerzijds wordt met de kasgeldlimiet bepaald wat maximaal met kort geld mag worden geleend. Bij kort geld ligt de afgesproken rentevergoeding maximaal 1jaar vast. De kasgeldlimiet is in de wet gesteld op 8,5% van de totale begrotingsuitgaven.

De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening of herfinanciering. Hiermee is een maximumgrens gesteld aan het renterisico op de langlopende lening portefeuille. De omvang van de her te financieren leningen dan wel te herziene rentes blijft in 2020 ruim onder de norm.

Gemeenten zijn verplicht om overtollig geld bij het rijk te stallen: het schatkistbankieren. Banktegoeden boven de drempel € 1,7 miljoen moeten worden aangehouden bij het Rijk. Onze gemeente is een lenende gemeente. We hebben normaliter geen tegoeden uitstaan bij het rijk.

Kengetallen voor financiering
In onderstaand overzicht treft u de belangrijkste kengetallen aan voor de financiering in de gemeentebegroting.

Kengetallen (bedragen x € 1 mln.)				
Omschrijving	**Bron**	**begr. 2020**	**begr. 2019**	**begr. 2018**
Omvang begroting	begroting	224,9	226,2	213,9
Renterisiconorm (20% omvang begroting)	wet Fido	45,0	45,2	42,8
Reguliere aflossing van langlopende geldleningen	leningportefeuille	32,7	19,1	19,1
Ruimte onder risiconorm	begroting	12,3	26,1	23,7
Kasgeldlimiet (8,5% omvang begroting)	wet Fido	19,1	19,2	18,2
Drempelbedrag schatkistbankieren (0,75% omvang begroting)	wet Fido	1,7	1,7	1,6
Omslagrente/rekenrente	leningportefeuille	2,50%	2,50%	2,70%
Rente nieuwe leningen looptijd < 1 jaar	markt	0,75%	0,75%	0,75%
Rente nieuwe leningen looptijd > 1 jaar	markt	1,75%	1,75%	1,75%

5. Bedrijfsvoering

gD 2020

In verband met (de besluitvorming over) de doorontwikkeling van de organisatie was het onrustig in onze organisatie. Medewerkers gaven dit aan in onder meer het Periodiek Onderzoek Werkbeleving. Daarnaast waren een hoog bovengemiddeld ziekteverzuim en smalle bezetting in het strategisch management illustratief voor eerste helft van 2019.
Vanaf de tweede helft 2019 zijn er op het bedrijfsvoeringterrein stappen gezet, die kunnen worden geschetst als 'opbouwend en ontwikkelend'.

Echter vanaf juni 2019 moesten we bij al deze stappen ook rekening houden met een sterk verschoven financieel perspectief. Naast het doorontwikkelen van de organisatie (denk aan het verbeteren van het samenspel tussen bestuur en organisatie, ontwikkeling teams en cultuurverandering) ging de energie tevens uit naar het proces om te komen tot 'keuzerichtingen' voor ons financieel perspectief.
E.e.a. betekent veel: Zo zullen we pas echt in 2020 gaan beginnen met de meer "zachte" elementen.

Deze prioritering heeft gemaakt dat er voor het cultuurtraject een andere dynamiek en tempo is gekomen. Uiteraard blijven we inzetten op dit traject. Want juist in deze tijd is het investeren in de mensen van de organisatie een groot goed.
De gewenste cultuur (en de daarbij behorende kernwaarden en gedrag) vragen om inbedding in de organisatie en ondersteund te worden door onder andere voorbeeldgedrag, de structuur en de faciliteiten.

Doel van deze verandering is verder te werken aan een organisatie die open en wendbaar is. Waar beleidsontwikkeling geïntegreerd plaatsvindt. Waar via co-creatie het best passende beleid wordt gemaakt en waar gedreven vanuit zakelijkheid de dienstverlening aan de burgers en bedrijven centraal staat.

Naast de 'zachte' elementen is er ook stevig ingezet om 'in control' te komen en te blijven. Zo moet vanaf 2020 nieuw instrumentarium betere en actuelere managementinformatie leveren over de voortgang van wettelijke en bestuurlijke opgaven en stand van zaken van de loonsom.
Ook is de implementatiefase gestart van het project 'verbetering resultaatsturing van de gemeente Doetinchem'. Dit proces rondom de P&C-cyclus wordt gedigitaliseerd en heeft als belangrijk uitgangspunt 'eenmalige registratie-meervoudig gebruik'. Procesmatig betekent dit 'efficiency' en een gezamenlijke eenduidige informatiebron.

Op weg naar een lerende organisatie (team P&O)
Onze gemeente is in ontwikkeling naar een regiegemeente. De afgelopen periode heeft de focus met name gelegen op structuur; het verzelfstandigen, samenvoegen en oprichten van afdelingen en BV's (verbonden partijen). De aankomende tijd ligt de focus op cultuur, de ontwikkeling van teams en medewerkers. We willen een lerende organisatie creëren om wendbaarheid van medewerkers te vergroten. Een lerende organisatie stelt medewerkers in staat de dienstverlening aan te passen aan een voortdurende veranderende omgeving door scholing, ontwikkeling en initiatief.

We hebben rekening te houden met de volgende ontwikkelingen:
- Instroom: Door het aantrekken van de economie is er krapte op de arbeidsmarkt. Het gevolg is dat alles weer draait om de medewerker. De vraag is hoe we een aantrekkelijk werkgever kunnen blijven, waar talenten graag willen (blijven) werken.
- Doorstroom: Het moderniseren van instrumenten levert een bijdrage aan het vergroten van de wendbaarheid en kwaliteiten van medewerkers en terugdringen inhuur.
- Uitstroom: We hebben te maken met een bovengemiddelde uitstroom van medewerkers vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd.

De overtuiging geldt dat wendbaarheid het beste in mensen te organiseren is in plaats van structuren. Daarom investeert het team P&O in een goede 'onboarding' van nieuwe medewerkers (instroom).

Daarnaast begeleidt P&O onder meer de cultuurverandering om taak- en rolduidelijkheid te organiseren, stimuleert zij zelfregie onder medewerkers, brengt zij talenten van medewerkers meer in kaart en helpt zij teams in hun ontwikkeling (doorstroom). Voor wat betreft uitstroom is er in het bijzonder aandacht voor de evaluatie van het generatiepact (het borgen en overdragen van kennis aan collega's die gebruik maken van het pact) en de monitoring van het eventuele verloop van nieuwe medewerkers.

Voorbereiden op de informatiesamenleving!
I-Visie vastgesteld door het college
In 2019 heeft het college de I-visie 2020-2023 voor de gemeente Doetinchem vastgesteld.
De I-visie is een vertaling van de organisatievisie, maatschappelijke, technologische en wettelijke ontwikkelingen naar een visie op de informatiehuishouding voor de komende 4 jaar en een uitvoeringsagenda tot en met 2020.

Enkele centrale ontwikkelingen voor de informatievisie zijn:
- gD2020: Doetinchem ontwikkelt zich tot een regiegemeente; een kernorganisatie met uitvoeringstaken op afstand (verbonden partijen en afdelingen). Dit leidt tot andere informatievraagstukken en vraagt om nieuwe of andere toepassingen.
- "Samen organiseren" van de VNG: de ontwikkeling dat gemeenten hebben besloten steeds meer van hun (beleidsarme) informatiehuishouding collectief in plaats van individueel te organiseren. Eén van de ontwikkelingen hierbinnen is "Common Ground", welke moet leiden tot een nieuwe, toekomstbestendige gemeentelijke ICT-infrastructuur. Stap voor stap zal dit eisen stellen aan het gemeentelijke applicatielandschap.

In de I-visie zijn de ontwikkelingen vertaald naar 5 kernthema's, namelijk:
1. Wettelijke ontwikkelingen (zoals de omgevingswet)
2. Digitaal (samen)werken
3. Digitale dienstverlening
4. Data- en resultaatgericht werken
5. I-vaardigeden: zorgen dat medewerkers beschikking over de 21st century skills

In 2020 zetten we stappen ten aanzien van ondermeer de volgende onderwerpen:
- Omgevingswet: in 2020 realiseren we de aansluiting van de gemeentelijke applicaties op het Digitaal stelsel omgevingswet (DSO)
- Ingebruikname van een digitale samenwerkomgeving. Deze omgeving ondersteunt digitaal en projectmatig samenwerken. Daarnaast stimuleren we het digitaal vergaderen en gaan we hiertoe de gebruikte applicatie breder inzetten.
- We implementeren een P&C/Planningsysteem. Hiermee faciliteren we het verbeteren van resultaatsturing binnen de organisatie
- Verder automatiseren van diverse werkprocessen en verbeteren van de digitale dienstverlening van de uitvoerende afdelingen middels vernieuwing van software
- Verder leveren we een bijdrage leveren aan de doorontwikkeling van de informatiehuishouding van verbonden partijen (o.a. Buurtplein)

Daarnaast blijven we doorontwikkelen op diverse randvoorwaardelijke / wettelijke zaken zoals op het gebied van informatiebeveiliging en privacy (hieronder nader toegelicht), toegankelijkheid van websites (tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid van het Rijk) en overige verplichtingen.

Wat betreft "Samen organiseren" / "Common Ground" van de VNG volgen wij de ontwikkelingen m.b.t. en anticiperen we op eventuele gevolgen voor de eigen informatievoorziening.

Privacy en Informatieveiligheid
Binnen de gemeente Doetinchem wordt veel gewerkt met persoonsgegevens van burgers, medewerkers en (keten)partners. Het is belangrijk dat de burger erop kan vertrouwen dat de gemeente zorgvuldig en veilig met deze persoonsgegevens omgaat.

Bewustwording bij medewerkers is een randvoorwaarde om privacyproof te kunnen werken. Door te blijven inzetten op bewustwording groeit het niveau van bewustzijn van de medewerkers.

We gaan ons privacybeleid actualiseren. Een goed privacybeleid toont aan dat we als organisatie zelf nadenken over de gegevens die wij verwerken en daarover transparant communiceren. Daarmee brengen wij in kaart welke maatregelen wij hebben genomen om persoonsgegevens van onze inwoners/cliënten te beschermen.

Als organisatie moeten wij aantonen dat wij de privacyregels naleven. Mensen hebben recht op transparantie en informatie. Door te voldoen aan de verantwoordingsplicht (accountability) uit de AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) leveren wij een belangrijke bijdrage aan de bescherming van het grondrecht van mensen op privacy. Zo zijn wij verplicht een register van datalekken bij te houden en een verwerkingsregister. Dit register bevat informatie over welke persoonsgegevens wij verwerken en voor welke doelen. Voor gegevensverwerkingen met een hoog privacyrisico moeten wij data protection impact assessments (DPIA) uitvoeren. De (regionale) Functionaris Gegevensbescherming (FG) houdt toezicht op hoe onze organisatie met de privacy omgaat. Zij rapporteert hierover jaarlijks aan het college en de gemeenteraad.

Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht. De BIO is het basisnormenkader voor informatiebeveiliging binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen). Voorheen had iedere overheidslaag zijn eigen baseline, nu is er één gezamenlijk normenkader voor informatiebeveiliging binnen de gehele overheid, gebaseerd op de internationaal erkende en actuele ISO-normen. De BIO vormt de basis voor ons geactualiseerde Informatiebeveiligingsbeleid.

In 2019 hebben we een analyse uitgevoerd en inzichtelijk gemaakt welke inspanning we moeten leveren om aan de BIO te voldoen. Op basis van deze uitkomsten is het Informatiebeveiligingsplan (IBP) 2020 opgesteld. Om dit plan te realiseren passen we in 2020 procedures, rapportages en keuzes aan.

Op de naleving van de BIO worden wij jaarlijks getoetst via het verantwoordingsstelsel van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). De uitkomsten van ENSIA resulteren in een Collegeverklaring en een Assurancerapport. Hiermee leggen wij horizontaal verantwoording af aan de gemeenteraad en verticaal aan de Rijksoverheid (departementen en de landelijke toezichthouders).

ICT-samenwerking
Voor het beleid en beheer van de regionale gezamenlijke ICT-infrastructuur is de gemeente Doetinchem de gastheer. Gestimuleerd door VNG-realisatie geven de gemeenten Aalten, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem en Oude IJsselstreek steeds meer vorm aan “Samen organiseren. Met de medewerkers van de verbonden partijen(Laborijn, Buha, Buurtplein, ODA, Regio Achterhoek e.a.) zijn er meer dan 2200 gebruikers die gebruik maken van de ICT-dienstverlening.

Beleidsmatig worden de landelijke ontwikkelingen zoals het Gezamenlijke Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma (GGU) opgepakt. Dit betekent gebruik maken standaardisatie, expertise (IBD-informatiebeveiligingsdienst), inkoop(mobiele, beveiliging), berichten(gegevensknooppunt sociaal domein). Voor 2020 sluiten wij aan bij GT-print. (gezamenlijke gemeentelijke aanbesteding van printfaciliteiten).

De technische inrichting moet voor de organisaties keuzemogelijkheden geven voor de inrichting van het applicatielandschap. De ICT-samenwerking wil hierin faciliterend en actueel zijn. Daarom worde in 2020 nieuwe mogelijkheden voor kantoorprogrammatuur operationeel.
Hoog in zijn aandacht staat de beveiliging van technische infrastructuur van mobiele devices tot netwerkinfrastructuur en dat-opslag.
Het volume van de ICT-samenwerking maakt dat een belangrijke doelstelling voor de operatie blijft: nabijheid. Medewerkers waarderen de samenwerking maar de mogelijkheden van ICT blijven vragen geven en dan wordt direct contact gewaardeerd.

Facilitair-Huisvesting
Het financiële perspectief maakt dat er in gebruik/beheer van Stadhuis en Bergzicht andere keuzes moeten worden gemaakt. Gewenste functionele aanpassingen worden heroverwogen. Ook maakt dit dat de duurzaamheidsambities voor de gebouwen Stadhuis en Bergzicht in de tijd worden verschoven en opnieuw als businesscase opnieuw moeten worden neergezet.
Wel zien we dat de huidige voorzieningen voor het stadhuis om de temperatuur/zonlichtinval te beheersen veel storing geven en vervangingen vragen. In 2020 moet hiervoor een businesscase worden gerealiseerd zodat dit weer beheersbaar wordt.
Het gebruik en de verhuursituatie van het Bergzichtgebouw is gaan schuiven en zal in de komende jaren weer anders worden. Dit maakt dat wij ons beraden op het eigenaarschap en gebruiksmogelijkheden van dit gebouw.

Overhead
Aanleiding
Door een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten gemeenten met ingang van de begroting 2017 de inkomsten en uitgaven van overhead presenteren op een specifiek taakveld 0.4. In de begroting moeten we een 'apart overzicht' van de kosten van de overhead opnemen. Wij kiezen ervoor om dit overzicht op te nemen in de paragraaf bedrijfsvoering. Doordat elke gemeente in zijn begroting inzicht geeft in de overhead, moet dit leiden tot een betere vergelijkbaarheid.
Onder overhead wordt verstaan 'het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces'. De Commissie BBV heeft een notitie uitgebracht met nadere invulling van de definitie.

Financieel overzicht

	2020		**2019**	
	Inkomsten	**Uitgaven**	**Inkomsten**	**Uitgaven**
Facilitair	198.000	919.000	321.000	1.001.000
Huisvesting	586.000	1.783.000	531.000	2.224.000
ICT	6.368.000	6.701.000	5.167.000	7.650.000
Overig	1.634.000	80.000	1.611.000	237.000
Personeel, communicatie	99.000	6.228.000	217.000	6.464.000
Totaal	**8.885.000**	**15.711.000**	**7.847.000**	**17.576.000**

De wijzigingen tussen 2020 en 2019 worden op hoofdlijnen veroorzaakt door:
- indexering budgetten;
- technische wijziging doorbelasten loonkosten;
- opschoning overhead begroting;
- wijziging systematiek afschrijven huisvestingsgebouwen.

De uitgaven van onze overhead circa € 15,71 miljoen. Afgezet tegen een begrotingstotaal (totale lasten) van € 225 miljoen is dit 6,99%. In de begroting 2019 werd nog uitgegaan van een percentage van 7,74%. De wijziging van het wordt met name veroorzaakt door lagere begrote uitgaven in de overhead

Overhead kostendekking
Gevolg van de wijziging van de BBV is dat in de programma's alleen de kosten opgenomen zijn die betrekking hebben op het primair proces. Het centraal begroten van overhead betekent dat het niet langer mogelijk is om uit de taakvelen de tarieven (opgenomen in paragraaf lokale heffingen) te bepalen. Om deze reden is het van groot belang dat op een andere wijze uit de begroting blijkt hoe de tarieven worden berekend en welke beleidskeuzes bij die berekening zijn gemaakt. Een stellige uitspraak van de commissie BBV is dat de methodiek voor de toerekening van overhead moet worden opgenomen in de financiële verordening. In de financiële verordening van gemeente Doetinchem is aangegeven dat de methode/percentage wordt vastgelegd in de begroting. Daarnaast wordt deze methodiek gebruikt voor het doorbelasten van overhead aan onze investeringen en de grondexploitaties.

De methodiek van doorbelasting is het doorbelasten van overhead middels een vaste opslag over de loonkosten. Deze methode wordt ook door het CBS gehanteerd. Hierbij wordt het saldo van overhead gedeeld door het totaal aan loonsombudget[6]. Met het toepassen van deze methode voldoen wij aan de wet- en regelgeving. De nieuwe methode is vergelijkbaar met de oude methode, echter wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen overhead dat rechtstreek en niet rechtstreeks kan worden doorbelast. De overhead kan hierdoor op een eenvoudige en consistente wijze worden doorbelast. Het berekende opslag percentage is evenals in 2019 ook voor 2020 45%.

[6] Formule: saldo overhead / (totaal loonsombudget + inhuur derden budget)

6. Verbonden partijen

Inleiding
Een gemeente kan zelf bepalen hoe een bepaalde gemeentelijke taak wordt uitgevoerd. De gemeente kan kiezen om de uitvoering zelf te doen of de uitvoering gezamenlijk te regelen met een aantal regiogemeenten. Indien de gemeente ervoor kiest om de taken in gezamenlijkheid uit te voeren, worden deze taken vaak weggezet in een verbonden partij.
In deze paragraaf wordt conform artikel 15 van het BBV inzicht verschaft in, en informatie versterkt over, alle partijen waar de gemeente bestuurlijke en financiële banden mee onderhoudt en de ontwikkelingen die gaande zijn.

Wat is een verbonden partij?
Een verbonden partij is:
- Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Als de verbonden partij een publiekrechtelijke rechtsvorm heeft, wordt gesproken over een gemeenschappelijke regeling.
- De gemeente heeft een bestuurlijk belang als ze zeggenschap heeft, middels vertegenwoordiging in het bestuur of middels stemrecht.
- De gemeente heeft een financieel belang als aan een verbonden partij een bedrag ter beschikking wordt gesteld, wat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat of als de gemeente aansprakelijk is voor een bedrag indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
- Instellingen waarmee alleen een subsidierelatie is aangegaan zonder dat het hiervoor beschreven bestuurlijk en financieel belang aanwezig is, vallen buiten de definitie van verbonden partij.

In welke verbonden partijen participeert de gemeente Doetinchem?
In 2020 neemt Doetinchem deel in 16 verbonden partijen. In onderstaande figuur en het schema hebben we alle verbonden partijen opgenomen.

Toezicht verbonden partijen
Het op afstand zetten van één of meerdere taken in verbonden partijen brengt het organiseren van toezicht voor de gemeente met zich mee. De ene verbonden partij brengt meer risico's met zich mee dan de ander. Het benodigde toezicht per verbonden partij verschilt daardoor.

Overzicht verbonden partijen
In onderstaand schema is de juridische en financiële informatie van alle verbonden partijen op een rij gezet.

Nr.	Verbonden partij	Rechtspersoon	Publiek/privaat	Financiële bijdrage (€)
1	Laborijn	Openbaar lichaam	Publiek	€ 32.714.220*
2	Buha BV	Besloten vennootschap (BV)	Privaat	€ 20.492.799
3	Buurtplein Doetinchem	Besloten vennootschap (BV)	Privaat	€ 9.259.393
4	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland	Openbaar lichaam	Publiek	€ 3.114.431
5	Sportcentrum Rozengaarde (zwembad en Skyzone)	Besloten vennootschap (BV)	Privaat	€ 1.317.538
6	Schouwburg Amphion	Naamloze vennootschap (NV)	Privaat	€ 838.527
7	Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)	Openbaar lichaam	Publiek	€ 822.380
8	GGD Noord- en Oost-Gelderland	Openbaar lichaam	Publiek	€ 799.620
9	Regio Achterhoek	Openbaar lichaam	Publiek	€ 381.590
10	Ergoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)	Openbaar lichaam	Publiek	€ 188.850
11	Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)	Vereniging	Privaat	€ 75.000**
12	Euregio Rijn-Waal	Openbaar lichaam	Publiek	€ 15.210**
13	EUREGIO	Openbaar lichaam	Publiek	€ 14.977**
14	Alliander	Naamloze vennootschap (NV)	Privaat	€ 0
15	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Naamloze vennootschap (NV)	Privaat	€ 0
16	Vitens	Naamloze vennootschap (NV)	Privaat	€ 0

**Dit bedrag bestaat gedeeltelijk uit Rijksmiddelen.*
***Dit bedrag betreft een lidmaatschapsbijdrage*

Verdiepende informatie per verbonden partij
Op de volgende pagina's vindt u van alle verbonden partijen een overzicht met informatie over onder meer het doel van de regeling, ontwikkelingen, bestuurlijke- en financiële belangen.
Als hulpmiddel bij de financiële gegevens is een verkeerslichtenmodel toegevoegd voor een snelle weergave van de ontwikkeling.

Legenda verkeerslichtenmodel ontwikkelingen:

	🟢	🟡	🔴
Aandelenkapitaal	Stijgt	Blijft gelijk	Daalt
Impuls bijdrage	Daalt	Blijft gelijk	Stijgt
Exploitatiebijdrage	Daalt	Blijft gelijk	Stijgt
Eigen vermogen	Stijgt	Blijft gelijk	Daalt
Vreemd vermogen	Daalt	Blijft gelijk	Stijgt
Exploitatieresultaat	Stijgt	Blijft gelijk	Daalt
Dividend	Stijgt	Blijft gelijk	Daalt

A. Gemeenschappelijke regelingen

Regio Achterhoek	
Relatie met thema	Doetinchem centrumstad
Vestigingsplaats	Doetinchem
Rechtsvorm	Openbaar lichaam
Openbaar belang	De Regio Achterhoek is een openbaar lichaam welke de belangen behartigt van zeven samenwerkende gemeenten in de Achterhoek. De Regio bevordert, faciliteert en stimuleert de intragemeentelijke samenwerking, met name op het terrein van regionale economische ontwikkeling, werkgelegenheid, woningbouw en mobiliteit. Daarnaast heeft de Regio aandacht voor interregionale en landsgrens overschrijdende samenwerking.
Bijdrage aan opgaven	De Regio Achterhoek draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 1,2 en 4 van thema 1
Wettelijk taak	Nee
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk

Regio Achterhoek			
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	De Regio Achterhoek is één van de regio's die een investeringsimpuls van het Rijk krijgt: de zogeheten *Regio Deal Achterhoek*. Afhankelijk van de wijze van uitkering, kan het zijn dat de exploitatie van de Regio Achterhoek de komende jaren fors stijgt.		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	M. (Mark) Boumans (voorzitter)	
	Stemverhouding	1 van de 7 stemmen in het AB	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	🟡
Impuls bijdrage	€ 100.000	€ 100.000	🟡
Exploitatiebijdrage	€ 269.840	€ 281.590	🔴
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 3.804.000	€ 5.272.000	🟢
Vreemd vermogen	€ 9.217.000	€ 5.349.000	🟢
Exploitatieresultaat	€ 41.000	€ 107.000	🟢

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)			
Relatie met thema	Doetinchem centrumstad		
Vestigingsplaats	Apeldoorn		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Openbaar belang	Doel van de regeling is het gezamenlijk behartigen van belangen, die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied. De VNOG behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van de brandweerzorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening, zoals neergelegd in de Wet veiligheidsregio's en draagt bij de behartiging van deze belangen zorg voor afstemming met de taken van de gemeenten in het kader van de bevolkingszorg		
Bijdrage aan opgaven	De VNOG draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 3 van thema 1		
Wettelijk taak	Ja, uitvoering geven aan de Wet veiligheidsregio's		
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Brummen, Ermelo, Apeldoorn, Doetinchem, Harderwijk, Berkelland, Elburg, Hattem, Bronckhorst, Epe, Heerde, Lochem, Oost Gelre, Winterswijk, Montferland, Oude IJsselstreek, Zutphen, Nunspeet, Putten, Oldebroek en Voorst		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	-		
Risico's	Aanvullende bijdrage deelnemende gemeenten als gevolg van aanpassing begroting door gemeenschappelijke regeling		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	M. (Mark) Boumans (AB-lid)	
	Stemverhouding	3 stemmen in het AB (gewogen stemverhouding op basis van het aantal inwoners)	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	🟡
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	🟡
Exploitatiebijdrage	€ 3.054.131	€ 3.114.431	🔴
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 1.775.531	€ 1.919.000	🟢
Vreemd vermogen	€ 45.918.569	€ 51.146.000	🔴
Exploitatieresultaat	€ 929.911	€ -2.855.000	🔴

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)	
Relatie met thema	Organisatie en financiën
Vestigingsplaats	Doetinchem
Rechtsvorm	Openbaar lichaam
Openbaar belang	Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers en andere overheidslichamen. Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord en het ontplooien

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)			
	van activiteiten die direct en aanwijsbaar de financieel-economische positie van het Erfgoedcentrum ten goede komen		
Bijdrage aan opgaven	Het ECAL draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 5 van thema 2		
Wettelijk taak	Ja, het overeenkomstig de Archiefwet 1995 beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbestanden van de deelnemende- en andere overheidslichamen		
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	-		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	M. (Maureen) Sluiter (voorzitter)	
	Stemverhouding	1 van de 10 stemmen in het AB	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
Exploitatiebijdrage	€ 181.900	€ 188.850	●
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 54.894	€ 46.419	●
Vreemd vermogen	€ 976.726	€ 985.201	●
Exploitatieresultaat	€ -39.174	€ -8.475	●

Laborijn			
Relatie met thema	Sterke samenleving en Veranderende leefomgeving		
Vestigingsplaats	Doetinchem		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Openbaar belang	Uitvoering van de Participatiewet en Wet Sociale Werkvoorziening en een aantal aanvullende regelingen		
Bijdrage aan opgaven	Laborijn draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 3 en 4 van thema 2 en opgave 1 van thema 3		
Wettelijk taak	Ja, vanuit de Participatiewet en Wet Sociale Werkvoorziening		
Deelnemende partijen	Doetinchem, Oude IJsselstreek, Aalten en sociale werkvoorziening van Montferland		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	Aankondiging uittreding gemeente Oude IJsselstreek uit (deel) gemeenschappelijke regeling per 1 januari 2021		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder(s)**	- E.J. (Jorik) Huizinga (algemeen bestuur en dagelijks bestuur) - F.H.T. (Frans) Langeveld (algemeen bestuur)	
	Stemverhouding	4 van de 14 stemmen in het AB	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
Exploitatiebijdrage	€ 31.547.120	€ 32.714.220	●
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 6.925.000	€ 6.619.000	●
Vreemd vermogen	€ 9.539.000	€ 9.536.000	●
Exploitatieresultaat	€ 107.000	€ -104.000	●

GGD Noord- en Oost-Gelderland	
Relatie met thema	Sterke samenleving
Vestigingsplaats	Warnsveld
Rechtsvorm	Openbaar lichaam
Openbaar belang	De GGD biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners in de regio
Bijdrage aan opgaven	De GGD draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 1 en 6 van thema 2
Wettelijk taak	Ja, uitvoering geven aan taken uit de Wet publieke gezondheid (Wpg)

GGD Noord- en Oost-Gelderland			
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Brummen, Ermelo, Apeldoorn, Doetinchem, Harderwijk, Berkelland, Elburg, Hattem, Bronckhorst, Epe, Heerde, Lochem, Oost Gelre, Winterswijk, Montferland, Oude IJsselstreek, Zutphen, Nunspeet, Putten, Oldebroek, Voorst en Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)/DB		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	CAO-stijgingen		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	E.J. (Jorik) Huizinga (DB-lid en AB-lid)	
	Stemverhouding	5 stemmen in het AB (gewogen stemverhouding op basis van het aantal inwoners)	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	🟡
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	🟡
Exploitatiebijdrage	€ 775.000	€ 799.620	🔴
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 3.156.000	€ 3.028.000	🔴
Vreemd vermogen	€ 2.793.000	€ 2.923.000	🔴
Exploitatieresultaat	€ 193.000	€ 213.000	🟢

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)			
Relatie met thema	Veranderende leefomgeving		
Vestigingsplaats	Hengelo (Gld.)		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam		
Openbaar belang	De ODA voert de wettelijke milieutaken uit voor de tien deelnemende gemeenten en de Provincie Gelderland. Het gaat hierbij om vergunningverlening, toezicht en handhaving op het terrein van milieu, veiligheid en cultureel erfgoed. Hierdoor wordt gewerkt aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving		
Bijdrage aan opgaven	De ODA draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 3 van thema 3		
Wettelijk taak	De ODA voert de wettelijke milieutaken uit voor de tien deelnemende gemeenten en de Provincie Gelderland. Het gaat hierbij om vergunningverlening, toezicht en handhaving op het terrein van milieu, veiligheid en cultureel erfgoed.		
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de Provincie Gelderland		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	- We worden geconfronteerd met een stijging van de kosten voor de ODA, met name vanwege een volumetoename - Door een aantal wettelijke wijzigingen is er een grotere inzet nodig voor toezicht en handhaving		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	F.H.T. (Frans) Langeveld	
	Stemverhouding	1 van de 11 stemmen in het AB	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	🟡
Impuls bijdrage	€ 194.000	€ 150.000	🟢
Exploitatiebijdrage	€ 645.540	€ 672.380	🔴
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 424.000	€ 470.000	🟢
Vreemd vermogen	€ 1.224.000	€ 1.011.000	🟢
Exploitatieresultaat	€ -97.000	€ 86.000	🟢

B. Vennootschappen en coöperaties

Alliander	
Relatie met thema	Organisatie en financiën
Vestigingsplaats	Arnhem
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)

Alliander			
Openbaar belang	Alliander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie		
Bijdrage aan opgaven	Niet van toepassing		
Wettelijk taak	Nee		
Deelnemende partijen	De aandelen van Alliander zijn in handen van 77 Nederlandse provincies en gemeenten		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	-		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	H.G. (Henk) Bulten	
	Stemverhouding	0,58% van de aandelen	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 49.068	€ 49.068	●
Dividend	€ 414.000	€ 414.000	●
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	●
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 3.942.000.000	€ 4.129.000.000	●
Vreemd vermogen	€ 4.127.000.000	€ 4.216.000.000	●
Exploitatieresultaat	€ 203.000.000	€ 334.000.000	●

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Relatie met thema	Organisatie en financiën		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)		
Openbaar belang	Het behouden van substantiële marktaandelen in het Nederlandse publiek en semipublieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders. Voorwaarden voor het realiseren van deze doelstellingen zijn het handhaven van de excellente kredietwaardigheid, het behoud van een scherpe inkooppositie en een zo effectief en efficiënt mogelijke bedrijfsvoering		
Bijdrage aan opgaven	Niet van toepassing		
Wettelijk taak	Nee		
Deelnemende partijen	Aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	-		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	H.G. (Henk) Bulten	
	Stemverhouding	0,11% van de aandelen	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 156.858	€ 156.858	●
Dividend	€ 82.000	€ 82.000	●
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	●
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 4.953.000.000	€ 4.990.000.000	●
Vreemd vermogen	€ 135.072.000.000	€ 132.519.000.000	●
Exploitatieresultaat	€ 393.000.000	€ 337.000.000	●

Vitens	
Relatie met thema	Organisatie en financiën
Vestigingsplaats	Zwolle
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)
Openbaar belang	Het werken aan het winnen, zuiveren en leveren van drinkwater van hoge kwaliteit
Bijdrage aan opgaven	Niet van toepassing
Wettelijk taak	Ja, uitvoering geven aan taken uit de drinkwaterwet

Vitens			
Deelnemende partijen	De gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied van Vitens zijn de publieke aandeelhouders		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	-		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	H.G. (Henk) Bulten	
	Stemverhouding	1% van de aandelen	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 58.752	€ 58.752	●
Dividend	€ 110.000	€ 110.000	●
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	●
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 533.700.000	€ 533.000.000	●
Vreemd vermogen	€ 1.194.400.000	€ 1.233.500.000	●
Exploitatieresultaat	€ 47.700.000	€ 13.000.000	●

Schouwburg Amphion			
Relatie met thema	Doetinchem centrumstad en Sterke samenleving		
Vestigingsplaats	Doetinchem		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)		
Openbaar belang	De instandhouding en de exploitatie van een cultureel centrum in de gemeente Doetinchem ter bevordering van het culturele leven in Oostelijk Gelderland		
Bijdrage aan opgaven	Amphion draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 3 van thema 1 en opgave 5 van thema 2		
Wettelijk taak	Nee		
Deelnemende partijen	Gemeente Doetinchem, Oude IJsselstreek, Bronckhorst en Montferland		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	De drie culturele instellingen hebben hun instemming uitgesproken toe te werken naar één organisatie per 1 september 2020. Amphion, Gruitpoort en Muziekschool hebben daarmee samen met de gemeente Doetinchem een nieuw gezamenlijk vertrekpunt gecreëerd voor hun cultuurbeleid		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	- M. (Maureen) Sluiter (afvaardiging naar aandeelhouders-vergadering - M. (Maureen) Sluiter (opdrachtgever via budgetovereenkomst)	
	Stemverhouding	89% van de aandelen	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 256.500	€ 256.500	●
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
Exploitatiebijdrage	€ 807.567	€ 838.527	●
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 353.109	€ 357.882	●
Vreemd vermogen	€ 2.895.734	€ 3.661.736	●
Exploitatieresultaat	€ -111.992	€ 4.773	●

Sportcentrum Rozengaarde (zwembad en Skyzone)	
Relatie met thema	Doetinchem centrumstad en Sterke samenleving
Vestigingsplaats	Doetinchem
Rechtsvorm	Besloten vennootschap (BV)
Openbaar belang	Het uitoefenen van een onderneming op het gebied van de exploitatie van een sport- en recreatiecentrum met horeca-activiteiten
Bijdrage aan opgaven	Sportcentrum Rozengaarde draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 3 van thema 1 en opgave 5 van thema 2
Wettelijk taak	Nee
Deelnemende partijen	Gemeente Doetinchem

Sportcentrum Rozengaarde (zwembad en Skyzone)			
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	Er is sprake van een mogelijke oprichting van een Sportbedrijf, waarvan Rozengaarde onderdeel van kan gaan uitmaken		
Risico's	De omzet van de meedoenregeling		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	- E.J. (Jorik) Huizinga (afvaardiging naar aandeelhouders-vergadering - L.T.M. (Rens) Steintjes (opdrachtgever via budgetovereenkomst)	
	Stemverhouding	100% aandeelhouder	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
Exploitatiebijdrage	€ 1.268.888	€ 1.317.538	●
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 1.305.917	€ 1.368.153	●
Vreemd vermogen	€ 4.263.134	€ 3.950.413	●
Exploitatieresultaat	€ 236.490	€ 167.457	●

Buurtplein Doetinchem			
Relatie met thema	Sterke samenleving		
Vestigingsplaats	Doetinchem		
Rechtsvorm	Besloten vennootschap (BV)		
Openbaar belang	Het bijdragen aan de sociale kwaliteit van de samenleving (in het bijzonder het ondersteunen van de kwetsbare groep)		
Bijdrage aan opgaven	Het Buurtplein draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 3 van thema 2		
Wettelijk taak	Ja, het doel wordt verwezenlijkt door onder meer uitvoering te geven aan taken vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de Participatiewet en de Jeugdwet		
Deelnemende partijen	Gemeente Doetinchem		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	- CAO-stijgingen - Veranderende opdracht opdrachtgever leidt tot aanpassing van het dienstenpakket		
Risico's	- Verkleinen takenpakket leidt tot een risico voor de BV (vb. frictiekosten)		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	- F.H.T. (Frans) Langeveld (afvaardiging naar aandeelhouders-vergadering - M. (Maureen) Sluiter (opdrachtgever)	
	Stemverhouding	100% aandeelhouders	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
Exploitatiebijdrage	€ 9.259.393	€ 9.259.393	●
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 646.993	€ 385.744	●
Vreemd vermogen	€ 1.422.036	€ 3.870.566	●
Exploitatieresultaat	€ 40.900	€ -261.249	●

Buha BV	
Relatie met thema	Doetinchem centrumstad en Veranderende leefomgeving
Vestigingsplaats	Doetinchem
Rechtsvorm	Besloten vennootschap (BV)
Openbaar belang	Het zorgdragen voor een schone, hele en veilige openbare ruimte en bij de uitvoering hiervan arbeidsparticipatie en sociale werkgelegenheid te bevorderen en duurzame innovaties na te streven
Bijdrage aan opgaven	Buha BV draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 3 van thema 1 en opgave 1 van thema 3
Wettelijk taak	Ja, Buha BV voert namens de gemeente wettelijke taken uit voor de gemeente, met name op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte
Deelnemende partijen	Gemeente Doetinchem

Buha BV			
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	-		
Risico's	Omvang eigen vermogen en daarmee de weerstandscapaciteit		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	- F.H.T. (Frans) Langeveld (afvaardiging naar aandeelhouders-vergadering - L.T.M. (Rens) Steintjes (opdrachtgever)	
	Stemverhouding	100% aandeelhouder	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
Exploitatiebijdrage	€ 20.184.021	€ 20.492.799	●
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 270.352	€ -17.099	●
Vreemd vermogen	€ 7.218.999	€ 10.164.116	●
Exploitatieresultaat	€ 269.352	€ -18.099	●

C. Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)			
Relatie met thema	Organisatie en financiën		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Vereniging		
Openbaar belang	De gemeente is lid van de vereniging die als doel heeft de leden collectief en individueel bij te staan bij het vervullen van hun bestuurstaken. Ook vertegenwoordigt de vereniging de gemeentelijke werkgevers (College voor Arbeidszaken) in de onderhandelingen met werknemersorganisaties over arbeidsvoorwaarden. Binnen de vereniging bestaan provinciale afdelingen, die als regionaal bestuurlijk overlegplatform functioneren		
Bijdrage aan opgaven	Niet van toepassing		
Wettelijk taak	Nee		
Deelnemende partijen	Alle Nederlandse gemeenten		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	-		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	M. (Mark) Boumans	
	Stemverhouding	56 stemmen in het AB (gewogen stemverhouding op basis van het aantal inwoners)	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
Lidmaatschap	€ 73.000	€ 75.000	-
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	●
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 65.530.000	€ 61.975.000	●
Vreemd vermogen	€ 65.111.000	€ 78.875.000	●
Exploitatieresultaat	€ 1.241.000	€ 154.000	●

D. Overige verbonden partijen

EUREGIO	
Relatie met thema	Doetinchem centrumstad
Vestigingsplaats	Gronau (DE)
Rechtsvorm	Nederlands Duits openbaar lichaam conform het Verdrag van Anholt
Openbaar belang	De EUREGIO heeft als taak de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden te bevorderen, te ondersteunen en te coördineren
Bijdrage aan opgaven	De EUREGIO draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 2 van thema 1
Wettelijk taak	Nee

EUREGIO			
Deelnemende partijen	De EUREGIO telt 129 lidgemeenten. 104 aan Duitse en 25 aan Nederlandse zijde. Een deel van de gemeenten is indirect lid via hun (Land-)Kreis. Ook twee waterschappen zijn lid		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	-		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	M. (Mark) Boumans (AB-lid, raadslid)	
	Andere leden	- Raadslid R.B.J. Veldkamp (AB-lid, raadslid) - Raadslid W.P. Herngreen (AB-lid)	
	Stemverhouding	- 2 van de 84 stemmen in de EUREGIO-Raad - 3 van de 198 stemmen in het AB	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	🟡
Lidmaatschap	€ 14.977	€ 14.977	-
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	🟡
Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	🟡
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 1.308.000	€ 1.607.266	🟢
Vreemd vermogen	€ 47.295.000	€ 34.244.155	🟢
Exploitatieresultaat	€ 300.000	€ 272.822	🔴

Euregio Rijn-Waal			
Relatie met thema	Doetinchem centrumstad		
Vestigingsplaats	Kleve (DE)		
Rechtsvorm	Openbaar lichaam conform Duits recht		
Openbaar belang	De grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren		
Bijdrage aan opgaven	De Euregio Rijn-Waal draagt hoofdzakelijk bij aan opgave 2 van thema 1		
Wettelijk taak	Nee		
Deelnemende partijen	De Euregio Rijn-Waal telt 54 leden. 30 aan Nederlandse zijde en 24 aan Duitse zijde. Tot de leden behoren vooral gemeenten, maar ook andere openbare lichamen zoals Kreise		
Ontwikkelingen			
(Markt)ontwikkelingen	-		
Risico's	-		
Bestuurlijk belang			
Bestuurlijk belang Doetinchem	**Portefeuillehouder**	M. (Mark) Boumans (raadslid)	
	Andere leden	- Raadslid R.G.M. Veenes (raadslid), vervanger raadslid R.L. Giesen - Raadslid F.J.O. Boerman (raadslid), vervanger raadslid M.A. Kock	
	Stemverhouding	3 van de 136 stemmen in de Euregioraad	
Financieel belang			
Begroting	**2019**	**2020**	**Ontwikkeling**
Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	🟡
Lidmaatschap	€ 15.000	€ 15.210	-
Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	🟡
Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	🟡
Financiële positie			
Jaarrekening	**31-12-2017**	**31-12-2018**	**Ontwikkeling**
Eigen vermogen	€ 1.460.210	€ 1.459.405	🔴
Vreemd vermogen	€ 2.453.102	€ 2.707.292	🔴
Exploitatieresultaat	€ 145.143	€ -801	🔴

7. Grondbeleid

Deze paragraaf beschrijft de visie van de gemeente op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen die in de begroting zijn opgenomen, de wijze waarop het grondbeleid ten uitvoer wordt gebracht en de prognose van resultaten van grondexploitaties en risico's ten behoeve van het weerstandsvermogen.

1. Beleid

De gemeente Doetinchem voert in principe een faciliterend grondbeleid. Dat betekent dat de gemeente vaak de regierol voert binnen de gestelde doelen van de ruimtelijke ordening. Nieuwe initiatieven van gebiedsontwikkeling laten we zoveel mogelijk over aan de markt en de gemeente heeft daarin vaak een faciliterende rol. De gemeente koopt in principe geen strategische gronden voor toekomstige ontwikkelingen. De afgelopen circa acht jaar hebben we op die manier gewerkt.

De afgelopen jaren zien we echter ook dat het soort projecten veranderd. Naast de 'klassieke' grondexploitatieprojecten (van aankoop grond tot verkoop bouwkavels) zien we ook steeds vaker binnenstedelijke (transformatie)opgaven. Daarbij gaat het vaak om functieverandering dan wel grootschalige revitaliseringsopgaven bij bedrijventerreinen, winkelcentra, aanloopstraten en herstructurering van of naar woongebieden. Dit vraagt steeds meer om maatwerk en nieuwe vormen van gebiedsontwikkeling. Daarbij is een vermenging van actief en faciliterend grondbeleid vaker aan de orde. Een actieve rol van de gemeente is soms nodig om ontwikkelingen te doen slagen. Een voorbeeld is de Veentjes, een project dat zonder overheidssteun niet van de grond was gekomen. Ook kan een actief grondbeleid wenselijk zijn om bepaalde doelstellingen op programmatisch en of financieel vlak te bewerkstelligen. Daarbij moet altijd de afweging worden gemaakt tussen het te behalen resultaat, de risico's en alternatieve mogelijkheden. Daar waar de gemeente over afgewaardeerde, strategische gronden beschikt kunnen nieuwe ontwikkelingen, ook op een actieve wijze, met een laag risicoprofiel door de gemeente opgepakt worden. Op voorhand een generieke keuze maken voor actief of faciliterend grondbeleid past dan ook niet goed meer in de huidige tijd van gebiedsontwikkeling. Er is veel meer sprake van 'situationeel grondbeleid' waarbij de gemeente per ontwikkeling haar rol bepaald.

Het Meerjaren Perspectief Ontwikkellocaties (MPO) is het basisdocument voor o.a. de grondexploitaties. Dit document is door de raad vastgesteld op 27-06-2019. Het MPO bevat de uitgangspunten, het programma, de resultaten, de financiën en de risico's van de lopende grondexploitaties. Deze gegevens vormen de basis voor de begroting 2020.

Kostenverhaal
Feitelijk voert de gemeente dus zowel een actief als een faciliterend grondbeleid. Het actieve grondbeleid kenmerkt zich door de gemeentelijke grondexploitaties. Het faciliterende grondbeleid gaat over plannen van derden waarbij de gemeente optreedt als procesbegeleider en vooral een toetsende en begeleidende rol heeft. De kosten van toetsing en begeleiding die de gemeente voor deze plannen maakt worden verhaald op de initiatiefnemers. Wettelijk gezien heeft een gemeente de plicht tot kostenverhaal. Deze kosten kunnen via een anterieure overeenkomst worden verhaald op de initiatiefnemer. Ook het risico op eventuele planschade als gevolg van ruimtelijke procedures is voor de initiatiefnemer en wordt met de initiatiefnemer contractueel vastgelegd.

2. Wat willen we bereiken?

Woningbouw
De woningbouw zit al weer een aantal jaren in de lift. Er is en sterke vraag naar nieuwe woningen in verschillende segmenten. De vanuit de regionale samenwerking opgezette thematafel Wonen en Vastgoed heeft in haar vergadering van 24 januari 2019 over het wonen in de Achterhoek uitgesproken dat de prioriteit blijft liggen op (het behoud en verbeteren van) de kwaliteit van de bestaande woningen. Daarnaast is ook uitgesproken dat het toevoegen van nieuwe woningen mogelijk moet zijn, mits aangetoond is dat daar (op basis van feiten en trends) vraag naar is en in een

behoefte wordt voorzien. In plaats van een kwantitatieve benadering van de woningmarkt komt de focus te liggen op een kwalitatieve benadering van de woningvoorraad.

De gemeente kan door middel van haar grondbeleidsinstrumenten bijdragen om deze doelstellingen te bereiken. Enerzijds door bij private ontwikkelingen contractuele afspraken te maken op het gebied van programma, fasering en kostenverhaal. Anderzijds door zelf actief ontwikkelingen op te pakken. Bijvoorbeeld als het gaat om particulier opdrachtgeverschap.

Particulier opdrachtgeverschap
De kavelverkoop heeft de afgelopen jaren een enorme vlucht genomen. Daardoor zijn in de huidige gemeentelijke grondexploitaties voor woningbouwplannen nagenoeg alle kavels verkocht. In Wehl is nog een beperkte hoeveelheid kavels beschikbaar en Iseldoks heeft nog ruimte voor projectmatige bouw. De vraag naar kavels waar een koper op basis van particulier opdrachtgeverschap zelf een woning kan laten bouwen blijft onverminderd groot. De gemeente kan momenteel in die vraag niet meer voorzien en moet geregeld 'nee' verkopen. Er zijn veel belangstellenden die wachten op het beschikbaar komen van nieuwe kavels. Mede op basis van het te wijzigen woonbeleid en de Woningbouw Strategie 2019 (voorheen HWS) zullen wij met concrete voorstellen komen hoe we in deze behoefte kunnen voorzien. Het gaat daarbij om nieuwe uitgifte mogelijkheden. De gemeentelijke strategische gronden zijn daarvoor nadrukkelijk in beeld.

Bedrijventerreinen
De West-Achterhoekse gemeenten ontwikkelen samen het A18 Bedrijvenpark in Wehl en het bedrijventerrein DocksNLD in Montferland. Ook zijn "oude" bedrijventerreinen in deze gemeenten gerevitaliseerd. Met het aantrekken van de economie, de lokale vraag in deze gemeenten naar bedrijfskavels en de regionale planvoorraad staat een volgende fase van deze samenwerking centraal. Het Regionaal Programma Werklocatie (RPW), welke de Achterhoekse gemeenten en de provincie Gelderland dit jaar hebben geactualiseerd, geeft inzicht in de planvoorraad en behoefte aan bedrijfskavels in de regio. Voor Doetinchem geld dat er met het A18 Bedrijvenpark voldoende aanbod is om in die vraag te kunnen voorzien.
De West-Achterhoekse gemeenten hebben in 2018 overlegd hoe de volgende fase van hun samenwerking vorm te geven. Dat heeft er toe geleid dat op 28-02-2019 de vier Achterhoekse gemeenteraden hebben ingestemd met de uitwerking van de gedachtenlijnen voor de toekomst van de bedrijventerreinen in de West Achterhoek (rapport Feijtel). Voor wat betreft het A18 Bedrijvenpark betekent dat, dat het noordelijk deel van het A18 Bedrijvenpark gefaseerd weer in exploitatie is genomen.

3. Wat gaan we daarvoor doen?

Door het opleggen van voorzienbaarheid binnen de verschillende bestemmingsplannen en de gevoerde strategie van saneren, faseren en herprogrammeren hebben we weer grip op de planvoorraad woningbouw. Daardoor kan er beter gestuurd worden op de kwantiteit en kwaliteit van woningen. Met de Woningbouw Strategie 2019 stellen we criteria vast op basis waarvan beoordeeld kan worden wanner er aan nieuwe plannen medewerking kan worden verleend. Plannen waar we aan begonnen zijn maken we af. Nieuwe ontwikkelmogelijkheden worden onderzocht.

Voor de bedrijventerreinen A18 Bedrijvenpark en Verheulsweide ligt de focus op verkoop. In 2019 is de eerste fase van het noordelijk deel van het A18 Bedrijvenpark in exploitatie genomen. Zodra er voldoende zicht is op verkopen in de volgende fases kunnen ook deze fases in exploitatie worden genomen.

Toekomstig resultaat grondportefeuille
De totale gemeentelijke grondportefeuille sluit met een geraamd exploitatietekort van in totaal ca. € 11,1 miljoen (eindwaarde). Dit is inclusief het verwachte eindresultaat van het A18 Bedrijvenpark, waarvan de gemeente Doetinchem € 3,0 mln. (65% van € 4,6 mln.) kan verhalen op de deelnemende gemeenten. Voor alle grondexploitaties gezamenlijk betekent dat een afname van € 2,1 mln. ten opzichte van vorig jaar.

Deze afname wordt met name veroorzaakt door het toevoegen van een gedeelte van het noordelijk deel van het A18 Bedrijvenpark en de tussentijdse winstneming uit de projecten Vijverberg Zuid en Wehl Heideslag. Beide winstnemingen zijn verwerkt in de jaarrekening 2018.

Door gunstige ontwikkelingen binnen de meeste grondexploitaties en de verwachte positieve resultaten uit nieuwe grondexploitaties bestaat de kans dat de gemeente fiscaal gezien door de zogenaamde 'ondernemingspoort' gaat en daardoor geconfronteerd wordt met een heffing vennootschapsbelasting. Dit is onder meer afhankelijk van hoe de fiscus aankijkt tegen de toerekening van het aandeel van de gemeente in de grexen A18 BP en DocksNLD alsmede het al dan niet afsluiten van een aantal negatieve grondexploitaties. Bij het opstarten van nieuwe grondexploitaties zullen de fiscale gevolgen meegenomen worden in de presentatie van de geprognosticeerde resultaten.

Beschikbare financiën voor de begroting 2020
Om te bereiken wat we willen, hebben we de volgende financiële middelen beschikbaar.

- Met de vaststelling van het MPO 2019 zijn kredieten verstrekt voor de investeringen in de grondexploitaties. Deze gegevens vormen de basis voor de gemeentebegroting. Voor het jaar 2020 verwachten we in totaal € 5,5 mln. te investeren voor bouw- en woonrijp maken van de grond, rente- en plankosten. Daar tegenover staat een verwachte opbrengst van circa € 8,2 miljoen in 2020, zijnde € 2,1 mln. aan grondverkopen woningbouw, € 4,3 mln. aan verkoop bedrijventerreinen en € 1,8 mln. aan overige bijdragen.
- Voor de verlieslatende grondexploitaties zijn voorzieningen getroffen te hoogte van € 11,4 mln. en daarmee zijn de te verwachte tekorten financieel afgedekt.
- Vanwege de sterke toename van verkoop van bedrijfskavels in 2019 voorzien wij een positieve ontwikkeling van het exploitatieresultaat voor het A18 Bedrijvenpark. Daardoor kan de bestaande voorziening van het A18 BP waarschijnlijk worden verlaagd van € 3,8 naar € 2,8 mln. Dit zal worden verwerkt bij de jaarrekening 2019.

4. Risico's ten behoeve van het weerstandsvermogen

Gebiedsontwikkeling is nooit zonder risico's. Wel kunnen we door het risico gestuurd werken de risico's in de grondexploitaties en andere ruimtelijke ontwikkelingen zoveel mogelijk beperken. Van de projecten die zijn opgenomen in het MPO 2019 zijn aan de hand van risicoanalyses de risico's in beeld gebracht en gekwantificeerd. Voor het opvangen van deze risico's is in ons weerstandsvermogen rekening gehouden.
In totaal hebben we een bedrag van ca. € 3,5 miljoen nodig om de te verwachte risico's op te kunnen vangen. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar het MPO 2019.

DEEL 4 – FINANCIËLE BEGROTING

Beleidskaders en uitgangspunten voor de financiën in de begroting 2020

Hieronder worden de beleidskaders en de uitgangspunten opgesomd die we hanteren voor de financiën in onze gemeentebegroting.

Beleidskaders
Belangrijkste rijksregelingen:
- Gemeentewet;
- Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV).

Belangrijkste gemeentelijke regelingen:
- Financiële verordening gemeente Doetinchem 2017;
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Doetinchem 2017;
- Treasurystatuut gemeente Doetinchem 2017.

Algemene begrotingsprincipes
We hanteren de volgende begrotingsprincipes:
- Het financieel beleid wordt ondersteund door een begrotingsdiscipline waarbij:
    - structurele tegenvallers direct worden gecompenseerd met structurele ombuigingen.
    - structurele meevallers als voordeel worden ingeboekt in de begroting en daarmee gebruikt als invulling van heroverweging van bestaand beleid.
    - incidentele meevallers ten gunste van de algemene reserve worden gebracht.
    - incidentele tegenvallers opgevangen worden binnen bestaande budgetten.
- In de begroting van het voorliggende jaar worden de nog te realiseren ombuigingen opgenomen binnen de taakvelden van de thema's.

Groei aantal inwoners en woonruimten per 1 januari

	2020	2021	2022	2023	Totaal
Groei woningen	125	125	125	125	500
Groei inwoners	0	0	0	0	0

De demografische prognoses voor de groei van het aantal inwoners is vertaald in het provinciaal woningbouwprogramma en de regionale woonvisie. Volgens deze prognoses blijft het aantal inwoners vanaf 2020 ongeveer gelijk. Voor 2020 en de jaren daarna wordt uitgegaan van een groei van het aantal woningen met 125 (verdunning van huishoudens). Het aantal woningen en inwoners is een belangrijke basis voor de berekeningen van ramingen van het Gemeentefonds en OZB.

Loon- en prijsontwikkelingen
In onderstaand overzicht leest u het percentage voor loon- en prijscompensatie dat in het financieel meerjarenperspectief van de begroting 2019 is opgenomen.

	2020	2021	2022	2023
% Aanpassing voor loon- en prijsontwikkelingen	1,4%	1,7%	1,8%	1,8%

De loon- en prijsontwikkelingen baseren we op de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (pBBP) in de algemene uitkering van het Gemeentefonds, zoals die worden vermeld in de meicirculaire van het jaar vóór het begrotingsjaar. Het budget voegen we toe aan de stelpost voor loon- en prijsontwikkelingen. De indexering van loon- en prijsgevoelige budgetten in 2020 wordt ten laste van deze stelpost gebracht. De omvang van de stelpost beweegt hierdoor mee met de geraamde prijsontwikkelingen in de algemene uitkering. De compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen kan afwijken van de gemiddelde inflatieontwikkeling. Deze afwijking is voor rekening en risico van de budgethouder. Jaarlijks voegen we € 300.000 structureel (cumulatief) aan de stelpost toe. Hieruit dekken we de loon- en prijsontwikkelingen die niet passen binnen de compensatie in de algemene uitkering, volumeontwikkelingen (areaaluitbreiding), extra kosten uit (budget-)contracten en overige tariefsaanpassingen. Vanaf 2019 is een groot deel van de specifieke en integratie-uitkeringen in het sociaal domein overgegaan naar de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Voor de

uitgavenbudgetten die nog gedekt worden via specifieke en integratie-uitkeringen geldt het uitgangspunt dat de uitgaven gelijk zijn aan de inkomsten.

De Achterhoekse gemeenten hebben afspraken gemaakt over de indexering van de gemeenschappelijke regelingen. Als norm voor de indexering van de inwonersbijdrage gebruiken we de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP) die het Rijk noemt in de septembercirculaire voor de algemene uitkering in het Gemeentefonds. Voor de begroting 2020 van de gemeenschappelijke regelingen hanteren we het indexpercentage dat in de septembercirculaire 2018 wordt genoemd voor het jaar 2020 te weten 2,0%.

Ontwikkeling lokale heffingen
De gemeentelijke tarieven van belastingen, heffingen en leges zijn gekoppeld aan het percentage van de loon- en prijsontwikkelingen. Voor de begroting 2020 geldt dus 1,4% stijging. Voor nadere informatie over de lokale heffingen verwijzen we u naar Deel 3, paragraaf 1 Lokale heffingen.

Rekenrente voor financiering
De rekenrente in de begroting is gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage dat wij betalen voor onze opgenomen geldleningen. Deze rente wordt door een omslagsystematiek toegerekend aan de taakvelden in de programma's. Voor 2020 is deze rente berekend op 2,5%. Aan alle investeringen wordt omslagrente toegerekend. Dit, met uitzondering van de grondexploitaties waarvoor het BBV een specifieke berekeningswijze voorschrijft. Hierbij wordt verondersteld dat een deel wordt gefinancierd met eigen vermogen waarvoor geen rente verschuldigd is. Het percentage voor de grondexploitatie is berekend op 2,05%. Voor de berekening van tarieven voor rioleringen wordt over investeringen gerekend met 3,65%. Hiervoor berekenen we jaarlijks het gemiddelde rentepercentage dat de BNG de laatste 20 jaar hanteerde voor een lening met een looptijd van 20 jaar lineair.

Reserves en voorzieningen
In de begroting is een overzicht van reserves en voorzieningen opgenomen. In dit overzicht worden vier categorieën van reserves onderscheiden waarbij de volgende uitgangspunten voor rentetoevoeging gelden:

a. Aan de algemene reserves voegen we rente toe conform het renteomslagpercentage
b. Aan reserves voor onderhoud voegen we rente toe conform de prijsontwikkeling bbp. Voor de begroting 2020 hanteren we het percentage uit de meicirculaire gemeentefonds 2019, derhalve 1,4%.
c. Aan reserves voor dekking van (kapitaal)lasten voegen we rente conform het renteomslagpercentage
d. Aan overige bestemmingsreserves voegen we geen rente toe

Voor nadere informatie over de rekenrente verwijzen we u naar Deel 3, paragraaf 4 Financiering.

Overhead in de kostprijsberekening
Zoals in paragraaf bedrijfsvoering wordt toegelicht, is gekozen om de overheadkosten door te belasten middels een vaste opslag over de loonkosten. Deze methode wordt ook door het CBS gehanteerd. Hierbij wordt het saldo van overhead gedeeld door het totaal aan loonsombudget[7]. Met het toepassen van deze methode voldoen wij aan de wet- en regelgeving. De nieuwe methode is vergelijkbaar met de oude methode, echter wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen overhead dat rechtstreeks en niet rechtstreeks kan worden doorbelast. Ook wordt geen onderscheid gemaakt in binnen-, en buitendienstmedewerkers. De overhead kan hierdoor op een eenvoudige en consistente wijze worden doorbelast. Het berekende opslag percentage voor 2020 is 45%.

[7] Formule: saldo overhead/(totaal loonsombudget + inhuur derden budget).

Toelichting op de financiële positie

In hoofdstuk 2 bent u geïnformeerd over onze financiële positie. Deze bestaat uit twee onderdelen:

1. Het financieel meerjarenperspectief tot 2023 vóór en na de keuzerichtingen bezuinigingen.
2. Het weerstandsvermogen van onze gemeente

Beide onderdelen worden hierna verder toegelicht.

1. Het financieel meerjarenperspectief en de algemene reserve 2019 – 2023 vóór en na de Keuzerichtingen bezuinigingen

Het financieel meerjarenperspectief 2019-2023 start met het structurele beginsaldo uit de begroting 2019. Dat passen we aan met nieuwe ontwikkelingen en beleidsvoorstellen (blok 1), eerdere bestuurlijke besluiten (blok 2), de mutaties van het rijk op het Gemeentefonds (blok 3) en wijzigingen in vervangingsinvesteringen en de kapitaallasten ervan (blok 4). Per blok geven we een korte toelichting op de mutaties die sinds de begroting 2019 hebben plaats gevonden. In onderstaand overzicht ziet u het financieel meerjarenperspectief opgebouwd uit de blokken. Deze worden verderop in dit hoofdstuk toegelicht.

Meerjarenperspectief Doetinchem (bedragen x € 1.000)	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Structurele beginsaldi van de begroting:	2.873	1.674	-6.143	-10.051	-12.306
Structurele mutaties op de blokken:					
1. Doorwerking begroting 2019	685	-264	-1.076	-1.104	0
2. sept. 2018-, dec- 2018 en meicirculaire 2019 incl loon- prijsontwikkeling	-1.884	528	-1.153	-1.151	333
3. Tekorten sociaal domein vanaf 2020 obv raadsbijeenkomst 11-7-2019		-8.081	-1.679	0	0
Structureel resultaat begroting voor de Keuzerichtingen	1.674	-6.143	-10.051	-12.306	-11.973
Incidentele mutaties op de blokken:					
1. Doorwerking begroting 2019, Jaarrekening 2018, MPO 2019	-3.928	94	257	91	0
3. Tekort sociaal domein 2019 obv raadsbijeenkomst 11-7-2019	-7.329				
Incidenteel resultaat begroting voor de Keuzerichtingen	-11.257	94	257	91	0
Totaal resultaat begroting vóór de Keuzerichtingen t.g.v./t.l.v. alg. reserve	**-9.583**	**-6.049**	**-9.794**	**-12.215**	**-11.973**
Keuzerichtingen voor begroting 2019, 2020:					
Structurele Keuzerichtingen begroting 2020 per jaarschijf		8.253	11.967	14.092	14.092
Incidentele Keuzerichtingen begr. 2019, 2020	3.570	-737	1.289	810	0
Totaalresultaat Keuzerichtingen in de jaren	3.570	7.516	13.256	14.902	14.092
Structureel resultaat begroting na de keuzerichtingen t.g.v./t.l.v. alg. reserve	**-6.013**	**1.467**	**3.462**	**2.687**	**2.119**

In deze begroting 2020 is het 'Totaalresultaat keuzerichtingen in de jaren' opgenomen in één taakstellende stelpost die ertoe leidt dat we weer een positief meerjarenperspectief hebben én een algemene reserve die zorgt voor voldoende weerstandsvermogen.

De gemeenteraad stelt de begroting 2020 vast met daarin de taakstellende stelpost van de Keuzerichtingen. Vervolgens besluit de raad over de 'Keuzerichtingen voor bezuinigingen 2019-2023'. De uitkomsten van de raadsbesluiten over de keuzerichtingen leidt:

- Voor de jaarschijf 2019 tot het wijzigen van de begroting 2019. Deze besluitvorming en begrotingswijziging 2019 komt in de plaats van de bestuurlijke monitor 2019.
- Voor de jaarschijven 2020-2023 tot het invullen van de taakstellende stelpost Keuzerichtingen in de begroting 2020 en leidt tot een wijziging van de begroting 2020.

Blok 1 – Doorwerking begroting 2019, jaarrekening 2018, MPO 2019

1. Doorwerking Begroting 2019, Jaarrekening 2018, MPO 2019 (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Structurele ontwikkelingen:					
Struct. resultaat blok 1 Nieuw beleid en ontw. Begroting 2019, blz. 88	-1.175	-225	-325	-325	
Struct. resultaat blok 2 Doorwerking eerdere best. Besluiten Begr. 2019, blz. 89	837	30	-26	-26	
Structureel resultaat blok 3 Gemeentefonds begroting 2019, blz. 89	978	-114	-725	-753	
Structureel resultaat blok 4 Vervangingsinvesteringen begr. 2019, blz. 90	45	45			
Totaal structurele doorwerking begroting 2019	**685**	**-264**	**-1.076**	**-1.104**	**0**
incidentele ontwikkelingen:					
Incidenteel resultaat blok 1 Nieuw beleid en ontw. Begroting 2019, blz. 88	-1.214	-50	-50	0	
Incidenteel resultaat blok 2 Doorwerking best. besluiten begr. 2019, blz. 89	-2.016	144	498	282	
Resultaat jaarrekening 2018	-1.027				
Meerjaren perspectief Ontwikkellocaties 2019 (mutaties tov MPO 2018)	329	0	-191	-191	0
Totaal incidentele doorwerking begr. 2019, JR 2018, MPO 2019	**-3.928**	**94**	**257**	**91**	**0**

De saldi van de verschillende blokken op de bladzijden 88, 89 en 90 uit de begroting 2019 zijn overgenomen. Voor een toelichting erop verwijzen we naar de begroting 2019. Ook is het financieel resultaat van de jaarrekening 2018 verwerkt. Tenslotte zijn de mutaties van het Meerjarenperspectief Ontwikkellocaties (MPO) 2019 ten opzichte van 2018 verwerkt.

Blok 2 – Gemeentefonds

2. Gemeentefonds t/m meicirculaire 2019 (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Septembercirculaire 2018 incl loon- prijsontwikkeling	-277	290	-102	132	0
Decembercirculaire 2018 incl loon- prijsontwikkeling	-343	344	-1	1	259
Meicirculaire 2019 incl loon- prijsontwikkeling en toename volume OZB 2023	-1.264	-106	-1.050	-1.284	74
Totaal structureel resultaat begroting	**-1.884**	**528**	**-1.153**	**-1.151**	**333**

In dit blok zijn de financiële gevolgen van de september-(2018-86) en decembercirculaire 2018 (2019-11) en de maart- en de meicirculaire 2019 (2019-66) van het gemeentefonds opgenomen. In de raadsmededelingen worden de ontwikkelingen van de betreffende circulaire en de financiële gevolgen voor onze gemeente toegelicht.

Blok 3 – Tekorten sociaal domein uit presentatie informatieve raadsbijeenkomst 11 juli 2019

Tijdens de informatieve raadsbijeenkomst van 11juli 2019 zijn de tekorten op het sociaal domein gepresenteerd. Daarbij zijn twee scenario's weergegeven: 1) met de landelijke ontwikkelingen; 2) met doortrekking van lokale ontwikkelingen. In het financieel meerjarenperspectief is voor 2019 gekozen voor het gemiddelde van scenario 1 en 2 en vanaf 2020 voor scenario 1. In onderstaand overzicht worden de geraamde tekorten gespecificeerd, zoals die tijdens de bijeenkomst van 11 juli 2019 zijn toegelicht.
In het overzicht van het financieel meerjarenpectief is de jaarschijf 2019 verwerkt als incidenteel nadeel 2019. Dit, omdat het een wijziging is op de begroting 2019. De jaarschijven 2018 € - 8.081.000 en 2019 € -9.760.000 (optelsom van 2018 (- 8.081.000) en 2019 (-1.679.000)) sluiten afgerond aan op onderstaand overzicht.

Scenario 1 (op basis van landelijk verwachte volumegroei en niets doen):				
	Resultaat 2018	Verwacht resultaat 2019	Verwacht resultaat 2020	Verwacht resultaat 2021
Jeugd	€ -5.471.000	€ -6.007.530	€ -6.545.736	€ -6.545.736
Prognose extra inkomsten Jeugd		€ 1.500.000	€ 1.200.000	€ 1.200.000
Wmo HH&BG	€ -1.653.000	€ -2.174.977	€ -2.500.196	€ -2.500.196
BW	€ 3.970.000	€ 3.364.294	€ 3.364.294	€ 1.850.362
Uitvoeringslasten SW	€ -	€ -	€ -1.227.000	€ -1.392.000
Inzet regionale samenwerking	€ -	€ -200.000	€ -200.000	€ -200.000
WRV	€ -275.000	€ -300.000	€ -300.000	€ -300.000
Buig	€ 70.000	€ -	€ -	€ -
Efficiencytaakstelling Laborijn	€ -200.000	€ -	€ -	€ -
Armoede	€ -186.000	€ -200.000	€ -200.000	€ -200.000
Overig SD	€ -76.000	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	**€ -3.821.000**	**€ -4.018.213**	**€ -6.408.638**	**€ -8.087.570**
Bestuurlijke monitor 2018	€ -1.672.000	€ -1.672.000	€ -1.672.000	€ -1.672.000
Totaal	**€ -5.493.000**	**€ -5.690.213**	**€ -8.080.638**	**€ -9.759.570**

Scenario 2 (op basis van volumegroei in Doetinchem in 2018 en niets doen):				
	Resultaat 2018	Verwacht resultaat 2019	Verwacht resultaat 2020	Verwacht resultaat 2021
Jeugd	€ -5.471.000	€ -8.968.533	€ -12.103.714	€ -12.103.714
Prognose extra inkomsten Jeugd		€ 1.500.000	€ 1.200.000	€ 1.200.000
Wmo HH&BG	€ -1.653.000	€ -2.490.724	€ -2.992.761	€ -2.992.761
BW	€ 3.970.000	€ 3.364.294	€ 3.364.294	€ 1.850.362
Uitvoeringslasten SW	€ -	€ -	€ -1.227.000	€ -1.392.000
Inzet regionale samenwerking	€ -	€ -200.000	€ -200.000	€ -200.000
WRV	€ -275.000	€ -300.000	€ -300.000	€ -300.000
Buig	€ 70.000	€ -	€ -	€ -
Efficiencytaakstelling Laborijn	€ -200.000	€ -	€ -	€ -
Armoede	€ -186.000	€ -200.000	€ -200.000	€ -200.000
Overig SD	€ -76.000	€ -	€ -	€ -
Subtotaal	**€ -3.821.000**	**€ -7.294.963**	**€ -12.459.181**	**€ -14.138.113**
Bestuurlijke monitor 2018	€ -1.672.000	€ -1.672.000	€ -1.672.000	€ -1.672.000
Totaal	**€ -5.493.000**	**€ -8.966.963**	**€ -14.131.181**	**€ -15.810.113**

2019 gemiddelde scenario 1 en scenario 2 vanaf 2020 scenario 1			
	Verwacht resultaat 2019	Verwacht resultaat 2020	Verwacht resultaat 2021
Totaal	**€ -7.328.588**	**€ -8.080.638**	**€ -9.759.570**

Algemene reserve

De algemene reserve is onderdeel van onze weerstandscapaciteit. Ze dient allereerst ter dekking van risico's waarvoor geen andere maatregelen of reserves zijn getroffen. Dat is bepalend voor het weerstandsvermogen van onze gemeente.
Naast de weerstandscapaciteit is het wenselijk dat de algemene reserve ruimte heeft voor incidentele maatschappelijke ontwikkelingen en beleidswensen. Die ruimte ontstaat zodra de weerstandsratio boven de 1,2 stijgt. Zie de toelichting bij het weerstandsvermogen hieronder.

In onderstaande overzichten ziet u het meerjarenperspectief voor de algemene reserve voor en na de keuzerichtingen. De toelichting op de rijen geldt voor beide overzichten. Het verschil tussen beide overzichten toont de invloed van de Keuzerichtingen op de ontwikkeling en omvang van de algemene reserve.

Meerjarenprognose algemene reserve vóór de Keuzerichtingen

Nr.	Meerjarenprognose algemene reserve (bedragen x € 1.000)	2.019	2.020	2.021	2.022	2.023
1	Stand 1 januari (begroting 2019)	17.556	8.173	2.328	-7.407	-19.808
2	mutatie in jaarrekening 2018	-233				
	Stand 1 januari (jaarrekening 2018)	17.323				
3	rente	433	204	58	-185	-495
4	Saldi FMP 2019-2023 voor de Keuzerichtingen	-9.583	-6.049	-9.794	-12.215	-11.973
	Totaal algemene reserve voor de keuzerichtingen	**8.173**	**2.328**	**-7.407**	**-19.808**	**-32.276**

Meerjarenprognose algemene reserve na de Keuzerichtingen

Nr.	Meerjarenprognose algemene reserve (bedragen x € 1.000)	2.019	2.020	2.021	2.022	2.023
1	Stand 1 januari (begroting 2019)	17.556	11.743	13.503	17.303	20.422
2	mutatie in jaarrekening 2018	-233				
	Stand 1 januari (jaarrekening 2018)	17.323				
3	rente	433	294	338	433	511
4	Saldi meerjarenperspectief 2019-2023 na Keuzerichtingen	-6.013	1.467	3.462	2.687	2.119
	Totaal algemene reserve na de keuzerichtingen	**11.743**	**13.503**	**17.303**	**20.422**	**23.052**

Toelichting op de rijen in de overzichten:
1/2. De prognose start met de stand per 1 januari 2019 op basis van de jaarstukken 2018. Deze stand is vastgesteld in de raad van juli 2019.
3. We rekenen de omslagrente toe aan de algemene reserve. Door dat te doen maakt het niet uit of we met geld uit de algemene reserve financieren of het geld lenen. De rentekosten zijn in beide gevallen hetzelfde.
4. De saldi van het financieel meerjarenperspectief in de gemeentebegroting worden gemuteerd op de algemene reserve. Dat geldt ook voor het resultaat van de jaarrekening.

2. Het weerstandsvermogen van onze gemeente

In dit hoofdstuk geven we een analyse van ons weerstandsvermogen. We beschrijven de meest relevante financiële risico's. Een samenvatting leest u in deel 2 Financiële positie en de paragraaf 2 Risicogestuurd werken en weerstandsvermogen.

Verhouding financiële risico's en weerstandscapaciteit: wat is ons weerstandsvermogen?

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen onze weerstandscapaciteit (algemene reserve en de stelpost onvoorziene uitgaven) en de financiële risico's. Die verhouding drukken we uit in de ratio van ons weerstandsvermogen. Is de ratio tussen de 0,8 en 1,2 dan beschikken we over voldoende buffer om risico's op te vangen zodat ze geen bedreiging vormen voor onze financiële positie. Beneden de ondernorm dienen maatregelen te worden genomen om de weerstandscapaciteit aan te vullen en/of de risico's te beperken. Boven de norm geeft ruimte om de weerstandscapaciteit in te zetten voor andere doeleinden. Bij de afwegingen hierover worden ook de solvabiliteit en onze schuldpositie betrokken.
Het is belangrijk dat raad en college voortdurend het open gesprek voeren over het weerstandsvermogen. Immers, een incidentele uitschieter buiten de onder- of bovennorm hoeft niet onmiddellijk te leiden tot maatregelen of geeft bestedingsruimte. Het gaat om de tendens van het weerstandsvermogen in relatie tot een gezonde financiële positie op langere termijn.

	Overzicht risico's en weerstandscapaciteit			bedragen x € 1.000	
nr	**Risico's**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
1	Sociaal domein	3.000	2.000	2.000	2.000
2	Beschermd wonen afrekening regio gemeenten	4.000	4.000	4.000	4.000
3	Verbonden partijen (GR's en BV's gD)	1.500	1.500	1.500	1.500
4	Loonsom	500	500	500	500
5	Ontwikkellocaties (grexen en gebiedsontwikkelingen)	3.400	3.400	3.400	3.400
6	Garanties & geldleningen	1.000	1.000	1.000	1.000
7	Subsidies van derden	250	250	250	250
8	Gemeentefonds	700	700	700	700
9	Cultuurbedrijf: B3 status Muziekschool	1.000	1.000	1.000	1.000
10	Algemene basis AR onvoorziene risico's, w.o. kapitaallasten, lopende procedures	2.000	2.000	2.000	2.000
11	Risico's ivm landelijke en regionale beleidsontwikkelingen:				
a	Omgevingswet		500	1.000	1.500
b	Interbestuurlijk programma rijk en medeoverheden (IBP)		500	1.000	1.500
c	Gemeentelijke bijdrage aan Regiodeal	500	500	500	500
	Totaal gekwantificeerde risico's	**17.850**	**17.850**	**18.850**	**19.850**
	Weerstandscapaciteit	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
	Algemene reserve per ultimo	13.503	17.303	20.422	23.052
	Stelpost incidentele onvoorziene uitgaven	80	80	80	80
	Totale beschikbare weerstandscapaciteit	**13.583**	**17.383**	**20.502**	**23.132**
	Ratio weerstandsvermogen	**0,76**	**0,97**	**1,09**	**1,17**

Belangrijkste financiële risico's op de beleidsterreinen begroting 2020

In deze paragraaf zijn een aantal belangrijke financiële risico's gekwantificeerd. Soms wordt daarbij verwezen naar afzonderlijke rapportages waarin analyses zijn gemaakt. In deze paragraaf worden alleen de risico's beschreven die moeten worden gedekt door de algemene reserve.

Een aantal risico's heeft een 'eigen dekking'
Voor een aantal activiteiten geldt dat er al bestemmingsreserves (bijv. Vastgoedfonds) of egalisatievoorzieningen (bijv. div. leges en heffingen) zijn getroffen. Deze kunnen ook als risicobuffer dienen. Voor belastingen en financieringsrisico's geldt dat de risico's hoofdzakelijk in rijksmaatregelen liggen die vooraf zijn aangekondigd en worden vertaald in de gemeentebegroting. Ook voor deze risico's worden geen reserveringen gerekend in de algemene reserve.

1. ***Sociaal domein***

In de informatieve raadsbijeenkomst van 11 juli 2019 zijn de tekorten op het sociaal domein gepresenteerd. Daarbij zijn twee scenario's gepresenteerd: 1) met de landelijke ontwikkelingen; 2) met

doortrekking van lokale ontwikkelingen. In het financieel meerjarenperspectief van de begroting 2020 is gekozen voor 2019 voor het gemiddelde van scenario 1 en 2 en vanaf 2020 voor scenario 1. Het tekort loopt in 2023 op tot circa € 9,7 miljoen. Om dit tekort op te lossen zijn in de Keuzerichtingen voor bezuinigingen forse taakstellingen opgenomen voor o.a. het Sociaal domein. De Taskforce Sociaal domein heeft opdracht van het college om met voorstellen te komen voor uitvoering van de besparingen. Het risico bestaat dat de taakstellingen niet worden gerealiseerd in het jaar waarin ze zijn geraamd. Gegeven de begrotingsomvang van het Sociaal domein achten we het realistisch om voor de risico's in het Sociaal domein een weerstandscapaciteit in de algemene reserve te rekenen: in 2020 € 3 miljoen en vanaf 2021 € 2 miljoen.

2. Beschermd wonen

Ten tijde van het opmaken van deze begroting zijn de regiogemeenten en Doetinchem in overleg over de inzet van de nog niet ingezette middelen van de centrumgemeente taken voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en openbare geestelijke gezondheidszorg. Dit overleg met de regiogemeenten kan leiden tot een voorstel om vanuit de algemene reserve middelen specifiek te reserveren en te bestemmen voor dit beleidsterrein en hiervoor een bestemmingsreserve van € 4 miljoen te vormen.

3. Verbonden partijen

Tot de verbonden partijen behoren o.a. de gemeenschappelijke regelingen en de gemeentelijke BV's. Zie de paragraaf 7 van deze begroting.
De begrotingen van bijvoorbeeld de VNOG, ODA, Laborijn laten structurele tekorten zien. De deelnemende gemeenten zijn niet zomaar bereid om die tekorten af te dekken door verhoging van de inwonersbijdragen. We verlangen dat de instellingen zelf eerst alles op alles zetten om hun begroting op orde te brengen. We benutten daarbij zoveel mogelijk onze positie in de Algemene- en Dagelijkse besturen van de GR's. In de Keuzerichtingen zijn voor de jaren 2019 en 2020 enkele aanmeldingen voor verbonden partijen gedaan. Het risico bestaat dat een aantal van hen ook de komende jaren vraagt om een 9substantieel) hogere inwonerbijdrage van de gemeenten.
Ook enkele van onze gemeentelijke BV's (Buurtplein en Buha) melden risico's in hun begrotingen. Met hen zijn we zowel als aandeelhouder alsmede als opdrachtgever in gesprek over hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden voor een totaal sluitende bedrijfsbegroting.
Om de gevelproblematiek van Amphion op te lossen is een aanmelding in de Keuzerichtingen verwerkt. Daarmee is dit risico verdwenen.
Gegeven bovenstaande ontwikkelingen rekenen we voor de risico's bij de verbonden partijen vanaf 2020 op € 1,5 miljoen weerstandscapaciteit in de algemene reserve.

4. Loonsom

Het college heeft meerdere maatregelen genomen tot herziening van de organisatie waardoor de capaciteit in evenwicht wordt gebracht met de beschikbare loonsombudgetten. Over dit proces heeft het college in het kader van de organisatieontwikkeling gD2020 de raad meermalen vertrouwelijk geïnformeerd. Door de economische ontwikkelingen bestaat er toenemende druk op de loonsomontwikkelingen bij nieuwe cao's. Het risico bestaat dat we daarvoor onvoldoende worden gecompenseerd in de algemene uitkering Gemeentefonds.
Gezien de omvang van de loonsom en de cao-ontwikkelingen rekenen we voor dit onderwerp € 500.000 weerstandscapaciteit in de algemene reserve.

5. Ontwikkellocaties: grondexploitaties en gebiedsontwikkelingsprojecten

Het Meerjarenperspectief Ontwikkellocaties (MPO) 2019 is het basisdocument. Dit document is door de raad vastgesteld op 27 juni 2019. Het MPO bevat de uitgangspunten, het programma, de resultaten, de financiën en de risico's van de lopende grondexploitaties en gebiedsontwikkelingsprojecten. Deze gegevens vormen de basis voor de begroting 2020.
In het MPO 2019 is een analyse van de risico's van de ontwikkellocaties opgenomen. Met de daarvoor benodigde weerstandscapaciteit gedurende de komende jaren. Voor de risico's in de ontwikkellocaties rekenen we in de komende jaren € 3,4 miljoen weerstandscapaciteit in de algemene reserve.

6. Garanties en geldleningen

Het bestuur tracht een juiste balans te vinden tussen de wens om maatschappelijke initiatieven te ondersteunen en de financiële houdbaarheid van onze lening- en garantieportefeuille. Daarom heeft de raad op 3 november 2016 nieuwe kaders gesteld. Het ondersteunen van maatschappelijke initiatieven mag de financiële positie van de gemeente niet in gevaar brengen. Bij nieuw te verstrekken garanties en geldleningen maken we uitdrukkelijk de afweging tussen het maatschappelijk belang van het initiatief en het risicoprofiel dat ermee gepaard gaat. Om het risicoprofiel te bepalen, beoordelen we de kredietwaardigheid van de betrokkene en de getroffen risico-beperkende maatregelen zoals gekoppelde zekerheden in de vorm van bijvoorbeeld een hypotheekrecht voor de gemeente. Jaarlijks maken we een actuele analyse van de risico's bij alle verstrekte leningen en garanties. Deze rapportage is als bijlage in deze begroting 2020 opgenomen. Op basis van de actuele risicoanalyse rekenen we voor risico's in de garanties en leningen € 1 miljoen weerstandscapaciteit in de algemene reserve.

7. Subsidies van derden

Als gemeente zijn we voortdurend op zoek naar subsidiemogelijkheden bij de provincie, landelijke overheid of de Europese Unie. Vaak gaat de subsidie gepaard met co-financiering van de gemeente. Subsidieverleners stellen een controleprotocol op waarin afspraken met ons als subsidieontvanger worden vastgelegd. We sturen op maatregelen om de inhoudelijke en procedurele afspraken na te komen. Als we niet aan de voorwaarden voldoen moeten we de subsidies terugbetalen. Naar huidige inzichten voldoen we aan de afspraken en voorwaarden. Gegeven de omvang van het totale subsidiebedrag en de veelheid aan subsidievoorwaarden, houden we € 250.000 in de algemene reserve beschikbaar voor mogelijke risico's bij dit onderwerp.

8. Gemeentefonds

Wij ontvangen jaarlijks het grootste deel van onze inkomsten via een uitkering van het Rijk in het gemeentefonds. Het risico bestaat dat het Rijk (onverwachts) de bijdrage wijzigt. De ervaring van de afgelopen jaren leert dat de algemene uitkering sterk fluctueert met grote gevolgen voor de gemeentebegroting. We kunnen helaas weinig invloed uitoefenen op de rijksbesluiten over de uitkeringen. Gezien de omvang van de algemene uitkering houden we vanaf 2020 € 0,7 miljoen beschikbaar in de algemene reserve.

9. Cultuurbedrijf B3 status Muziekschool

We zijn volop bezig om Amphion, Gruitpoort en de Muziekschool om te vormen tot een Cultuurbedrijf. Daartoe dienen slagen te worden gemaakt in de bedrijfsvoering, dienstverbanden en mogelijk huisvesting. Voor deze transitie moeten kosten worden gemaakt waarvan de hoogte op voorhand moeilijk is in te schatten. In de voorjaarsnota 2017 is daarvoor €1 miljoen gereserveerd. De optelsom van de kosten voor het sociaal plan, de maatregelen in de bedrijfsvoering en de huisvesting bepaalt uiteindelijk de hoogte van het totaal aan transitiekosten. Gezien de veelheid aan actoren en deelnemende gemeenten in dit proces, nemen we naast de genoemde aanmelding nog een bedrag van € 1 miljoen op als risicopost in de algemene reserve.

10. Algemene basis algemene reserve onvoorziene risico's

Niet alle risico's kunnen worden voorzien of met ramingen worden onderbouwd. We willen voor dergelijke risico's een basisreserve aanhouden. Daarom hanteren we een algemene basis in onze algemene reserve voor onvoorziene risico's van € 2 miljoen.
In voorgaande gemeentebegrotingen reserveerden we nog voor kapitaallasten en lopende procedures als specifieke risico's. op beide onderdelen schatten we de risico's inmiddels als zeer gering. Daarom brengen we deze onderwerpen onder bij de algemene basis.

11. Risico's i.v.m. landelijke en regionale beleidsontwikkelingen

De gemeente wordt geconfronteerd met onzekerheden door ontwikkelingen in de maatschappij en door andere overheden, die grote invloed hebben op onze bestuurlijke agenda en op onze financiële positie. Gegeven de onzekerheden over deze ontwikkelingen kunnen deze vaak (nog) niet worden vertaald in het financieel meerjarenperspectief van de begroting. Om toch een signaal te geven van

mogelijke financiële consequenties, kiezen we ervoor om voor een aantal grote beleidsonderwerpen risicobedragen op te nemen.
Let op: de bedragen die als risico zijn genoemd bij onderstaande onderwerpen zijn geen reserveringen die op voorhand worden gedaan. Het zijn dus geen dekkingsmiddelen voor deze onderwerpen. De bedragen geven een indicatie van de financiële risico's in de gemeentebegroting als gevolg van ontwikkelingen. Op termijn zal de raad een besluit nemen over de aanmeldingen voor deze onderwerpen en de financiële dekking in de kadernota en/of gemeentebegroting.

a. Omgevingswet

In de Keuzerichtingen worden opnieuw incidentele financiële middelen gevraagd voor de implementatiefase van de Omgevingswet. Zie de toelichting bij de aanmelding in thema 'Veranderende leefomgeving'. In de aanmelding is vermeld dat er nu nog geen goede inschatting is te maken van de nog aan te schaffen ICT-applicaties en andere kosten. De kosten worden in sterke mate bepaald door enerzijds de maatregelen en besluiten van het rijk en anderzijds onze gemeentelijke beleidskeuzes. Op dit moment worden de rijksmaatregelen steeds duidelijker, waarna we ook onze beleidskeuzes kunnen bepalen. Op basis van het door de VNG/Deloitte ontwikkelde financieel dialoogmodel kunnen gemeenten een prognose maken van de eenmalige en structurele kosten van de invoering van de Omgevingswet. Dit model kan worden genuanceerd omdat de kosten uiteindelijk afhangen van de besluiten die de raad neemt. Het model voedt de gedachte dat in de komende jaren nog nieuwe aanmeldingen nodig zijn in de gemeentebegroting. Gegeven de onzekerheden op dit moment rekenen we voor de risico's bij de Omgevingswet een weerstandscapaciteit in de algemene reserve in 2021 € 500.000, 2022 € 1 miljoen en in 2023 € 1,5 miljoen.

b. Interbestuurlijk programma Rijk en medeoverheden (IBP)

De afspraken tussen Rijk en medeoverheden in het IBP leidden tot een forse verhoging van de uitkering Gemeentefonds. De maartcirculaire 2018 leidde daardoor tot een voordeel voor gD in 2019 van circa 1 miljoen, oplopend tot € 2 miljoen in de jaren erna. Zie het collegebesluit van 10 april 2018 en de raadsmededeling 2018-58. In de toelichting wordt vermeld dat deze bedragen duidelijk zijn gekoppeld aan de opgaven uit het IBP. De overleggen tussen de overheden over de uitwerking van het IBP zijn in 2019 nog in volle gang. Het is nog onduidelijk wat de gevolgen zijn. Wel wil het rijk fors investeren op verschillende beleidsterreinen van het IBP. Daarvoor zijn nu geen financiële middelen gereserveerd in de gemeentebegroting. Omdat de maatregelen en besluiten van het rijk in belangrijke mate invloed hebben op het gemeentelijk beleid en de financiën rekenen we voor de risico's in het IBP een weerstandscapaciteit in de algemene reserve in 2021 € 500.000, 2022 € 1 miljoen en in 2023 € 1,5 miljoen.

c. Gemeentelijke bijdrage aan de Regiodeal

In november 2018 heeft het Rijk besloten dat de regio Achterhoek één van de regio's is die een extra (financiële) impuls krijgt voor het realiseren van oplossingen voor regionale opgaven. Om voor dit bedrag (€ 20 mln.) in aanmerking te komen, is hetzelfde bedrag aan cofinanciering vereist. Hiervan komt ca. €1 mln. voor rekening van de gemeente Doetinchem. Op dit moment is de precieze inhoud van de projecten nog niet bekend. Dat betekent ook dat nu ook nog niet zeker is dat er voor Doetinchem aanvullend budget benodigd is. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat bestaande budgetten als cofinanciering ingezet kunnen worden. Omdat Doetinchem de Regio Deal Achterhoek ziet als een regionale en lokale kans voor het verbeteren van het woon- werk en leefklimaat in de Achterhoek, hebben we de intentie uitgesproken bij te willen dragen aan de Regio Deal. Zie voor meer informatie ook raadsmededeling 2019-60 Letter of Support Regio Deal Achterhoek.
Toekomstige projecten in het kader van de Regiodeal gaan doorgaans uit van gemeentelijke cofinanciering. Bestuurlijk hebben wij ons gecommitteerd om voor van €1 mln. aan cofinanciering te leveren voor deze Regiodeal. Dat kan soms met reguliere budgetten, maar lang niet altijd.
Bij eventuele cofinancieringsvraagstukken wordt –daar waar reguliere middelen niet beschikbaar zijn- een aanmelding gedaan via de kadernota / gemeentebegroting.
Gegeven de omvang van de benodigde gemeentelijke bijdrage in de Regiodeal, houden we vanaf 2020 € 500.000 in de algemene reserve beschikbaar voor mogelijke risico's bij dit onderwerp.

Baten en lasten per programma

Overzicht van baten en lasten per Programma				
Programma begroting 2020	**taakveld**	**Baten**	**Lasten**	**Totaal**
1. Doetinchem centrumstad		10.967.673	25.347.626	-14.379.953
2. Sterke samenleving		26.985.837	150.361.703	-123.375.866
3. veranderende leefomgeving		18.753.322	23.385.968	-4.632.646
4. Organisatie en financien	Overig bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en financiële middelen	1.644.483	2.707.727	-1.063.244
	Algemene dekkingsmiddelen	154.426.472	1.659.408	152.767.064
	Overhead	8.885.084	15.710.033	-6.824.949
	Onvoorzien		138.073	-138.073
	Heffing VPB	0	0	0
Saldo van baten en lasten		**221.662.871**	**219.310.538**	**2.352.333**
	Mutaties reserves	3.257.962	4.143.795	-885.833
Resultaat		**224.920.833**	**223.454.333**	**1.466.500**

Baten en lasten per programma (meerjarig)

Overzicht baten en lasten per Programma meerjarig

Programma begroting 2020		Rekening 2018	Begroting 2019 voor wijziging	Begroting 2019 na wijziging	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1. Doetinchem centrumstad	U	29.256.874	27.621.200	28.203.779	25.347.626	29.752.294	25.453.959	25.186.581
	I	17.641.203	14.865.872	14.914.739	10.967.673	15.335.085	11.126.044	11.009.453
2. Sterke samenleving	U	144.477.465	136.927.420	143.201.245	150.361.703	152.685.106	153.171.607	153.192.482
	I	30.564.888	26.168.150	26.795.032	26.985.837	27.302.837	27.302.837	27.302.837
3. veranderende leefomgeving	U	25.695.449	22.099.702	23.115.798	23.385.968	25.041.259	21.846.457	21.849.898
	I	22.976.301	17.142.113	17.287.113	18.753.322	20.453.745	16.919.410	16.828.410
4. Organisatie en financien	U	46.297.731	34.046.360	35.957.280	20.215.241	16.236.017	17.499.226	19.078.848
	I	172.827.273	165.017.243	171.046.039	164.956.039	164.960.046	166.146.976	167.053.577
Geraamde saldo van baten en lasten (A)		**-1.717.853**	**2.498.696**	**-435.179**	**2.352.333**	**4.337.037**	**3.524.018**	**2.886.468**
Mutatie reserves	U	8.735.326	5.146.086	5.982.652	4.143.795	4.108.244	4.016.259	3.930.187
	I	12.357.004	2.975.390	6.745.831	3.257.962	3.233.207	3.179.241	3.162.719
Saldo beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (B)		**3.621.678**	**-2.170.696**	**763.179**	**-885.833**	**-875.037**	**-837.018**	**-767.468**
Resultaat (A+B)		**1.903.825**	**328.000**	**328.000**	**1.466.500**	**3.462.000**	**2.687.000**	**2.119.000**
Totaal lasten	U	254.462.845	225.840.768	236.460.754	223.454.333	227.822.920	221.987.508	223.237.996
Totaal baten	I	256.366.670	226.168.768	236.788.754	224.920.833	231.284.920	224.674.508	225.356.996
		1.903.825	**328.000**	**328.000**	**1.466.500**	**3.462.000**	**2.687.000**	**2.119.000**

Inkomsten en uitgaven per taakveld

Bijlage inkomsten uitgaven per taakveld			
Taakveld	**Bedrag begroot inkomsten**	**Bedrag begroot uitgaven**	**Bedrag begroot saldo**
0.1 Bestuur	1.560	4.027.057	4.025.497
0.10 Mutaties reserves	3.257.962	4.143.795	885.833
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten		1.466.500	1.466.500
0.2 Burgerzaken	1.323.936	1.556.715	232.779
0.4 Overhead	8.885.084	15.710.033	6.824.949
0.5 Treasury	2.828.012	599.190	-2.228.822
0.61 OZB woningen	2.450.039	591.322	-1.858.717
0.62 OZB niet-woningen	9.922.961		-9.922.961
0.63 Parkeerbelasting	3.175.464	7.596	-3.167.868
0.64 Belastingen overig	1.197.460	459.016	-738.444
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	138.028.000	9.880	-138.018.120
0.8 Overige baten en lasten	318.987	-2.737.972	-3.056.959
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	53.710	3.259.174	3.205.464
1.2 Openbare orde en veiligheid	192.080	969.445	777.365
2.1 Verkeer en vervoer	382.865	8.186.131	7.803.266
2.2 Parkeren	245.850	3.226.668	2.980.818
2.3 Recreatieve havens	18.763	5.212	-13.551
2.5 Openbaar vervoer		10.750	10.750
3.1 Economische ontwikkeling		1.466.548	1.466.548
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.796.824	3.927.939	131.115
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	150.140	122.102	-28.038
3.4 Economische promotie	42.270	255.610	213.340
4.2 Onderwijshuisvesting	5.750	4.454.503	4.448.753
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.528.482	4.576.884	2.048.402
5.1 Sportbeleid en activering	1.606	958.892	957.286
5.2 Sportaccommodaties	1.441.630	5.169.337	3.727.707
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	206.679	3.288.204	3.081.525
5.4 Musea		87.860	87.860
5.5 Cultureel erfgoed	113.727	682.001	568.274
5.6 Media		1.126.380	1.126.380
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	682.412	5.064.881	4.382.469
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	514.490	15.059.482	14.544.992
6.2 Wijkteams		9.131.920	9.131.920
6.3 Inkomensregelingen	18.870.000	25.478.186	6.608.186
6.4 Begeleide participatie		8.249.120	8.249.120
6.5 Arbeidsparticipatie		2.323.104	2.323.104
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		1.382.878	1.382.878
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	1.325.000	13.039.973	11.714.973
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	575.000	15.991.686	15.416.686
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	1.517.200	37.908.301	36.391.101
6.82 Geëscaleerde zorg 18-		43.989	43.989
7.1 Volksgezondheid		2.037.446	2.037.446
7.2 Riolering	5.948.548	4.532.684	-1.415.864
7.3 Afval	6.208.923	4.971.237	-1.237.686
7.4 Milieubeheer	15.408	1.514.678	1.499.270
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	49.211	23.821	-25.390
8.1 Ruimtelijke ordening	121.770	1.526.436	1.404.666
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.727.050	5.752.231	25.181
8.3 Wonen en bouwen	2.795.980	3.282.008	486.028
Totaal	**224.920.833**	**224.920.833**	**0**

Incidentele baten en lasten per programma

Overzicht van incidentele baten en lasten					
Programma / taakveld begroting 2020		**begroting 2020**	**begroting 2021**	**begroting 2022**	**begroting 2023**
Doetinchem centrumstad					
8.3 Wonen en bouwen					
leegstand	lasten	50.000	50.000	0	0
Sterke samenleving					
nvt					
Veranderende leefomgeving					
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)					
MPO 2018	baten	324.000	427.000	91.000	0
Organisatie en financien					
0.1 Bestuur					
wachtgeldverplichtingen bestuurders	lasten	180.000	120.000	0	0
0.8 taakstelling keuzerichtingen	lasten	737.000			
	baten		1.289.000	810.000	0
Totaal lasten		**967.000**	**170.000**	**0**	**0**
Totaal baten		**324.000**	**1.716.000**	**901.000**	**0**

Geprognosticeerde balans, financiële kengetallen en EMU-saldo

MEERJARENPROGNOSE				
ACTIVA	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023
*(bedragen * € 1.000)*				
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	**18.869**	**18.397**	**17.925**	**17.447**
- Kosten onderzoek en ontwikkeling	31	14	9	3
- Bijdrage aan activa in eigendom van derden	18.838	18.383	17.916	17.444
Materiële vaste activa	**202.142**	**194.008**	**186.411**	**179.170**
- Investeringen met een economisch nut:	126.197	120.734	115.824	111.120
gronden uitgegeven in erfpacht				
overige investeringen met een economisch nut				
- Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding vd kosten een heffing kan worden geheven	31.770	31.074	30.375	29.672
- Investeringen in de openbare ruimte, met een maatschappelijk nut	44.175	42.200	40.212	38.378
Financiële vaste activa	**21.839**	**21.317**	**21.077**	**20.838**
- Kapitaalverstrekkingen aan:				
deelnemingen	505	505	505	505
gemeenschappelijke regelingen				
- Leningen aan:				
woningbouwcorporaties				
deelnemingen	3.081	2.845	2.608	2.372
overige verbonden partijen	1	1	1	1
- Overige langlopende leningen	18.246	17.960	17.957	17.954
duurzaamheidsleningen				
vervangingsinvesteringen				
- Overige financiele uitzettingen > 1 jaar	6	6	6	6
- Bijdrage aan activa in eigendom van derden				
Totaal vaste activa	**242.850**	**233.722**	**225.413**	**217.455**
Vlottende activa				
Voorraden	**51.492**	**46.939**	**41.057**	**38.241**
- Strategische gronden				
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	51.492	46.939	41.057	38.241
Uitzettingen	**17.500**	**17.500**	**17.500**	**17.500**
- Vorderingen openbare lichamen	9.500	9.500	9.500	9.500
- Overige vorderingen	8.000	8.000	8.000	8.000
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0	0	0
Liquide middelen	**0**	**0**	**0**	**0**
- Kas- en banksaldi	0	0	0	0
Overlopende activa	**20.000**	**20.000**	**20.000**	**20.000**
- Transitoria	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal vlottende activa	**88.992**	**84.439**	**78.557**	**75.741**
Totaal generaal	**331.842**	**318.161**	**303.970**	**293.196**

2 0 20 t / m 2 023				
PASSIVA	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022	Ultimo 2023
*(bedragen * € 1.000)*				
Vaste passiva				
Eigen vermogen	**49.380**	**51.264**	**52.631**	**54.062**
- Algemene reserve (excl. resultaat)	13.503	17.303	20.422	23.052
- Bestemmingsreserves:	3.526	3.576	3.626	3.676
overige bestemmingsreserves	32.351	30.386	28.583	27.335
- Resultaat				
Voorzieningen	**11.897**	**11.842**	**11.842**	**11.842**
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico's	3.801	3.801	3.801	3.801
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen				
- Voorzieningen door derden beklemde middelen	8.096	8.041	8.041	8.041
Vaste schulden	**228.065**	**212.555**	**196.997**	**184.792**
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars				
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	228.065	212.555	196.997	184.792
Totaal vaste passiva	**289.342**	**275.661**	**261.470**	**250.696**
Vlottende passiva				
Vlottende schulden	**27.500**	**27.500**	**27.500**	**27.500**
- Kasgeldleningen	17.500	17.500	17.500	17.500
- Banksaldi				
- Rekeningcourant met niet fin. instellingen				
- Overige schulden	10.000	10.000	10.000	10.000
Overlopende passiva	**15.000**	**15.000**	**15.000**	**15.000**
- Transitoria	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal vlottende passiva	**42.500**	**42.500**	**42.500**	**42.500**
Totaal generaal	**331.842**	**318.161**	**303.970**	**293.196**

Toelichting op financiële kengetallen

Sinds enkele jaren nemen we in de begroting en de jaarstukken een vijftal financiële kengetallen op in deze paragraaf. Hier lichten wij ze toe. Deze vijf kengetallen zijn vastgesteld in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De berekeningswijze is vastgelegd in een ministeriële regeling.
Omdat de rente en schulden van verstrekte leningen en grondvoorraden niet drukken op onze begroting hebben we aan de verplichte kengetallen toegevoegd het kengetal netto schuldquote gecorrigeerd met verstrekte leningen en de solvabiliteitsratio exclusief verstrekte leningen en grondvoorraden.

Hieronder leest u een overzicht van de financiële kengetallen. Vervolgens geven we een toelichting bij ieder kengetal

Financiële kengetallen	Rekening 2018	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
1 Netto schuldquote	83%	105%	98%	91%	86%
1a Netto schuldquote gecorrigeerd met alle verstrekte leningen	77%	95%	89%	82%	76%
2 Solvabiliteitsratio	18%	15%	16%	17%	18%
2a Solvabiliteitsratio excl leningen en grondvoorraden	22%	19%	21%	22%	23%
3 Kengetal grondexploitatie	18%	23%	21%	19%	17%
4 Structurele exploitatieruimte	0%	1,8%	2,1%	2,0%	1,9%
5 Belastingcapaciteit: woonlasten als % van landelijk gemiddelde	0%	95%	95%	95%	95%

1. **Netto schuldquote**

Bij de netto schuldquote worden alle schulden, verminderd met geldelijk bezit, afgezet tegen alle inkomsten. De omvang van de inkomsten bepaalt in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente (maar dat is voor bedrijven en particulieren niet anders) kan dragen.
Provincie Gelderland geeft de volgende norm: zodra de netto schuldquote boven 130% is, is sprake van een zeer hoge schuld. Is de quote hoger dan 100%, dan is waakzaamheid geboden. Tot 100% is deze voldoende.
We zien dat de quote in de jaren 2019 tot en met 2020 hoger doordat we moeten lenen voor de verstrekte kredieten die nog niet zijn uitgeven. Daarna neemt de schuldquote af. Dit komt doordat we aflossen op onze schulden (zie hiervoor de toelichting op de balans, onderdeel vaste passiva). Een deel van onze schuld zijn we aangegaan om deze vervolgens door te lenen. De provincie Gelderland geeft de volgende norm: zodra de netto schuldquote boven 130% is, is sprake van een zeer hoge schuld. Is de quote hoger dan 100%, dan is waakzaamheid geboden. Tot 100% is deze voldoende.
We gaan ervan uit dat onze inkomsten in de komende jaren toenemen met de prijsindexering (1,4% voor 2020, 1,7% voor 2021, 1,8% voor 2022 en 1,8% voor 2023).

2. **Solvabiliteitsratio**

De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen afgezet tegen het balanstotaal (eigen en vreemd vermogen samen). Het cijfer geeft weer in hoeverre gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. De provincie Gelderland acht een solvabiliteit lager dan 20% risicovol, tussen 20% en 50% voldoende en boven 50% minst risicovol.
We zien dat onze solvabiliteitsratio op termijn stabiel blijft. De geprognosticeerde balans laat zien dat ons eigen vermogen de komende jaren afneemt, terwijl ook het balanstotaal daalt. Ons balanstotaal daalt onder andere doordat we onze schulden aflossen.

Wat moeten we doen om de solvabiliteit/netto schuldquote te verbeteren?
De solvabiliteit is de mate waarin het bezit van onze gemeente is gefinancierd met eigen vermogen. Dit kengetal zegt dus iets over de schuldpositie van de gemeente.
Volgens deze begroting is ons totale bezit in 2020 voor 16% gefinancierd met eigen vermogen. Voor het overige hebben wij vreemd vermogen moeten aantrekken. De provincie Gelderland normeert een solvabiliteit lager dan 20% als onvoldoende. Om dit kengetal te verbeteren zal het eigen vermogen omhoog en vreemd vermogen omlaag moeten.

Gerelateerd aan ons balanstotaal van circa € 320 miljoen kan als grove vuistregel worden gehanteerd dat een mutatie in bijvoorbeeld de leningen of investeringen met € 1 miljoen leidt tot 0,05% verandering (verslechtering of verbetering) van onze solvabiliteit. (Zie ook de toelichting op blz. 9 voorjaarsnota 2017). Omgerekend: € 20 miljoen mutatie leidt tot 1% verandering in onze solvabiliteit. Om de solvabiliteit wezenlijk te verbeteren moeten ingrijpende maatregelen worden genomen door € 60 tot € 100 miljoen minder te investeren (en dus minder te lenen); of door eigendommen te verkopen of te bezuinigen om zo'n bedrag toe te kunnen voegen aan onze algemene reserve Ter indicatie: het gaat dan om 20 tot 30% van ons balanstotaal.

3. **Grondexploitatie**

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de boekwaarde van de grondpositie is ten opzichte van de jaarlijkse baten van de gehele gemeente begroting. Gemeenten met gronden met een lage boekwaarde lopen minder risico dan gemeenten met een hoge boekwaarde. Provincie Gelderland stelt geen norm voor dit kengetal. Alleen de boekwaarde afgezet tegen de totale baten zegt immers weinig. Om te kunnen beoordelen of een gemeente goed scoort met haar grondbedrijf, moeten ook afzetprognoses en getroffen voorzieningen beoordeeld worden.
Wij doen de beoordeling en bijstelling jaarlijks via het Meerjarenperspectief Ontwikkellocaties (MPO) en onze accountant beoordeelt deze vanuit zijn verantwoordelijkheid.

4. **Structurele exploitatieruimte**

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Ook geeft het aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en/of er ruimte is voor nieuw beleid. Voor de berekening zoals die nu is voorgeschreven moeten we het saldo van structurele baten en lasten vermeerderd met het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen delen door de totale baten. Het kengetal moet hierdoor minimaal groter dan 0 zijn, anders duidt dit op een tekort in de structurele ruimte.

5. **Belastingcapaciteit: woonlasten als percentage van landelijk gemiddelde**

Bij dit kengetal worden de Doetinchemse woonlasten van een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde afgezet tegen het landelijk gemiddelde tarief van het jaar vóór het begrotingsjaar. Is het kengetal lager dan 100%, dan zijn de woonlasten in Doetinchem dus lager dan gemiddeld in Nederland.
Voor 2020 zijn onze tarieven bekend evenals het landelijk gemiddelde tarief voor 2019. Om de kengetallen voor de jaren 2021 en verder te berekenen kunnen we niet anders dan zowel onze tarieven als het landelijk gemiddelde tarief te verhogen met het prijsindexcijfer. Het percentage blijft hierdoor steeds hetzelfde.
Wat moeten we doen om de onbenutte belastingcapaciteit te verbeteren?
Het gaat om de woonlasten: OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Aanpassingen van deze belastingen beïnvloeden het percentage van de belastingcapaciteit. Het veranderen of vervallen van de hondenbelasting heeft geen invloed op dit kengetal.

Toelichting op EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Van dit maximale tekort van 3% is 2,5% voor de rijksoverheid en 0,5% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt echter op een andere manier dan het baten-lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Investeringen en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomst in het baten-lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van Doetinchem in 2019 komt uit op -/- € 11,4 miljoen. Het betekent in EMU-termen dat onze financieringsbehoefte in 2020 € 11,4 miljoen hoger is dan in 2019. Vanaf 2021 neemt onze financieringsbehoefte verder af wat leidt tot een positief EMU-saldo.

EMU saldo	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
vorderingen	39.242	66.300	59.340	58.818	58.578	58.338
schulden	229.470	261.769	270.565	255.055	239.497	227.292
schulden minus vorderingen	190.228	195.469	211.226	196.237	180.918	168.954
mutatie= EMU saldo	**7.717**	**-5.241**	**-15.757**	**14.989**	**15.319**	**11.965**

Het EMU-saldo voor de decentrale overheden als collectief bedraagt voor 2016 -/-0,4% BBP. Vanaf 2017 is dit -/- 0,3% BBP geworden. Om hun EMU-saldo te kunnen monitoren zouden voor gemeenten en provincies jaarlijks individuele EMU-referentiewaarden gepubliceerd worden. Deze zijn echter nog niet gepubliceerd. Er staan namelijk (nog) geen sancties op het overschrijden van de waarde. Bovendien zijn rijk en decentrale overheden (bij monde van VNG, IPO en Unie van Waterschappen) nog steeds in discussie over het aandeel van decentrale overheden in de macro-EMU-norm en de omvang van de bijdrage die zij moeten leveren.

Reserves en voorzieningen

Overzicht reserves en voorzieningen

nr.	Omschrijving	doel	01-01-2020	31-12-2020	voeding	onttrekking	benodigde omvang
	Algemene reserves						
1	Algemene reserve voor algemene	Financieel weerstandvermogen (buffer) voor het opvangen van in principe onvoorziene financiële tegenvallers.	11.743	13.503	Positieve saldi begroting/jaarrekening	Negatieve saldi begroting/jaarrekening en vanwege specifieke raadsbesluiten	Voor toelichting op de gewenste omvang van de algemene reserve wordt verwezen naar paragraaf 2
	Totaal algemene reserve		**11.743**	**13.503**			
	Bestemmingsreserves						
	Reserves voor onderhoud						
2	Reserve speelvoorzieningen	Opvangen van schommelingen in de kosten van vervanging en renovatie van speeltoestellen.	159	158	Het verschil tussen het jaarlijks beschikbare budget en de uitgaven.	Het verschil tussen het jaarlijks beschikbare budget en de uitgaven.	In overeenstemming met speelruimteplan.
3	Reserve vastgoedfonds	Het in stand houden van de gemeentelijke accommodaties, voor zover het een wettelijke taak of een gemeentelijke ambitie betreft of vanuit strategisch belang eigendom wenselijk is.	142	1.000	Jaarlijks (geindexeerde) dotaties onderhoud per gemeentelijk gebouw, exploitatiessaldi gemeentelijke accommodaties en verkoopopbrengsten panden.	Werkelijke jaarlijkse onderhoudskosten aan gemeentelijke gebouwen en negatieve exploitatiesaldi van gemeentelijke accommodaties.	In overeenstemming met meerjarenplanning vastgoedfonds
	reserves onderhoud		**301**	**1.158**			
	Reserves voor dekking van (kapitaal)lasten						
4	Reserve dekking kapitaallasten	Dekking van kapitaalasten van bij de jaarrekening 2016 besloten activa	21.214	21.863			
5	Reserve bovenwijkse voorzieningen	Financiering "bovenwijkse grote infrastructurele voorzieningen": werken met bovenwijkse functies, die functioneel dienstbaar zijn aan de wijken.	11.077	9.463	Via afdracht per verkochte m2 grond; € 25 per m2 voor woningbouw en € 15 per m2 voor bedrijventerreinen. Bij nieuwe projecten wordt voor de benodigde bovenwijkse	Conform jaarlijks vast te stellen nota voor de komende 10 jaar. Betreft investeringslasten van in nota opgenomen investeringen vnl in de infrastructuur.	De reserve is toereikend om de jaarlijkse investeringslasten op te kunnen vangen.
6	Reserve onderwijshuisvesting	Dekking van toekomstige investeringen onderwijshuisvesting.	1.035	1.025	Middels structurele vrijval van kapitaallasten huisvesting onderwijs, incidenteel met specifieke toevoegingen aan het gemeentefonds en rentebijschrijving.	Jaarlijkse investeringslasten	De reserve is toereikend om de jaarlijkse investeringslasten op te kunnen vangen.
	reserves kapitaallasten		**33.326**	**32.351**			
	Overige bestemmingsreserves						
7	Reserve maatschappelijke opvang regionaal	Middelen bestemd voor de regionale taak die Doetinchem heeft i.h.k.v. maatschappelijke opvang/huiselijk geweld, OGGz en verslavingszorg.	106	-	Regionale gelden	Regionale gelden	Niet nader bepaald.
8	Reserve ICT samenwerking	Hiermee kunnen schommelingen en nieuwe ontwikkelingen in de ICT-samenwerking worden verrekend.	288	288	Saldi ICT-samenwerking	Besluit ICT-samenwerking	Niet nader bepaald.
9	Reserve vervangingsinvesteringen Amphion	Conform besluitvorming raad van juli 2015 wordt reserve gevormd om toekomstige vervangingsinvesteringen Amphion (gedeeltelijk) te kunnen financieren.	200	250	Jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatie.	Onttrekking vindt plaats obv raadsbesluit bij financieringsaanvraag Amphion.	Nog nader te bepalen obv meerjarenprognose vervangingen.
10	Transitiereserve voor de Doetinchemse woningvoorraad.	In 2018 heeft de raad besloten de reserve Herziene Woningbouw Strategie om te zetten in een transitiereserve voor de Doetinchemse woningvoorraad	2.580	1.830	Incidenteel beschikbaar gestelde middelen (€ 3 mln 2016, € 2 mln 2017, € 0,9 mln 2018 en € 2 mln 2019).	De uitwerking van de transitiereserve moet nog plaatsvinden	Afhankelijk van besluitvorming in de raad.
	overige bestemmingsreserves		**3.174**	**2.368**			
	Totaal bestemmingsreserves		**36.801**	**35.877**			
	TOTAAL RESERVES		**48.544**	**49.380**			

nr.	Omschrijving	doel	01-01-2020	31-12-2020	voeding	onttrekking	benodigde omvang
	Voorzieningen						
	voorzieningen door derden beklemd						
1	Voorziening afvalverwerking	Het egaliseren van de uitgaven en inkomsten die in het kader van afval-inzameling en verwerking worden gemaakt met als effect dat een nagenoeg stabiel tarief afvalstoffenheffing wordt gehanteerd.	1.513	1.513	Overschotten op de jaarlijkse kosten en inkomsten op het product afval	Tekorten op de jaarlijkse kosten en inkomsten op het product afval	Afhankelijk van besluitvorming in de raad.
2	Voorziening compensatie bomen-natuur	Het in stand houden en uitbreiden van het bomenbestand van Doetinchem	41	41	Vindt plaats door derden	Uitgaven ten behoeve van het in stand houden en uitbreiden van het bomenbestand van Doetinchem (compenserend groen op basis van de vastgestelde bomenverordening).	De ontvangen bedragen voor de kosten van de kap van de boom plus een vergoeding de waarde van de gekapte boom en de gerealiseerde kosten worden in de exploitatie verwerkt. Het jaarlijks saldo wordt in deze voorziening opgenomen ter dekking van nog aan te planten compenserend groen.
3	voorziening afkoopsommen begraafplaatsen	De voorziening dient ter afdekking van de jaarlijkse kosten voor onderhoud op de begraafplaatsen.	-	-	Jaarlijks ontvangen afkoopsommen in verband met onderhoudsrecht graven.	Onttrokken worden de lasten die wij hebben voor onderhoud van de begraafplaats.	De voorziening moet toereikend zijn om jaarlijks de lasten in de exploitatie op te kunnen vangen.
4	Voorziening rioolbeheer	Het egaliseren van sterk schommelende uitgaven voor onderhoud, vervanging en verbetering van het rioleringsstelsel met als effect dat een nagenoeg stabiel rioolrecht wordt gehanteerd.	6.542	6.542	Overschotten op de exploitatie- en investerings-kosten voor riolering.	Tekorten op de exploitatie- en investeringskosten voor riolering.	Jaarlijks bij het opstellen van de programmabegroting wordt op basis van de werkelijke stand bekeken of de tarieven moeten worden bijgesteld. De stand wordt afgezet tov de prognose in het vastgestelde GRP 2016-2020
	voorzieningen door derden beklemd		**8.096**	**8.096**			
nr.	**Omschrijving**	**doel**			**voeding**	**onttrekking**	**benodigde omvang**
	voorzieningen voor verplichtingen,verliezen en risico's						
5	Pensioenvoorziening wethouders	De voorziening wordt gevormd voor wethouderspensioenen ingaande 2011.	2.845	2.845	Jaarlijks storting/onttrekking t.l.v. exploitatiebegroting op basis van geactualiseerde berekeningen gelijk aan de duur van 2 raadsperioden, ofwel 8 jaar.	Jaarlijks storting/onttrekking t.l.v. exploitatiebegroting op basis van geactualiseerde berekeningen gelijk aan de duur van 2 raadsperioden, ofwel 8 jaar.	Overeenkomstig jaarlijkse geactualiseerde berekeningen
6	Wachtgeld/outplacement voorziening bestuurders	Deze voorziening is gevormd om aan wachtgeldverplichtingen, pensioennopbouw en outplacementkosten van wachtgelders te voldoen.	211	211	Jaarlijks storting/onttrekking t.l.v. exploitatiebegroting op basis van geactualiseerde berekeningen gelijk aan de duur van 2 raadsperioden, ofwel 8 jaar.	Jaarlijks storting/onttrekking t.l.v. exploitatiebegroting op basis van geactualiseerde berekeningen gelijk aan de duur van 2 raadsperioden, ofwel 8 jaar.	Overeenkomstig jaarlijkse geactualiseerde berekeningen
7	Voorziening flo brandweer	Ten behoeve van FLO brandweerpersoneel	475	475	Bij 2e financële monitor 2010	Gebruik FLO	Overeenkomstig jaarlijkse geactualiseerde berekeningen
8	Garantievoorziening eigen risicodrager WW	Werkgevers in de sector Overheid en Onderwijs zijn eigenrisicodrager voor de Werkloosheidswet (WW).	270	270	Bij vaststelling jaarrekening 2012 en 2013	Jaarlijks storting/onttrekking op basis van geactualiseerde berekeningen.	Overeenkomstig jaarlijkse geactualiseerde berekeningen
10	Voorziening Bedrijventerrein A18 2e fase	Deze voorziening is voor de mogelijke afwaardering van de tweede fase van A18 bedrijvenpark.	-	-	Eenmalige dotatie met de jaarrekening 2017	Als de tweede fase van A18 Bedrijvenpark afgewaardeerd moet worden.	Het gemeentelijk aandeel van een mogelijke extra afwaardering, zijn de 35% van € 5,3 mln.
	voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's		**3.801**	**3.801**			
	TOTAAL VOORZIENINGEN		**11.897**	**11.897**			

Kredieten en vervangingsinvesteringen

In dit overzicht leest u op hoofdlijnen welke vervangingsinvesteringen de komende jaren zijn gepland. De kapitaallasten ervan zijn in de begroting opgenomen. Dat geldt ook voor de dekking van de kapitaallasten.

Omschrijving algemeen	Investering 2020	investering 2021	Investering 2022	Investering 2023	inv.lst 2020	inv.lst 2021	inv.lst 2022	inv.lst 2023
ICT samenwerking	1.213.000	1.213.000	1.213.000	1.213.000	261.000	261.000	261.000	261.000
Wegen	730.000	730.000	730.000	0	37.000	37.000	37.000	0
ICT gD	375.000	375.000	375.000	375.000	63.000	63.000	63.000	63.000
Verkeersrelinstallaties	98.000	288.000	391.000	55.000	12.000	31.000	39.000	7.000
Civieltechinische kunstwerken (o.a. bruggen)	386.000	650.000	131.000	347.000	48.000	81.000	16.000	43.000
Openbare Verlichting	320.000	290.000	404.000	359.000	20.000	19.000	24.000	21.000
gem. Winkel	0	80.000	0	0	0	14.000	0	0
Vervangingsplan sportaccommodaties	126.000	126.000	126.000	126.000	14.000	14.000	14.000	14.000
Kuntsgrasvelden	327.000	605.000	0	0	35.000	52.000	0	0
Facilitair	0	0	66.000	0	0	0	8.000	0
Totaal	**3.575.000**	**4.357.000**	**3.436.000**	**2.475.000**	**490.000**	**572.000**	**462.000**	**409.000**

Bijlage 1: Risicomatrix garanties en verstrekte leningen

Inleiding
Jaarlijks wordt onze portefeuille met garanties en verstrekte leningen doorgelicht en geactualiseerd. Het risicoprofiel dat in 2012 voor de garanties en verstrekte leningen is bepaald wordt, indien nodig aangepast. In de programmabegroting 2020 wordt evenals vorige jaren een samenvatting in de vorm van een risicomatrix opgenomen.

De geactualiseerde risicomatrix en rapportage over de wijzigingen ten opzichte van 2019 staan in deze notitie. Voor een toelichting op alle (andere) garanties en verstrekte geldleningen, achtergrond en onze werkwijze verwijzen we u naar genoemde doorlichting[8].

1. Wijzigingen ten opzichte van de risicomatrix begroting 2019

1.1 Saldo garanties per 1-1-2020

Saldo gemeentegaranties per 01-01-2020						bedragen x 1 mln		
Omschrijving	**Zorg**	**Onderwijs**	**Sport**	**Nuts sector**	**Woning bouw**	**Overig**	**Totaal per 01-01-2020**	**Totaal per 01-01-2019**
Garanties gD 100%	0,5	0,8	0,1	0,3	0,0	9,5	11,2	11,3
Garanties SWS 50% gD			4,3				4,3	4,4
Subtotaal rechtstreeks	0,5	0,8	4,4	0,3	0,0	9,5	15,5	15,7
Garanties WSW 100% (achtervang gD) *					190,7		190,7	195,5
Garanties NHG 100% (achtervang gD) *					5,3		5,3	6,4
Subtotaal achtervang	0,0	0,0	0,0	0,0	196,0	0,0	196,0	201,9
Totaal	**0,5**	**0,8**	**4,4**	**0,3**	**196,0**	**9,5**	**211,5**	**217,6**

*De aflossingen WSW en NHG (en nieuwe garanties) over het jaar 2019 zijn in bovenstaand overzicht nog niet verwerkt omdat deze informatie pas eind 2019 beschikbaar komt. Het saldo van € 190,7 miljoen en € 5,3 miljoen zijn bedragen per 1-1-2019.

Het totaalbedrag van de garanties is gedaald van € 217,6 miljoen naar € 211,5 miljoen. De aflossingen WSW en NHG over het jaar 2019 zijn in bovenstaand overzicht nog niet verwerkt, omdat deze informatie pas eind 2019 beschikbaar komt. Ten opzichte van 1-1-2018 is het bedrag met ongeveer € 6 miljoen afgenomen. De grootste daling (€ 5 miljoen) wordt veroorzaakt door afname van de WSW-garanties waarvoor wij als achtervang dienen.
De garanties waarvoor wij als gemeente rechtstreeks aansprakelijk zijn, zijn het afgelopen jaar afgenomen met € 0,1 miljoen. De garanties waar wij samen met de Stichting Waarborgfonds Sport voor 50% garant voor staan zijn vrijwel gelijk gebleven.
Er is in 2019 een nieuwe garantie verstrekt aan de IJsvereniging Doetinchem '96 voor € 0,05 miljoen samen met de Stichting Waarborgfonds Sport, waarbij gD voor de helft garant voor staat.

1.2 Nieuwe, gewijzigde en vervallen garanties per 1-1-2020

Ten opzichte van de begroting 2019 zijn de hieronder genoemde garanties vervallen, nieuw of als gewijzigd opgenomen:
- Vervallen garanties: Er zijn geen garanties vervallen in 2019.
- Nieuwe garanties: Er is een garantstelling afgegeven voor het aangaan van een lening door IJsvereniging Doetinchem '96 samen met Stichting Waarborgfonds sport. Elk voor 50% van de hoofdsom. Het garantiebedrag van gD bedraagt: € 25.200.
- Gewijzigde garanties: Er zijn geen garanties gewijzigd in 2019.

Nieuwe garantstelling i.v.m. lening door IJsvereniging Doetinchem '96

[8] De risicomatrix en de rapportage *Doorlichting garantieportefeuille en verstrekte leningen* d.d. 24 september 2012 zijn terug te vinden in BIS bij de vergaderstukken van de raad d.d 15-11-2012.

De IJsvereniging Doetinchem '96 heeft voor de financiering van de ijsbaan in 2013 een lening van € 75.000 afgesloten bij de Rabobank. De gemeente heeft een garantie gegeven voor deze lening van 50% van de hoofdsom. De Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) staat ook borg voor 50% van die lening. Eind vorig jaar is de rentevast periode afgelopen. Het bestuur wil de restant hoofdsom van de lening aflossen en een nieuwe lening afsluiten bij de Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB). Het rentevoorstel van deze bank is veel aantrekkelijker dan die van de Rabobank. Voorwaarde voor de NWB is dat de gemeente borg staat voor 100% van de lening. Dit doet gD samen met SWS.
De IJsvereniging Doetinchem '96 kan door de nieuwe lening en de borgstelling van de gemeente goedkoper lenen en creëert daarmee ruimte in de exploitatie. De nieuwe lening bedraagt € 50.400, waarbij de gemeente Doetinchem voor de helft van het bedrag garant staat.

1.3 Saldo verstrekte geldleningen per 1-1-2020

Het saldo van verstrekte geldleningen bedraagt per 1-1-2020 € 14,0 miljoen. Dit was een jaar geleden € 14,8 miljoen. Er is in 2019 vooralsnog € 1,4 miljoen afgelost op de gemeentelijke hypotheken. Bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting is er een toename van € 1,0 miljoen van de verstrekte (duurzaamheids)leningen.

Verstrekte leningen door gD	hoofdsom	saldo 01-01-2019	saldo 01-01-2020	begindatum	looptijd	einddatum
Hypotheken		6.207.708	4.787.978			
Stimuleringsfonds volkshuisvesting	4.633.962	4.174.135	5.032.182			
Vitens	3.938.600	787.712	525.138	01-01-2007	15 jaar	01-01-2022
Sportcentrum Rozengaarde	3.106.521	629.990	581.912	01-07-2007	30 jaar	01-07-2037
Sportcentrum Rozengaarde	2.300.000	1.725.000	1.610.000	30-05-2013	20 jaar	30-05-2033
Sportcentrum Rozengaarde	1.500.000	1.200.000	1.125.000	21-11-2013	20 jaar	01-06-2034
Stichting Parkmanagement Bedrijvenpark A1	200.000	59.279	39.519	03-04-2012	4 jaar	01-01-2016
Bibliotheek Wehl	340.335	11.345	0	31-12-1989	30 jaar	31-12-2019
PC-privé / fietsprivéplan	102.000	13.146	22.682			
DZC'68 **(9)**	50.000	46.666	43.333	01-09-2017	15 jaar	01-09-2032
		14.808.314	**13.767.745**			
Totaal saldo verstrekte leningen		**14.808.314**	**13.767.745**			

1.4 Nieuwe, gewijzigde en afgeloste geldleningen

Ten opzichte van de begroting 2019 zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- Afgeloste geldleningen: Er is wederom behoorlijk afgelost op de gemeentelijke hypotheken. In 2019 voor een bedrag van € 1,4 miljoen. Daarnaast is de geldlening aan Bibliotheek Wehl in 2019 volledig afgelost.
- Nieuwe leningen (aanvulling leningen Stimuleringsfonds volkshuisvesting): Voor aanvulling van het revolverend fonds duurzaamheidsleningen is in 2019 € 0,9 miljoen beschikbaar gesteld aan het Svn.

Aanvulling lening Stimuleringsfonds Volkshuisvesting

Storting in revolverend fonds voor duurzaamheidsleningen met € 900.000 in 2019

In 2016 is de Verordening duurzaamheidslening gemeente Doetinchem vastgesteld en heeft de Raad besloten om vanaf 2017 het nieuwe duurzaamheidsfonds in te zetten voor de duurzaamheidsleningen tot een maximum van € 8.000.000. Er is in de periode daarna veelvuldig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om duurzaamheidsleningen aan te vragen. Om nieuwe aanvragen te kunnen blijven honoreren heeft er in 2019 een bijstorting in het revolverend fonds van het Svn voor duurzaamheidsleningen plaatsgevonden van € 900.000.

2. Toelichting op instellingen die niet als risico-effect klein en risicokans klein gekwalificeerd zijn

In de risicomatrix zijn 4 kwadranten opgenomen. Hieronder volgt een toelichting op 3 van de 4 kwadranten. Het kwadrant met risico-kans klein en risico-effect klein wordt niet toegelicht.

2.1 Instellingen gekwalificeerd als risico-kans groot en risico-effect klein

Hieronder leggen we uit waarom deze instellingen deze kwalificatie (nog) hebben en wat de ontwikkelingen zijn.

Stichting Parkmanagement A18

Wij hebben een geldlening van € 200.000 verstrekt aan Stichting Parkmanagement A18 voor een (lege) mantelbuis op het A18 bedrijvenpark. Als zekerheid hebben wij hypotheekrecht op die buis. In de doorlichting in 2012 hebben wij deze lening gekwalificeerd als risico-kans groot. Dit, omdat de kans bestaat dat zich onvoldoende bedrijven vestigen op het bedrijvenpark waardoor de stichting niet in staat zal zijn rente en aflossing te betalen. Het bedrag van de lening is echter relatief gering (per 1-1-2020 is het restant van de lening € 39.519), waardoor we risico-effect kwalificeren als klein.

Stichting DZC'68

De stichting DZC'68 promotie is inmiddels gestart met de realisering van een nieuwe clubaccommodatie. Voor de investering van de clubaccommodatie is een bedrag geleend van € 750.000. De voetbalvereniging heeft aan de gemeente gevraagd om garant te staan voor de lening. De Stichting Waarborgfonds Sport (hierna SWS) heeft reeds besloten om een borgstelling te verlenen met een maximum van € 250.000. Deze borgstelling kan worden geformaliseerd in een akte van medeborgstelling aan de gemeente Doetinchem. Een van de voorwaarden is dat de gemeente Doetinchem garant moet staan voor de volledige looptijd jegens de BNG of een vergelijkbare instantie. Een deel van het risico wordt door SWS overgenomen door een akte van medeborgstelling die wordt afgegeven aan de gemeente Doetinchem. Op deze lening wordt regulier afgelost. In de matrix is de garantie opgenomen bij de categorie risicokans groot en risico effect klein.

Scouting Generaal Roothaan

De gemeente Doetinchem heeft op 15 december 2015 besloten tot het verlenen van een garantstelling ter grootte van € 90.000 aan Scouting Generaal Roothaan voor de afbouw van de nieuwbouw in de Koekendaal tenzij de voorwaarden van de bank leiden tot relatief hoge kapitaalslasten. De garantstelling is verleend onder de volgende voorwaarden:

- de samenwerking tussen scouting Generaal Roothaan en scouting Graaf Otto wordt bekrachtigd in een samenwerkingsovereenkomst.
- scouting Generaal Roothaan medewerking verleent aan het vestigen ven het eerste hypotheekrecht ten gunste van de gemeente op de opstallen.
- het bestuur van scouting Generaal Roothaan legt jaarlijks financiële verantwoording af middels een begroting en jaarverslag.
- Dit is het totaal aan garantstelling voor de accommodatie van scouting Generaal Roothaan en scouting Graaf Otto.

Op de lening wordt jaarlijks afgelost. In de matrix is de risico kans ingeschat op groot en het risico effect op klein.

Concordia Wehl

De gemeente heeft op 28 juni 2018 besloten aan de Stichting Kunstgrasveld Wehl garant te staan voor 50% van de lening - een bedrag van €210.688 bij de Waterschapsbank voor de realisatie van een kunstgrasveld op sportpark de Grindslag ten behoeve van voetbalvereniging S.V. Concordia-Wehl. De Stichting Waarborgfonds Sport staat voor een gelijk bedrag garant. Aan dit besluit zijn de volgende, overeenkomstig de voorwaarden die de Stichting Waarborgfonds Sport als medeborgsteller richting gemeente, voorwaarden verbonden:

1. de lening met de kredietverstrekker binnen een halfjaar na dato van deze medeborgstelling Stichting Waarborgfonds Sport wordt afgesloten. Indien hieraan niet tegemoetgekomen wordt, zal de toekenning van de borgstelling worden ingetrokken en uw aanvraag worden geseponeerd, buitengewone omstandigheden daargelaten;

2. de gemeente Doetinchem bereid is een voor de financiering passende borgstelling c.q. garantie af te geven;
3. de gebruiksrechten van de ondergrond voldoende zijn gewaarborgd gedurende de looptijd van de financiering;
4. een hypotheek wordt gevestigd waarbij SWS, eventueel gezamenlijk met de gemeente, het eerste recht van hypotheek verkrijgt;
5. de stichting moet zijn opgericht waarbij de akte van oprichting aan SWS ter goedkeuring is voorgelegd;
6. de benodigde vergunningen zijn verleend;
7. de gebruiksovereenkomsten tussen stichting en vereniging vooraf ter goedkeuring zijn voorgelegd aan SWS.

Er is regulier afgelost op de lening. In de matrix is de risico kans ingeschat op groot en het risico effect op klein.

2.2 Instellingen gekwalificeerd als risico-kans klein maar risico-effect groot

Hogeschool Iselinge
Gemeente Doetinchem staat volledig garant voor het restant van een lening van Hogeschool Iselinge van afgerond € 0,8 miljoen per 1-1-2020. De lening uit 1999 is destijds gebruikt voor het pand van de onderwijsbegeleidingsdienst en de PABO. In 2017 is het in gebouw Bachlaan 11 overgedragen van Stichting IJsselgroep Educatie Dienstverlening en opleiding aan de Hogeschool Iselinge. We hebben geen zekerheid kunnen verkrijgen voor de garantstelling van de verstrekte lening. We zullen de Stichting blijven monitoren. In de matrix laten we deze garantie staan in de categorie risicokans klein en risico-effect groot.

Sensire
Gemeente Doetinchem staat volledig garant voor een lening van Sensire, waarvan het restant bedrag per 1-1-2020 € 0,5 miljoen bedraagt. Deze lening is in 1987 afgesloten voor de financiering van de (ver)bouw van verpleeghuis Den Ooijman. We hebben geen zekerheid kunnen verkrijgen voor de garantstelling van de verstrekte lening. Op basis van de beoordeling van de jaarrekening 2016 ,2017 en 2018 is de kredietwaardigheid op dit moment voldoende. Er is sprake van een positief resultaat en de solvabiliteit en de liquiditeit zijn ook voldoende. We zullen Sensire blijven monitoren. In de matrix laten we deze garantie daarom staan in de categorie risicokans klein en risico effect groot.

Vitens
Aan Vitens hebben wij een lening verstrekt die per 1-1-2020 nog € 0,5 miljoen bedraagt. Onder deze lening liggen geen zekerheden. Daarnaast staan wij met betrekking tot gegarandeerde lenigen garant voor een aandeel van € 296.394 per eind 2019. Ook hieronder liggen geen zekerheden. Naar verwachting zal deze garantstelling door aflossing eind 2020 aflopen. Vitens is een solide organisatie en haar kredietwaardigheid is goed. De risico-kans schatten wij dan ook in als klein, maar het risico-effect is -gezien de omvang van de lening en garantie en het ontbreken van zekerheden- groot.

2.3 Instellingen gekwalificeerd als risico-kans groot en risico-effect groot

Stichting Achterhoekse Zaalsportaccommodatie (SAZA) voor Tophal
De Stichting Achterhoekse Zaalsportaccommodatie (SAZA) heeft € 3.265.000 geleend bij BNG voor de bouw van de Tophal op Sportpark Zuid. Conform raadsbesluit van 8 december 2011 staat gemeente Doetinchem garant voor dit bedrag. Als zekerheid hebben we dat de ondergrond in eigendom bij de gemeente blijft. De stichting heeft recht van erfpacht op de grond en is eigenaar van de opstallen. De stichting kan de opstallen pas overdragen na toestemming van het college. Aan het einde van de erfpachttermijn of bij tussentijds faillissement vervalt de eigendom van de opstallen aan de gemeente. Tot meerdere zekerheid hebben we verder een recht van eerste hypotheek op de erfpacht.
Naast onze garantie voor een bedrag van € 3.265.000 staat de Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) gedurende 15 jaar garant voor € 250.000. Op 19 juli 2016 heeft het college ten aanzien van de borgstelling SAZA topsporthal Doetinchem het volgende besloten:

- Garantstelling te verlenen voor de herfinanciering per 2-9-2016 in een nieuwe 27 jarige lening van € 3.074.551, waarvan de eerste 7 jaar aflossingsvrij (zgn. 7+20Ann) met kwartaalbetaling door SAZA.
- Een betalingsregeling te treffen met SAZA voor de openstaande vordering met een betalingsregeling tot betaling in 10 jaar.
- Advies over verruiming van de gebruikersmogelijkheden van de hal voor o.a. evenementen na het zomerreces voorleggen. Dit in samenhang met het nieuwe evenementenbeleid.

Stichting Achterhoekse Zaalsportaccomodaties heeft een aantal aflossingen ter grootte van totaal € 346.094 aan de BNG niet kunnen voldoen. De gemeente Doetinchem heeft de bedragen betaald aan de BNG. SAZA heeft samen met achterstallige betalingen van gemeentelijke belastingen nog een schuld openstaan van € 475.815. Inmiddels is de lening door de SAZA omgezet voor het restant leningbedrag van € 2.935.550. De liquiditeitspositie positie van SAZA blijft ondanks de genomen maatregelen krap. Het is zeker mogelijk dat wij op onze garantie worden aangesproken. Daarom kwalificeren wij de risico-kans als groot. Aangezien het om een aanzienlijk bedrag gaat kwalificeren we ook het risico effect als groot. Hier staat tegenover dat de financiële risico's relatief beperkt zijn, omdat bij een faillissement het eigendom van de grond en de opstallen vervalt aan de gemeente.
De Stichting Waarborgfonds Sport kwalificeert de financiële situatie conform voorgaande jaren als problematisch.

Garantstelling Schouwburg Amphion
De liquiditeitsproblemen van NV Amphion als gevolg van de toestand van de gevel en de juridische procedures brachten in 2015 de lopende exploitatie op korte termijn in gevaar. De aandeelhouders (naast Doetinchem ook de gemeenten Bronckhorst, Oude IJsselstreek en Montferland) hebben op 11 maart 2015 besloten de aandeelhoudende gemeenten te vragen gezamenlijk borg te staan voor de NV Amphion voor een lening van € 500.000 bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Hiermee wordt indien nodig de liquiditeit op korte termijn op niveau gebracht. Op de lange termijn komt de exploitatie van Amphion verder onder druk door de rente- en aflossingsverplichtingen die voortkomen uit deze lening. De afhankelijkheid van de gemeente Doetinchem als subsidieverstrekker wordt hiermee groter. De vier gemeenten staan borg voor rente en aflossing gedurende 30 jaar. De gemeente Doetinchem staat met een percentage aandelen van 89% borg voor rente en aflossing voor een bedrag van € 445.000. Van de mogelijkheid tot het opnemen van deze lening is tot op heden nog geen gebruik gemaakt door Schouwburg Amphion. Gemeente Doetinchem is door de wethouder cultuur bestuurlijk vertegenwoordigd binnen de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Er blijft een reële kans dat Amphion in de toekomst wederom financiële ondersteuning nodig heeft of dat de gemeente Doetinchem wordt aangesproken op de verstrekte garantie. De gemeente garantie aan Amphion heeft hiermee een hoog risicoprofiel.

Risicomatrix garanties en verstrekte leningen

Risico kans	Risico effect: Klein	Risico effect: Groot
Groot	10% **Verstrekte leningen** — saldo per 1-1-2020 Stichting Parkmanagement A18 € 39.519 **Garanties/SWS** Stichting DZC'68 € 681.220 Concordia Wehl € 194.481 **Garantie** Scouting Roothaan € 77.615 **Totaal** € 992.835 **Claim weerstandscapaciteit 10%** € 100.000	20% **Garantie & lening** — saldo per 1-1-2020 SAZA - Tophal € 2.935.550 **Verstrekte garantie** Schouwburg Amphion € 500.000 **Totaal** € 3.435.550 **Claim weerstandscapaciteit 20%** € 700.000
Klein	**Sport** Voetbalvereniging Doetinchem T.T.V. Odion **Sport / SWS** Tennisclub Zuid V.V. Viod Tennispark de Vijverberg VVG '25 Doetinchemse Hockey Club IJs- en skatebaan **Cultuur** Het Brewinc **Woningbouw / WSW** Woningstichting Woonplaats Site Woondiensten Vestia Groep Woonzorg Nederland Stichting Habion **NHG** Nationale Hypotheek Garantie **Overig** Buha bv **Verstrekte leningen** Gemeente Hypotheken Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Vitens Sportcentrum Rozengaarde PC-privé / fietsprivé plan DZC'68	10% **Onderwijs** — saldo per 1-1-2020 Iselinge Hogeschool € 840.713 **Zorgsector** Sensire € 462.856 **Nutssector** Vitens € 296.394 **Totaal** € 1.599.963 **Claim weerstandscapaciteit 10%** € 200.000

Bijlage 2: Vertaling oude programma-indeling naar nieuwe programma-indeling

Uitgaven taakvelden verdeeld naar de oude programmaindeling										
taakveld	0 Bestuur, organisatie bedrijfsvoering en algemene financiele middelen	1 Openbare orde en veiligheid	2 Bereikbaarheid	3 Economie en werk	4 Onderwijs	5 Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie	6 Sociaal domein	7 Duurzaamheid en milieu	8 Wonen en woonomgeving	totaal uitgaven
0.1 Bestuur	4.027.057									4.027.057
0.10 Mutaties reserves	4.143.795									4.143.795
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	1.466.500									1.466.500
0.2 Burgerzaken	1.556.715									1.556.715
0.4 Overhead	15.710.033									15.710.033
0.5 Treasury	599.190									599.190
0.61 OZB woningen	591.322									591.322
0.62 OZB niet-woningen										
0.63 Parkeerbelasting			7.596							7.596
0.64 Belastingen overig	459.016									459.016
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefor	9.880									9.880
0.8 Overige baten en lasten	-2.737.972									-2.737.972
1.1 Crisisbeheersing en brandweer		3.259.174								3.259.174
1.2 Openbare orde en veiligheid		969.445								969.445
2.1 Verkeer en vervoer			8.186.131							8.186.131
2.2 Parkeren			3.226.668							3.226.668
2.3 Recreatieve havens			5.212							5.212
2.5 Openbaar vervoer			10.750							10.750
3.1 Economische ontwikkeling				1.466.548						1.466.548
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				3.927.939						3.927.939
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				122.102						122.102
3.4 Economische promotie				255.610						255.610
4.2 Onderwijshuisvesting					4.454.503					4.454.503
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken					4.576.884					4.576.884
5.1 Sportbeleid en activering						958.892				958.892
5.2 Sportaccommodaties						5.169.337				5.169.337
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie						3.288.204				3.288.204
5.4 Musea						87.860				87.860
5.5 Cultureel erfgoed						682.001				682.001
5.6 Media						1.126.380				1.126.380
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie						5.064.881				5.064.881
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie							15.059.482			15.059.482
6.2 Wijkteams							9.131.920			9.131.920
6.3 Inkomensregelingen							25.478.186			25.478.186
6.4 Begeleide participatie							8.249.120			8.249.120
6.5 Arbeidsparticipatie							2.323.104			2.323.104
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)							1.382.878			1.382.878
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+							13.039.973			13.039.973
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-							15.991.686			15.991.686
6.81 Geëscaleerde zorg 18+							37.908.301			37.908.301
6.82 Geëscaleerde zorg 18-							43.989			43.989
7.1 Volksgezondheid							2.037.446			2.037.446
7.2 Riolering								4.532.684		4.532.684
7.3 Afval								4.971.237		4.971.237
7.4 Milieubeheer								1.514.678		1.514.678
7.5 Begraafplaatsen en crematoria								23.821		23.821
8.1 Ruimtelijke ordening									1.526.436	1.526.436
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)									5.752.231	5.752.231
8.3 Wonen en bouwen									3.282.008	3.282.008
totaal uitgaven	**25.825.536**	**4.228.619**	**11.436.357**	**5.772.199**	**9.031.387**	**16.377.555**	**130.646.085**	**11.042.420**	**10.560.675**	**224.920.833**

Uitgaven taakvelden verdeeld naar de nieuwe programmaindeling					
taakveld	**1 Doetinchem centrumstad**	**2 Sterke samenleving**	**3 Veranderende leefomgeving**	**4 Organisatie en financien**	**totaal uitgaven**
0.1 Bestuur				4.027.057	4.027.057
0.10 Mutaties reserves				4.143.795	4.143.795
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten				1.466.500	1.466.500
0.2 Burgerzaken				1.556.715	1.556.715
0.4 Overhead				15.710.033	15.710.033
0.5 Treasury				599.190	599.190
0.61 OZB woningen				591.322	591.322
0.62 OZB niet-woningen					
0.63 Parkeerbelasting	7.596				7.596
0.64 Belastingen overig				459.016	459.016
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				9.880	9.880
0.8 Overige baten en lasten				-2.737.972	-2.737.972
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.259.174				3.259.174
1.2 Openbare orde en veiligheid	969.445				969.445
2.1 Verkeer en vervoer	8.186.131				8.186.131
2.2 Parkeren	3.226.668				3.226.668
2.3 Recreatieve havens	5.212				5.212
2.5 Openbaar vervoer	10.750				10.750
3.1 Economische ontwikkeling	1.466.548				1.466.548
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.927.939				3.927.939
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	122.102				122.102
3.4 Economische promotie	255.610				255.610
4.2 Onderwijshuisvesting		4.454.503			4.454.503
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken		4.576.884			4.576.884
5.1 Sportbeleid en activering		958.892			958.892
5.2 Sportaccommodaties		5.169.337			5.169.337
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		3.288.204			3.288.204
5.4 Musea		87.860			87.860
5.5 Cultureel erfgoed	682.001				682.001
5.6 Media		1.126.380			1.126.380
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie			5.064.881		5.064.881
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		15.059.482			15.059.482
6.2 Wijkteams		9.131.920			9.131.920
6.3 Inkomensregelingen		25.478.186			25.478.186
6.4 Begeleide participatie		8.249.120			8.249.120
6.5 Arbeidsparticipatie		2.323.104			2.323.104
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		1.382.878			1.382.878
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		13.039.973			13.039.973
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		15.991.686			15.991.686
6.81 Geëscaleerde zorg 18+		37.908.301			37.908.301
6.82 Geëscaleerde zorg 18-		43.989			43.989
7.1 Volksgezondheid		2.037.446			2.037.446
7.2 Riolering			4.532.684		4.532.684
7.3 Afval			4.971.237		4.971.237
7.4 Milieubeheer			1.514.678		1.514.678
7.5 Begraafplaatsen en crematoria			23.821		23.821
8.1 Ruimtelijke ordening			1.526.436		1.526.436
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)			5.752.231		5.752.231
8.3 Wonen en bouwen	3.282.008				3.282.008
totaal uitgaven	**25.401.184**	**150.308.145**	**23.385.968**	**25.825.536**	**224.920.833**

Inkomsten taakvelden verdeeld naar de oude programmaindeling

taakveld	0 Bestuur, organisatie bedrijfsvoering en algemene financiele middelen	1 Openbare orde en veiligheid	2 Bereikbaarheid	3 Economie en werk	4 Onderwijs	5 Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie	6 Sociaal domein	7 Duurzaamheid en milieu	8 Wonen en woonomgeving	totaal inkomsten
0.1 Bestuur	1.560									1.560
0.10 Mutaties reserves	3.257.962									3.257.962
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten										
0.2 Burgerzaken	1.323.936									1.323.936
0.4 Overhead	8.885.084									8.885.084
0.5 Treasury	2.828.012									2.828.012
0.61 OZB woningen	2.450.039									2.450.039
0.62 OZB niet-woningen	9.922.961									9.922.961
0.63 Parkeerbelasting			3.175.464							3.175.464
0.64 Belastingen overig	1.197.460									1.197.460
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	138.028.000									138.028.000
0.8 Overige baten en lasten	318.987									318.987
1.1 Crisisbeheersing en brandweer		53.710								53.710
1.2 Openbare orde en veiligheid		192.080								192.080
2.1 Verkeer en vervoer			382.865							382.865
2.2 Parkeren			245.850							245.850
2.3 Recreatieve havens			18.763							18.763
2.5 Openbaar vervoer										
3.1 Economische ontwikkeling										
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur				3.796.824						3.796.824
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				150.140						150.140
3.4 Economische promotie				42.270						42.270
4.2 Onderwijshuisvesting					5.750					5.750
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken					2.528.482					2.528.482
5.1 Sportbeleid en activering						1.606				1.606
5.2 Sportaccommodaties						1.441.630				1.441.630
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie						206.679				206.679
5.4 Musea										
5.5 Cultureel erfgoed						113.727				113.727
5.6 Media										
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie						682.412				682.412
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie							514.490			514.490
6.2 Wijkteams										
6.3 Inkomensregelingen							18.870.000			18.870.000
6.4 Begeleide participatie										
6.5 Arbeidsparticipatie										
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)										
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+							1.325.000			1.325.000
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-							575.000			575.000
6.81 Geëscaleerde zorg 18+							1.517.200			1.517.200
6.82 Geëscaleerde zorg 18-										
7.1 Volksgezondheid										
7.2 Riolering								5.948.548		5.948.548
7.3 Afval								6.208.923		6.208.923
7.4 Milieubeheer								15.408		15.408
7.5 Begraafplaatsen en crematoria								49.211		49.211
8.1 Ruimtelijke ordening									121.770	121.770
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)									5.727.050	5.727.050
8.3 Wonen en bouwen									2.795.980	2.795.980
totaal inkomsten	**168.214.001**	**245.790**	**3.822.942**	**3.989.234**	**2.534.232**	**2.446.054**	**22.801.690**	**12.222.090**	**8.644.800**	**224.920.833**

Inkomsten taakvelden verdeeld naar de nieuwe programmaindeling

taakveld	1 Doetinchem centrumstad	2 Sterke samenleving	3 Verandevende leefomgeving	4 Organisatie en financien	totaal inkomsten
0.1 Bestuur				1.560	1.560
0.10 Mutaties reserves				3.257.962	3.257.962
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten					
0.2 Burgerzaken				1.323.936	1.323.936
0.4 Overhead				8.885.084	8.885.084
0.5 Treasury				2.828.012	2.828.012
0.61 OZB woningen				2.450.039	2.450.039
0.62 OZB niet-woningen				9.922.961	9.922.961
0.63 Parkeerbelasting	3.175.464				3.175.464
0.64 Belastingen overig				1.197.460	1.197.460
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				138.028.000	138.028.000
0.8 Overige baten en lasten				318.987	318.987
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	53.710				53.710
1.2 Openbare orde en veiligheid	192.080				192.080
2.1 Verkeer en vervoer	382.865				382.865
2.2 Parkeren	245.850				245.850
2.3 Recreatieve havens	18.763				18.763
2.5 Openbaar vervoer					
3.1 Economische ontwikkeling					
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.796.824				3.796.824
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	150.140				150.140
3.4 Economische promotie	42.270				42.270
4.2 Onderwijshuisvesting		5.750			5.750
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken		2.528.482			2.528.482
5.1 Sportbeleid en activering		1.606			1.606
5.2 Sportaccommodaties		1.441.630			1.441.630
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		206.679			206.679
5.4 Musea					
5.5 Cultureel erfgoed	113.727				113.727
5.6 Media					
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie			682.412		682.412
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		514.490			514.490
6.2 Wijkteams					
6.3 Inkomensregelingen		18.870.000			18.870.000
6.4 Begeleide participatie					
6.5 Arbeidsparticipatie					
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)					
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		1.325.000			1.325.000
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		575.000			575.000
6.81 Geëscaleerde zorg 18+		1.517.200			1.517.200
6.82 Geëscaleerde zorg 18-					
7.1 Volksgezondheid					
7.2 Riolering			5.948.548		5.948.548
7.3 Afval			6.208.923		6.208.923
7.4 Milieubeheer			15.408		15.408
7.5 Begraafplaatsen en crematoria			49.211		49.211
8.1 Ruimtelijke ordening			121.770		121.770
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)			5.727.050		5.727.050
8.3 Wonen en bouwen	2.795.980				2.795.980
totaal inkomsten	**10.967.673**	**26.985.837**	**18.753.322**	**168.214.001**	**224.920.833**

Bijlage 3: Verplichte beleidsindicatoren

Nr.	Taakveld	Indicator	Eenheid	Bron	Jaartal								Trend
					2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
1	0.Bestuur en ondersteuning	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	-	7,7	7,7	7,9	7,4	6,5	6,5	4,8	↓
2	0.Bestuur en ondersteuning	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	-	-	-	7,1	7,2	6,6	6,5	4,6	↓
3	0.Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	-	641	651	630	630	620	516	514	↓
4	0.Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	-	13,5	10,9	14,4	7,4	10,5	6,7	5,1	↓
5	0.Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	-	-	-	-	8,8	7,6	7,7	7,0	↓
6	1.Veiligheid	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	80	91	51	73	101	113	-	-	↑
7	1.Veiligheid	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,7	2,3	2,1	1,6	1,6	1,4	-	-	↓
8	1.Veiligheid	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	5,9	5,9	5,9	5,0	5,4	4,6	-	-	↓
9	1.Veiligheid	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,8	2,4	2,1	2,1	2,0	1,6	-	-	↓
10	1.Veiligheid	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	9,7	8,5	6,9	7,3	6,0	5,8	-	-	↓
11	3.Economie	Functiemenging	%	LISA	57,6	56,7	56,4	56,2	56,5	56,9	-	-	↑
12	3.Economie	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	118,8	122,1	127,5	128,4	131,9	134,5	-	-	↑
13	4.Onderwijs	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	-	2,92	5,27	1,03	1,84	2,91	-	-	↑
14	4.Onderwijs	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO	-	29,13	31,94	40,48	26,63	30,83	-	-	↑
15	4.Onderwijs	Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	Ingrado	2,9	2,1	1,5	1,8	1,4	2,1	-	-	↑
16	5.Sport, cultuur en recreatie	Niet-sporters	%	Gezondheids-enquête (CBS, RIVM)	-	-	-	45,8	-	-	-	-	↑
17	6.Sociaal domein	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	LISA	908,3	893,2	891,9	886,5	906,7	924,5	-	-	↑
18	6.Sociaal domein	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	2,81	2,00	1,86	-	-	-	-	-	↓
19	6.Sociaal domein	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	4,24	4,73	5,19	-	-	-	-	-	↑
20	6.Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	66,2	65,5	65,0	65,7	65,8	67,4	-	-	↑
21	6.Sociaal domein	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel	1,59	1,83	2,04	-	-	-	-	-	↑
22	6.Sociaal domein	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	CBS	-	-	34,1	35,3	37,5	35,2	-	-	↓
23	6.Sociaal domein	Personen met lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar	CBS	-	-	9,4	-	-	-	-	-	-
24	6.Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	-	-	9,5	9,1	10,0	10,8	-	-	↑
25	6.Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	-	-	1,5	1,3	1,3	1,4	-	-	↑
26	6.Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	-	-	0,6	0,5	0,4	0,6	-	-	↑
27	6.Sociaal domein	Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	-	-	50	60	62	67	-	-	↑
28	7.Volksgezondheid en Milieu	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	236	233	-	164	167	-	-	-	↑
29	7.Volksgezondheid en Milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	0,5	0,8	1,2	1,7	2,4	-	-	-	↑
30	8.Vhrosv	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	209	194	184	186	189	194	-	-	↑
31	8.Vhrosv	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	10,8	5,5	7,4	11,3	-	-	-	-	↑
32	8.Vhrosv	Demografische druk	%	CBS	69,1	70,3	71,3	72,3	73,2	74,1	74,3	-	↑
33	8.Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	-	639	646	649	650	653	661	-	↑
34	8.Vhrosv	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	-	682	691	694	694	696	704	-	↑

Legenda: ↑ = Stijgende trend → = Gelijke trend ↓ = Dalende trend - = Gegevens niet beschikbaar